

Türkiye'nin atağa geçtiği savunma sanayisinde Konya, ana yüklenici olmak istiyor

- Beş yılda sayısı ikiye katlanan AR-GE merkezlerinde potansiyel çok daha yüksek
- Enerjide dışa bağımlılık yenilenebilir enerji ile azalıyor

SAĞLIKLI NESİLLER İÇİN

doğal süt keyfi...

www.pusulareklamevi.com.tr

www.enkasut.com

Biz Farklıyız
Farkında mısınız!

ALPARSLAN

Öyle ya da böyle
Dünya'nın Gözü
Alparslan'ın Üstünde

444
39
42

alparslantarim.com

ALPARSLAN

AEC MAKİNE

AGROWIN

ÖZERDİREN

CE

GET IT ON
Google play

Available on the
App Store

[alparslan.tarim.makinalari](https://www.facebook.com/alparslan.tarim.makinalari)

Pnömatik Kayar Sase
Hassas Ekim Makinesi

Kombine Hububat
Ekim Makinesi

Balya Toplama ve
Yükleme Makinesi

Elemeli Savrumsal Kombine
Harman Makinesi

Arka Kazıyıcı

ALP-07 Ön Yükleyici

Alparslan Tarım Makinaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Fabrika 1-2: 1. O.S.B. Çevreli Sok. No: 10-12 42300 Konya/Türkiye

Fabrika 3: 4. O.S.B. Büyükkayacık Mah. 406. Sok. No: 4 KONYA/TÜRKİYE f: +90.332 248 2428 alparslan@alparslantarim.com

KOBİ'lerimize TOBB DenizBank Nefes Kredisi yıllık %9,90 faizle!

KOBİ'lerimize hayat Deniz'de güzel!

TOBB DenizBank Nefes Kredisi; TOBB, Oda ve Borsalar, KGF ve DenizBank işbirliğinde hayata geçmiştir.

TOBB

**KREDİ
GARANTİ
FONU**

DenizBank

Kredi yalnızca KOBİ'ler tarafından kullanılabilir. Nefes Kredisi üst limiti il ve ilçelere göre 50,000 TL ile 150,000 TL arasında değişmektedir. Nefes Kredisi aylık eşit taksitli ticari nakdi kredidir. Nefes Kredisi'nin vadesi 12 aydır. Belirtilen aylık ve yıllık faiz oranlarına BSMV ve KKDF dahil değildir. Sadece ticari taksitli kredi kullandırımı yapılabilecek olup, bireysel amaçlı kullandırım yapılmayacaktır. Her KOBİ bu krediden en fazla bir defa faydalanabilir. Nefes Kredisi, kesinlikle Bankada getiri amaçlı değerlendirilmesine izin verilmeyecek ve tespit edilebilirliği ölçüsünde başka bankalarda da faiz farkından dolayı gelir elde edilmesinde kullanıldığı izlenimi edinildiğinde kredi derhal geri çağırılacaktır. Ayrıca bu kredi, Bankaların daha önce kullandığı kredilerin kapamasında kullanılamaz. Kredi başvuruları, bankamızca ve Kredi Garanti Fonu tarafından yapılacak nihai değerlendirme sonucu herhangi bir olumsuz duruma rastlanılmaması kaydı ile kesin onaya dönüştürülecektir. Kredi kullanandan alınması durumunda alınacak sigorta primi yaşa ve teminata göre değişiklik gösterebilir. Aylık ve yıllık maliyetler kullandırım yapılacak tutara göre değişiklik gösterebilir. Banka kredi başvurusu ve sonrasında her türlü belge ve teminat talep etme hakkını saklı tutar. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Kredi Garanti Fonu ve DenizBank A.Ş. kredi koşullarını değiştirme hakkına sahiptir. Ayrıntılı bilgi www.denizbank.com'da.

Konya'nın 2017 gündemi, daha çok çalışmak, daha çok büyümek...

Ekonomik, politik ve sosyal açıdan geçen yıllardan çok daha iyi olmasını arzu ettiğimiz yeni yılın ilk sayısında, dolu dolu bir içerik ile karşınızdayız.

Bu sayımızda kapak konusu olarak, "Savunma Sanayisi"ni ele aldık. Son yıllarda önemli mesafeler kat eden ve adından söz ettirmeye başlayan Türkiye'nin yerli ve milli savunma sanayisi projelerini Konya ekseninde inceledik. Sektörden pay almak isteyen Konya'daki sanayicilerden KSO gibi kurum ve kuruluşlara ve bakanlık düzeyindeki yetkililere kadar birçok kesimin görüşünü alıp, yaptıkları çalışmalara değindik.

Bunun için düzenlenen toplantılardan birinde Konya Sanayi Odası Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Memiş Kütükcü'nün dile getirdiği; "Konyalı sanayiciler olarak savunma sanayi alanındaki tüm potansiyelimizi harekete geçirmekte kararlıyız. Konya Sanayi Odası olarak bu konuda gereken her adımı atmaya hazırız" ifadeleri, kentin bu sektörde büyümek için ne kadar istekli ve hevesli olduğunu, bunun için ne kadar çok çalıştığını gösteriyor.

"2017 yılı nasıl bir yıl olacak, ne yapmalıyız" diye soran Konyalı sanayicilere, "Ekonomide Ufuk Turu" köşemizde yazan Dünya Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hakan Güldağ'ın yazısını, özellikle okumalarını tavsiye ederiz.

"Sektör Analizi" bölümünde ise "yenilenebilir enerji" konusunu ele aldık. Bu konu ülke eko-

nomisi için çok önemli. Çünkü dünyada bu sektöre yatırımlar gün geçtikçe artıyor. "Geleceğin enerjisi" olarak görülen yenilenebilir enerjiye yatırım yapan Türkiye'nin ise enerjide dışa bağımlılığını bu sayede aşması bekleniyor. Konya da bu alandaki potansiyelini değerlendirmek istiyor. Enerji Bakanlığı'nın, Konya'nın Karapınar ilçesinde ilan ettiği 1000 MW'lık Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA), sektörde öne çıkan yatırımların başında geliyor. Bu konulardaki tüm ayrıntıları da sayfalarımızda okuyabilirsiniz...

Yeni sayımızda "Dosya" konusu bölümünde "Özel AR-GE Merkezleri"ni inceledik. Bu dosyamızı okuduğunuzda, gün geçtikte sayısı hızla artan özel AR-GE merkezlerinin önemi daha iyi anlaşılacak. Çünkü Türkiye'deki sanayiciler, artık ekonomik ve sosyal hedeflerine AR-GE ve inovasyonla, ulaşabileceklerinin farkında... Buradan yola çıkarak Konya'da faaliyet gösteren Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi, AR-GE ve inovasyonla büyümek isteyen tüm şirketlerin örnek alacağı bir başarıya sahip.

"Bizden Haberler" bölümünde, her zaman olduğu gibi Konya Sanayi Odası'nın faaliyetleriyle ilgili haberler yer alıyor. Bu haberlerden de anlaşılacağı gibi; zor geçen bir yılı geride bırakan ülkemizde, yaşanan sıkıntıları aşmak için daha çok çalışmak gerektiğini düşünen Konyalı sanayiciler, 2017 yılında da çalışanlarıyla birlikte alın teri dökerek Türkiye için üretmeye, ihracat yapmaya hem Konya'nın hem de ülkenin sanayi-deki rekabet gücünü artırmaya devam edecek.

KONYA SANAYİ ODASI

İmtiyaz Sahibi

Konya Sanayi Odası adına
Memiş KÜTÜKCÜ

Basın Komisyonu Başkanı
Kemal KORKMAZ

Genel Yayın Yönetmeni
M.Sedat TAŞKAZAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Fatih ULUTAŞ

Reklam Sorumlusu
Mehmet CAN

Yönetim Yeri:

1. Organize Sanayi Bölgesi İstikamet
Caddesi 42300 Selçuklu-KONYA
Tel: 0.332. 251 06 70 (4 HAT)
Fax: 0.332. 248 93 51
e-mail: kso@kso.org.tr
web: www.kso.org.tr

Yayına Hazırlık

Genel Yönetmen
Gürhan DEMİRBAŞ

Genel Yönetmen Yardımcısı
Eser SOYGÜDER YILDIZ

Görsel Yönetmen
Hakan KAHVECİ

Editör
Seher KARATAŞ

Grafik Tasarım
Emre KARAKOÇ

Fotoğraf Editörü
Eren AKTAŞ

Kurumsal Satış Yöneticisi
Özlem ADAŞ
Tel: 0212 440 27 65

İletişim
Tel: 0212 440 27 63 - 0212 440 29 68
ajansd@dunya.com
www.ajansdyayincilik.com

Baskı

İstanbul Basım Promosyon
Basın Ekspres Yolu Cemal Ulusoy Cad.
No:38/A 34620, Sefaköy-İstanbul
info@istanbulprinting.com
Tel: (0212) 603 26 205

Dergide yer alan yazıların tamamı ya da bir bölümü, grafikler, fotoğraflar, illüstrasyonlar yazılı izin alınmaksızın hiç bir şekilde kullanılamaz, yeniden kopya tekniği ile çoğaltılamaz, basılamaz. LONCA Dergisi yazılarda değişiklik hakkını saklı tutar. İmzalı yazılardaki görüşler yazarına aittir. Yayınlanmayan yazılar iade olmaz.

LONCA Dergisi, KONYA SANAYİ ODASI'nın yayın organıdır. 3 ayda bir yayınlanır. Basım Ocak 2017.

6

Başyazı

Savunma sanayisinin milli projelerinde yer alan Konya, sektörün büyük oyuncusu olmaya hazır

8

Kapak: Savunma Sanayisi

Türkiye'nin atağa geçtiği savunma sanayisinde Konya, ana yüklenici olmak istiyor

28

Ekonomide Ufuk Turu

Siyah kuğulardan pembe flamingolara...

30

Sektör Analizi: Yenilenebilir Enerji

Enerjide dışa bağımlılık yenilenebilir enerji ile azalıyor

•

Fahri Eken: "Yenilenebilir enerji, topluma ekonomik ve ekolojik fayda sağlar"

•

2012'de sektöre giren GİTAŞ, yatırımlarını geliştiriyor

42

Dosya: AR-GE Merkezleri

Beş yılda sayısı ikiye katlanan AR-GE merkezlerinde potansiyel çok daha yüksek

•

Doğal sağlık ürünlerinde Türkiye'nin ilk özel AR-GE merkezi

52

Bizden Haberler

•

Katar'la dev işbirliği için adım atıldı

•

Kütükcü: "Daha fazla alın teri dökerek üretmeye devam edeceğiz"

•

KOBİ'ler bu krediyle nefes alacak

•

Geleceğin tasarımcıları, modanın merkezini inceledi

•

Ustalar, Mesleki Yeterlilik

•

Belgesi için ter döktü

•

Kütükcü: "4. Sanayi Devrimi Türkiye için yeni bir fırsat"

•

Konya 2016'da 1.3 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi

•

Otokar, KSO'da Konyalı sanayicilerle buluştu

•

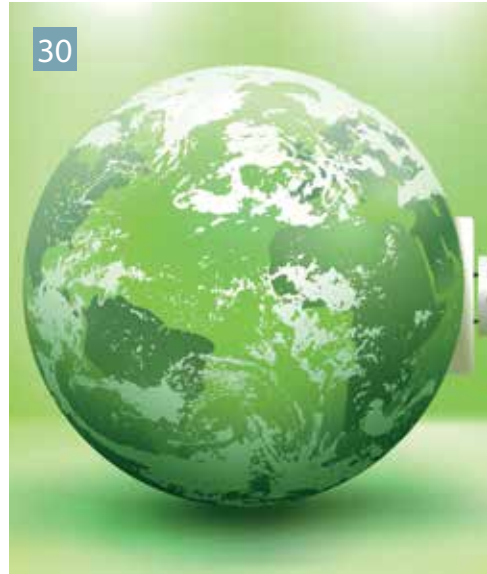
Kütükcü: "OSB'lerimizin her metrekaresi mutlaka üretime kazandırılmalı"

•

OSBÜK Başkanı Kütükcü, Hatay ve bölge OSB'lerin sorunlarını dinledi

8

30

32

52

20

42

50

Memiş KÜTÜKCÜ

Konya Sanayi Odası Başkanı
TOBB Yönetim Kurulu Üyesi

Savunma sanayisinin milli projelerinde yer alan Konya, sektörün büyük oyuncusu olmaya hazır

Ülkemiz, son yıllarda savunma ve havacılık sanayinde tüm dünyanın dikkatini çeken milli bir dönüşüm yaşıyor. Bu dönüşüm hem ülkemizin milli güvenliği hem de sanayimizin yeni, yüksek katma değerli bir öğrenme sürecine girmesi açısından son derece kıymetli. Hükümetimizin bu konuda göstermiş olduğu hassasiyet, Savunma Sanayi Müsteşarlığımızın son derece titiz çalışmalarıyla

taçlanıyor ve ülkemizin dışa bağımlılığını azaltan ciddi neticeler alınıyor. Öyle ki, 10 yıl önce savunmada dışa bağımlılığımız yüzde 80'lerle ifade edilirken, bugün yüzde 40'lara kadar düştü. Dünya savunma ve havacılık sektöründe ihracatta ilk 13 ülke arasında yer alıyoruz. Avrupa'dan ABD'ye, Körfez ülkelerinden Uzakdoğu'ya pek çok coğrafyaya ihracat yapıyoruz.

Özellikle 15 Temmuz FETÖ iha-

netinden sonra yaşananlarla, ülkemizin savunma sanayi konusunda izlediği milli ve yerli politikaların ne kadar doğru olduğunu hepimiz bir kez daha gördük. Konya olarak, bu dönüşüm sürecine bugüne kadar önemli katkılar verdik. Gerek milli piyade tüfeğinin bazı parçalarının üretilmesi gerekse Altay tankı güç grubunun geliştirilmesi gibi projelerde yer aldık.

Bugün Türkiye'nin savunma ve havacılık sanayisi ihracatının yüzde 94'ünü yapan 5 şehir arasındayız. 2011 yılından bu yana da ihracattan aldığımız pay artıyor. 2011'de ülkemizin toplam savunma ve havacılık sanayisi ihracatından aldığımız pay yüzde 1 iken, geçtiğimiz yıl yüzde 2 olarak gerçekleşti. Ancak çok daha yüksek potansiyelimiz var. Potansiyelimizi harekete geçirmek için firmalarımızın savunma sanayine disipline edilmesi konusunda çalışıyoruz.

"ÖNCELİKLE SABIRLI OLMAK ZORUNDAYIZ"

Bu iş önce zihinde bitiyor. Firmalarımız öncelikle savunma sanayisine çalışma konusunda sabırlı ve ısrarlı olmak zorunda. Çünkü bu süreç, daha önceki iş yapma modellerimize göre daha farklı ve daha disiplinli çalışmayı gerektiriyor.

Şehir olarak çok ciddi avantajlarımız var. Sektöre tedarik sağlayan ana sektörler makine ve imalat sanayi ile otomotiv sanayinde son derece güçlü, ürün çeşitliliği olan bir sanayi yapısına sahibiz. Halihazırda savunma sanayisinde gerekli olan motor bloku, aks, şasi, silindir kapağı, dişli, direksiyon, krank mili, şanzıman, aktarma organları gibi ürünler Konya'da üretiliyor. Ayrıca makine sanayimiz, sahip olduğu potansiyel ile savunma sanayinde gereksinim duyulan her türlü makineyi üretebilecek donanımına sahip.

"HEDEFİMİZ, KONYA'YA SAVUNMA ALANINDA BİR ANA SANAYİ YATIRIMI KAZANDIRMAK"

Gerek merkezi konumumuz gerekse sektörel çeşitliliğe sahip olan sanayi yapımız, savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu yedek parçaları üretecek ve şehrimizi bir savunma üssü haline getirebilecek potansiyele sahip. Öte yandan Beyşehir ilçemizin spor amaçlı av tüfeği üretimin-

de dünya ile rekabet eden çok güçlü bir yapısı var. Şu anda bu sektörümüze yönelik Ekonomi Bakanlığı destekli bir UR-GE (Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi) Projesi başlatma sürecindeyiz. Tüm bunları birleştirdiğimizde, önümüzdeki dönem potansiyelimizin harekete geçtiği yeni bir dönem olacak. Amacımız, Konya'yı savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu yedek parçaları üretecek bir savunma sanayi üssü haline getirmek. En önemlisi ise bu konuda bir ana sanayi yatırımını Konya'ya kazandırmak. Konya Sanayi Odası olarak bu konuda sürekli çalışıyor, firmalarımızla, Savunma Sanayi Müsteşarlığımızla sık sık bir araya geliyor, ilgili tüm tarafları da bir araya getiriyoruz.

"ÇOK ÖZEL BİR DÖNEMDEN GEÇİYORUZ"

Kısaca genel bir perspektiften bacak olursak, gerek dünyada yaşanan gelişmeler, gerekse kendi iç gündemimizin etkisiyle ülkemiz, çok özel bir dönemden geçiyor. 2016 yılını, Fed'in faiz artırımı kararı, İngiltere'nin Brexit kararı, 15 Temmuz FETÖ ihaneti, Suriye başta olmak üzere yakın coğrafyamızdaki gelişmeler, ABD seçimleri, Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye ile müzakerelerin geçici süreliğine dondurulması kararı, kur dalgalanmaları, kredi derecelendirme kuruluşlarının açıklamaları, halen devam eden Fırat Kalkanı hareketinin başlaması, tırmandırılan terör olayları, haince, kalleşçe yapılan saldırıların etkisiyle yaşadık, tamamladık.

2017 yılına da bu gündemlerin etkisiyle girdik. Sıcak gündemimizde ise 18 maddelik değişikliği içeren anayasal düzenleme var. Anayasa değişikliği paketi mecliste kabul edildi ve ufukta bir referandum kesinleşti. Elbette tüm bunlar ekonomi gündemimizi de yakından ilgilendiriyor.

Ben inanıyorum ki, Türkiye bu yoğun gündemin ardından yeni fırsatlar yakalayacak. Türkiye her zorluğun ardından, yüksek oranda büyümeyi başarmış bir ülke. Bu dönemin sisleri de mutlaka dağılacak ve ülkemiz gerek savunma alanında geliştirdiği yeni teknolojilerle gerekse diğer alanlardaki dönüşümleriyle yeni ve güçlü bir büyüme rotasına girecek. Yeter ki biz, üretimden vazgeçmeyelim.

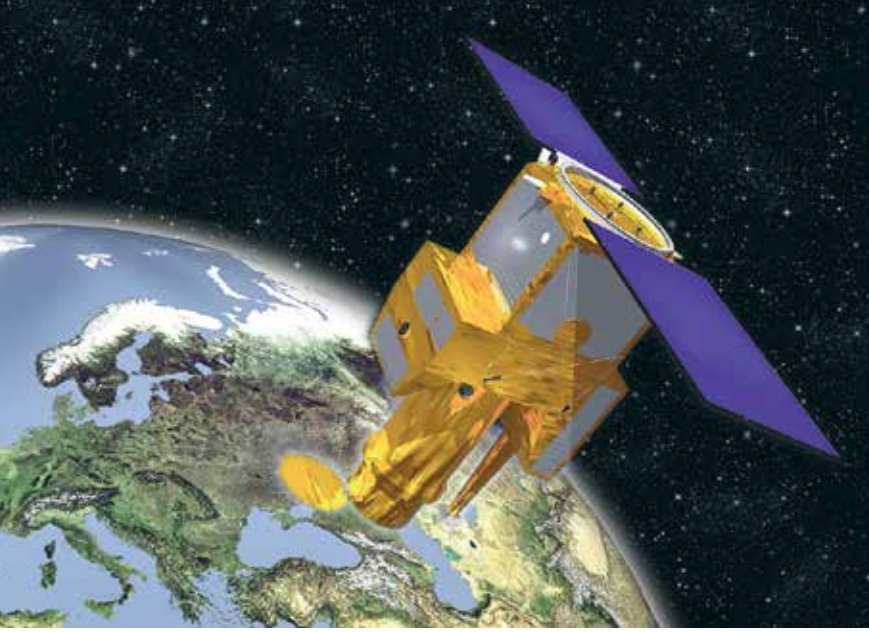

**Türkiye'nin
atağa geçtiği savunma sanayisinde
Konya, ana yüklenici
olmak istiyor**

10 YIL ÖNCE SAVUNMA SANAYİSİNDE YÜZDE 80'LER CİVARINDA DIŞA BAĞIMLI OLAN TÜRKİYE'DE BUGÜN BU ORAN YÜZDE 40'LAR SEVİYESİNE DÜŞTÜ. BU DURUM SEKTÖRDE MİLLİLEŞMEYİ, MİLLİ PROJELERDE YERLİ KATKININ GİDEREK ARTTIĞINI GÖSTERİYOR. SAVUNMA SANAYİİ MÜSTEŞARI PROF. DR. İSMAİL DEMİR'İN SAVUNMA ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN VE GÖSTERECEK ŞİRKETLERE YÖNELİK STRATEJİDE DEĞİŞİKLİK YAPILACAĞINA İŞARET ETMESİYLE KONYA, SAVUNMADA MERKEZ ŞEHİR OLMAK İSTİYOR.

Gelişen yeni teknolojiler ve güvenlik tehditleri, başta ABD, Birleşik Krallık, Fransa, Japonya ve çeşitli Ortadoğu ülkelerinin savunma bütçelerini artırmasına neden oldu. Buna bağlı olarak dünyada savunma harcamaları, 1.8 trilyon dolara yaklaştı. Yani, devletler silahlı kuvvetlerini modern savunma platformları, siber, istihbarat toplama, savunma elektronikleri ve hassas vuruş kabiliyetleri içeren yeni nesil teknolojilerle donatırken, savunma sanayisinin küresel gelirleri de yeniden artma eğilimi gösteriyor.

Türkiye'de ise son 10 yılda yeniden kurulan politikalar, savunma sanayisinde büyük bir dönüşümün başlangıcı sayılıyor. Türk savunma ve havacılık sanayisi, devletin milli projelere verdiği önem, milli ihtiyaçları yurtiçi kaynaklardan karşılamak, dışa bağımlılığı azaltmak ve kritik teknolojilere ait altyapı kazandırmaya yönelik önceliklerinden ve bu sektöre özel sağladığı destek ve teşviklerden dolayı, 2000'li yılların başından itibaren büyük gelişme kaydetti. Bundan birkaç yıl önce sınırlı sayıda olan sektördeki AR-GE merkezleri ve tasarım ofisleri, nitelik ve nicelik olarak gelişerek artık teknoloji üretmeye ve teknoloji ihracatına başladı. 10 yıl önce Türkiye, savunma sanayisinde yüzde 80'ler civarında dışa bağımlıyken, bugün bu oran 1000'den fazla şirket, araştırma kuruluşu ve üniversitenin katılımı ile yüzde 40'lar seviyesine düştü. Son iki yıldır savunma bütçesi düşüş eğiliminde olmasına rağmen, bugün AR-GE ve teknoloji harcama-

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hedef istihbaratına yönelik ihtiyacını, coğrafi kısıtlama olmaksızın dünyanın her yerinden yüksek çözünürlüklü uydu görüntüsü ile karşılayacak GÖKTÜRK-1 uydusu Fransız Guyanası'ndan fırlatıldı. Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın projesi olarak, TAI, ASELSAN, TÜBİTAK, Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü, ROKETSAN, TR Thales Alenia Space sorumluluğunda yürütülen GÖKTÜRK-1 uydusu, yüksek çözünürlüklü optik kamerayla, güneş eş zamanlı yörüngede görev yapacak. Yakıtsız yaklaşık 70 kilogram kütleye sahip GÖKTÜRK-1, 2012'de fırlatılan GÖKTÜRK-2'den sonra ikinci askeri uydu özelliğini taşıyor.

ları 1 milyar dolar civarındaki ülkemizde, 2010 yılında 853 milyon dolar olan ihracatımız yüzde 100'ün üzerinde artış göstererek 2016 yılında 1,67 milyar dolara çıktı. Türkiye bugün ABD, Avrupa, Orta Doğu, Asya, Afrika ve Güney Amerika pazarlarına ihracat yapıyor ve savunma sanayisinde 31 bin kişiyi istihdam ediyor. Dünyanın en büyük ilk 100 savunma sanayi şirketi arasında artık ASELSAN ve TAI (TUSAŞ) gibi iki Türk şirketi bulunuyor. Türkiye, kendi uydusu olan 30 ülkeden biri. Öte yandan dünyanın en büyük sivil ve askeri uçak ile helikopter üreticilerinden Boeing, Alman şirketi Thyssen-Krupp, dünyaca ünlü uçak üreticisi Airbus, uçak motoru üreticisi Rolls-Royce, helikopter üreticisi Skorsky gibi birçok dünya devi, Türkiye ile işbirliği masasına oturma planları yapıyor. Tüm bu gelişmeler ışığında 2023 yılında 25 milyar dolar ihracat hedefleyen sektör, amacına ulaşmak için uçaktan yazılıma kadar her alanda millileşme politikası izliyor.

SSM, PROJELERDE MİLLİ ÇÖZÜMLERE ÖNCELİK VERİYOR

Savunma Sanayii Müsteşarlığı (SSM) tarafından yayımlanan "Stratejik Plan" kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), ileri teknoloji ürünlerle teçhiz etmek üzere ihtiyaç duyulan kritik alt sistem/bileşen/teknolojilerin azami ölçüde yurtiçinden

karşılanması ve dışa bağımlılığın azaltılması kararını benimsemiş, savunma ve havacılık sektörüne ilişkin ihalelerde milli çözümlere öncelik vermiş durumda. İhtiyaçların yurtiçinden karşılanmasının mümkün olmadığı durumlarda uluslararası konsorsiyumlara dâhil olunuyor (F-35 örneği) veya yurtiçi katılımın maksimize edildiği doğrudan tedarik yöntemi uygulanıyor. Milli Savunma Bakanlığı (MSB) ve TSK'nın "ihtiyaçların yerel üreticilerden temin edilmesi" yaklaşımı sayesinde, geçtiğimiz 15 yılda TSK'nın ihtiyacı pek çok platform, sistem, silah ve mühimmat envantere özgün tasarım olarak yerli üreticilerden tedarik edildi.

Milli olarak geliştirilen platformlarımız arasında, ilk savaş gemisi MİLGEM'i, test aşamasında bulunan ALTAY Ana Muharebe Tankı'nı, ANKA İnsansız Hava Aracını, Bayraktar Taktik İnsansız Hava Aracını ve HÜRKUŞ Eğitim Uçağı'nı saymak mümkün. Kara araçları bakımından tamamen milli üretim teknolojilerine sahibiz. Zırhlı muharebe araçlarından, zırhlı istihkam araçları ve köprülere kadar geniş bir yelpazede platform envantere alınmış durumda. Bunların yanında T-129 ATAK Taarruz Helikopteri, İtalya ile ortak üretim kapsamında TSK'nın envanterine girdi ve uluslararası pazarlarda boy göstermeye başladı. 2.75" Lazer Güdümlü Füze CİRİT, Uzun ve Orta Menzilli Antitank Füzeleri UMTAS ve OMTAS, Stand-Off Mühimmat SOM, Alçak ve Orta İrtifa Hava Savunma Füzeleri HİSAR-A ve HİSAR-O, Fırtına Topu, karadan karaya güdümsüz ve güdümlü roket ve füzeler ile bunların platformları SAKARYA, KASIRGA, kara ve hava platformları için balistik koruma sistemleri özgün ürün geliştirme çalışmalarının örneklerinden. C4ISR, elektronik harp, lojistik destek unsurları gibi pek çok alanda da milli çözümler oluşturuldu. Türk savunma ve havacılık sanayisi geniş yelpazede özgün ve milli çözümlere sahip. Üretilen veya envantere giren her platform, sistem, silah ve mühimmatta farklı yerlilik oranları bulunuyor. Genellemenin yapmak veya ortalama bir değer vermek mümkün olmamakla birlikte ileri teknoloji ürünlerde minimum yüzde 35, diğer ürünlerde de yüzde 90-100 civarında yerlilik oranlarına ulaşıyor.

ANADOLU'DAKİ ŞİRKETLER DE ANA YÜKLENİCİ OLABİLECEK

Geçtiğimiz aylarda savunma alanında faaliyet gösteren ve gösterecek şirketlere yönelik stratejide değişikliğe işaret eden Savunma Sanayii Müsteşarı Prof. Dr. İsmail Demir, Anadolu'da istenen niteliklere sahip şirketlerin ana yüklenici olabilmesinin önünün açılacağını ancak öncelikle alt yüklenici olarak deneyim kazanmalarını istediklerini belirtti. Bu açıklama ile bir anlamda Türkiye'nin savunma sanayisinde millileşmeyi daha da artıracaklarına dikkat çeken Prof. Demir, çok sayıda büyük firmanın savunma sektörüne girme talebini ilettiğini, kendilerinin de bunun önünü açmak istediğini vurguluyor. Demir, yeni şirketlerin öncelikle alt yüklenici olarak işe başlamaları, nihai olarak ana yüklenici olma yeteneğine sahip olanların da ana yüklenici olarak iş üstlenmesini arzuladıklarını, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı (TSKGV) şirketlerinin de mevcut fonksiyonlarını devam ettirmekle birlikte belirli bir alanda derinleşmesini istediklerini belirtiyor.

Geçmişte, savunma alanında çalışan firmalarımızın sayısı çok sınırlı sayıda iken vakıf firmaları ve kamunun bu alanda çok daha etkin olduğunu dile getiren Demir, özel sektör firmalarının bu alanda yok denecek kadar az olduğunu, bugün Müsteşarlığın sanayileşmeye yönelik faaliyetleri ile gerek ana yüklenici gerekse alt yüklenici ve yan sanayi olarak projelerde çok sayıda özel sektör firmasının yer almasına başladığını açıklıyor. Savunma Sanayii Müsteşarlığı olarak teknolojinin, savunma sanayisinin, tasarım ve üretim yeteneklerinin yurtiçinde geliştirilmesi ve mümkün mertebe tabana yayılması amacıyla faaliyetler yürüttüklerini söyleyen Müsteşar Demir, "Savunma sanayisi; özellikle Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra temellerinin Ankara'da atılmış olması, ülke savunması ve güvenliği ile ilgili olmasının getirdiği özel koşullar ve bazen de projelerin gerektirdiği gizlilik koşulları sebebiyle daha önce savunma sanayisine iş yapmamış firmalarımız tarafından yeterince tanınmıyor. Anadolu'daki sanayicilerimiz ile temaslarımız arttıkça hem Müsteşarlığımızın hem de savunma sanayisi alanındaki uygulamaların

ve savunma projelerinde görev alabilmek için uyulması gereken koşulların bilinirliği de giderek artıyor" diyor.

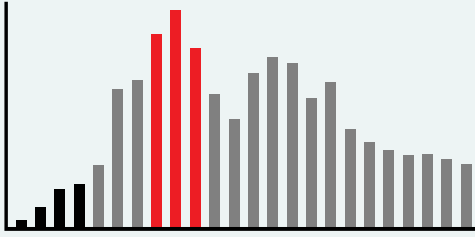
SANAYİLEŞME PORTALI, ANA VE ALT YÜKLENİCİLERİ BULUŞTURUYOR

Projeler kapsamında geliştirilen ve üretilen sistem, alt sistem, donanım, yazılım, parça veya malzemelerle ilgili savunma sanayisinde yetenek sahibi bir yan sanayi veya KOBİ niteliğinde firma bulunması durumunda; ASELSAN, HAVELSAN, TAI, ROKETSAN gibi TSKGV şirketleri başta olmak üzere, ana entegratör pozisyonundaki yüklenici firmalardan söz konusu işi bizzat kendilerinin yapmaları yerine ilgili yan sanayi / KOBİ'ye alt yüklenici olarak vermelerini istediklerini ifade eden Demir, bu konuda şu bilgileri veriyor: "Belli alanlarda uzmanlaşmış ve yetenek sahibi yan sanayi ve KOBİ niteliğinde firmalarımız oluştukça; TSKGV şirketlerimiz ve büyük firmalarımızdan, bu alanlarda uzmanlaşmış firmalardan alt yüklenici olarak istifade etmelerini ve kendi finans, insan ve altyapı kaynaklarını daha fazla finans gücü gerektiren, daha fazla katma değer üreten, daha karmaşık ve daha gelişmiş sistem, alt sistem, donanım, yazılım, parça veya mal-

Türk savunma sanayi şirketleri yurtdışına zırhlı araçlar, hava savunma sistemleri, roket sistemleri, simülasyonlar, sahil güvenlik gemileri, askeri haberleşme sistemleri, komuta kontrol sistemleri ve yazılımları ihraç etmeye başladı.

1,67
TRİLYON DOLAR

DÜNYA SAVUNMA HARCAMALARI (2015)

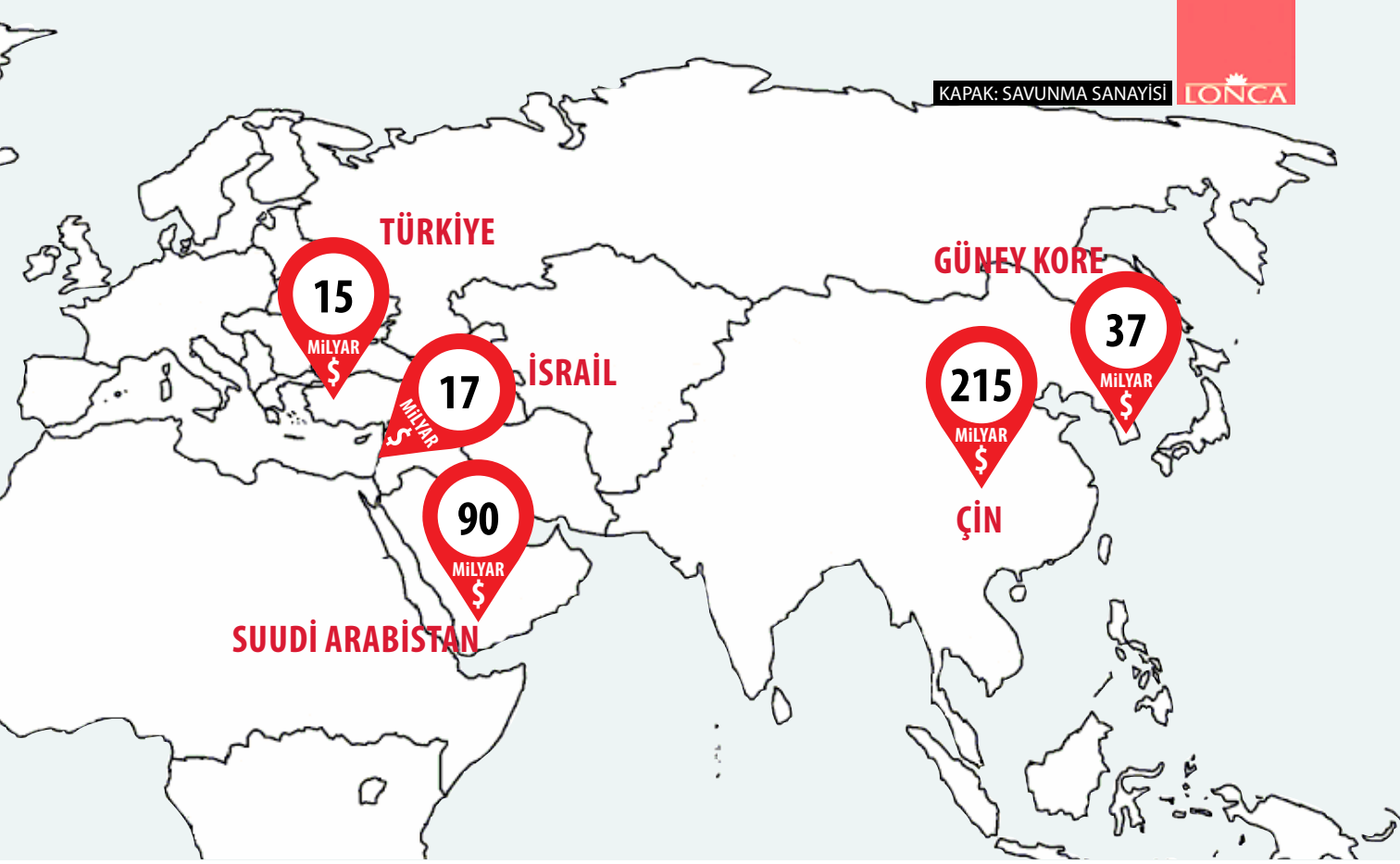
600
MİLYAR
\$
ABD

**TÜRK SAVUNMA VE HAVACILIK
SANAYİSİ GENİŞ YELPAZEDE
ÖZGÜN VE MİLLİ ÇÖZÜMLERE
SAHİP. ÜRETİLEN VEYA
ENVANTERE GİREN HER
PLATFORM, SİSTEM, SİLAH VE
MÜHİMMATTA FARKLI YERLİLİK
ORANLARI BULUNUYOR.
GENELLEME YAPMAK VEYA
ORTALAMA BİR DEĞER VERMEK
MÜMKÜN OLMAMAKLA
BİRLİKTE, İLERİ TEKNOLOJİ
ÜRÜNLERDE MİNİMUM YÜZDE
35, DİĞER ÜRÜNLERDE DE YÜZDE
90-100 CİVARINDA YERLİLİK
ORANLARINA ULAŞILDI.**

zemelere yöneltmelerini ve bu tip konulara odaklanmalarını istiyoruz. Bu faaliyetleri daha sağlıklı ve etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için savunma sanayisinde yer almak isteyen firmalarımızın hangi alanda faaliyet gösterdiklerini anlatabilmeleri, kendilerini projelerin yürütücü makamı olarak Müsteşarlığımıza ve ana yüklenici firmalarımıza tanıtabilmeleri için Müsteşarlığımız internet sayfası altında bir "Sanayileşme Portalı" oluşturuldu. Sanayileşme Portalı, savunma sanayisi alanında çalışan ana yüklenicilerimiz ile alt yüklenici ve yan sanayi firmalarımızın birbirlerinden haberdar olmalarını, iletişimlerini artırmalarını da kolaylaştırıyor. Firmalarımızın hesap açtırarak üye oldukları SSM Sanayileşme Portalı'ne girdikleri bilgilerden elde edilen veriler, savunma sanayisindeki ana entegratör, yan sanayi ve KOBİ firmalarımızla ilgili sürekli güncellenecek bir veri tabanı oluşmasını sağlıyor. Aynı zamanda savunma sanayisine ilişkin sektörel stratejilerimizin oluşturulmasına da temel teşkil ediyor."

"KÜÇÜK FİRMALARI KAYNAKLARIMIZLA DESTEKLEYECEĞİZ"

Müsteşarlık olarak sektörel yeteneklerin ve kapasitelerin değişik aşamalarda, farklı kategorilerde ve süreklilik içerisinde değerlendirilmesi ve puanlandırılması amacı doğrultusunda, "Endüstriyel Yetkinlik Değerlendirme ve Puanlama Sistemi (EYDEP)" geliştirdiklerini belirten Prof. Demir, "SSM Sanayileşme Portalı ve EYDEP; ülkemizin savunma sanayi envanteri ve kabiliyeti merkezi olarak tutulmasını sağlayacak, sanayimizin güçlü ve zayıf yönleri belirlenip, yatırım ve teşvik mekanizmaları zayıf yönlerin güçlendirilmesi için kullanılabilir. Bu vasıta ile projeler kapsamında alt yükleniciler ve taşeronlar daha doğru ve daha az kaynak harcanarak seçilebilecek ve projelerde yurtiçi katma değer oranının yükseltilmesine katkı sağlanacak. Müsteşarlığımızı ve ana entegratör konumundaki büyük firmalarımızı kendilerinden ve yeteneklerinden haberdar etmek için savunma sanayisi alanında iş

yapma potansiyeli olan tüm firmalarımızı, hem SSM Sanayileşme Portalı'ne hem de EYDEP Sistemi'ne başvurmaya ve kayıt olmaya davet ediyoruz" diye konuşuyor. Demir sözlerini şöyle sürdürüyor: "Bir de otonom sistemler, robotik, malzeme teknolojileri, nanoteknoloji, bilişim teknolojileri, siber, biyoteknoloji, genetik, silah teknolojileri alanındaki faaliyetleri destekleyecek ve yüzde 100 sermayesi Savunma Sanayii Müsteşarlığı'na ait şekilde kurulan şirketimiz vasıtasıyla, savunma sanayisi açısından stratejik önemi olan konularda, kritik teknoloji alanlarında fikir veya proje sahibi olan girişimcileri veya küçük firmalarımızı kaynakların el verdiği ölçüde desteklemeyi hedefliyoruz. Ayrıca yan sanayi ve KOBİ firmalarımızın sistem/alt sistem tasarım ve üretiminde yer almalarını ve sistem, alt sistem sahiplik oranlarını artırmayı planlıyoruz. Bu şirketimiz vasıtasıyla yeni bir girişime, bir start-up'a ya da küçük bir firmaya ortak olarak, altın hisse sahibi olarak vb. yollarla firmanın filizlenmesini, yeşermesini, yolun başındaki zor zamanlarda ayakta kalmasını veya iştigal alanında ihtisaslaşarak savunma sanayi ekosisteminde kendisine daha sürekli bir yer bulmasını sağlayabileceğimizi düşünüyoruz."

SİBER GÜVENLİK TEKNOLOJİLERİNE AĞIRLIK VERİLECEK

Tek alıcı konumundaki devletin tedarik projeleri ile sektöre yön verdiğine değinen İsmail Demir, "Müsteşarlığımız, altyapı yatırımları için kredi destekleri, AR-GE finansmanı, sanayi katılımı-offset vb. mekanizmalarla özel sektörün bu alandaki varlığının artırılmasını destekliyor. Özellikle havacılık anlamında bakıldığında, sistem ve alt sistem sahipliğini artırmak istiyoruz. Bunun için yabancı yüklenicilerin yerli sanayi ile uzun dönemli ortaklıklar kurmalarını bekliyoruz. Bunu yaparken de ana entegratör firmaların değil yan sanayi ve KOBİ firmalarımızın sistem-alt sistem tasarım ve üretiminde yer almalarını hedefliyoruz" şeklinde konuşuyor. Siber güvenlik teknolojileri alanında sektöre kabiliyet kazandırmayı amaçladıklarını belirten Demir, "Özellikle bazı yazılım ve donanımsal alt bileşenlerin milli imkânlarla geliştirilmesi alanına ağırlık verip, ülkemizdeki yetişmiş personel eksikliğinin kapatılmasına yönelik çalışma ve proje faaliyetlerini de destekleyeceğiz" diyor.

"OFFSET, SANAYİLEŞMENİN İTİCİ GÜCÜ OLACAK"

Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın yü-

Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın verdiği bilgilere göre, dünya savunma harcamaları 2015 yılında önceki yıla göre yüzde 1 artışla 1.67 trilyon dolar seviyesine çıktı. Ülkeler bazında 2015 yılında ABD 600, Çin 215, Suudi Arabistan 90, Güney Kore 37, İsrail 17 milyar dolar civarında savunma harcamasına sahipken Türkiye 15 milyar dolar seviyelerinde savunma harcaması yaptı.

2023 HEDEFLERİ

Savunma Sanayii Müsteşarlığı (SSM) tarafından yayımlanan Stratejik Plan kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri, ileri teknoloji ürünlerle donatmak üzere ihtiyaç duyulan kritik alt sistem/bileşen/teknolojilerin azami ölçüde yurtdışından karşılanması ve dışa bağımlılığın azaltılması kararını benimsemiş, savunma ve havacılık sektörüne ilişkin ihalelerde milli çözümlere öncelik vermiş durumdur.

rüttüğü offset uygulamalarının sanayileşmeye önemli katkılar sağladığına da değinen Demir, Bu konuda da şunları söylüyor: "2011-2021 yılları arasında çeşitli sektörlerde 600 milyar dolarlık yoğun alım yapılmasını hedefledik. Yurtdışı kamu harcamalarında yüzde 50 oranında offset uygulanması durumunda, 10 yıl boyunca sanayi katılımının ihracat ve teknolojik işbirliği yoluyla ülke ekonomisine yılda yaklaşık 30 milyar dolarlık katkı sağlanabilecektir. Sanayimizin geliştirilmesi amacıyla, bütün sektörlerdeki kamu alımlarında offset uygulanması zorunlu hale getirilebilir. Kamu alımlarında offset, Türkiye'nin sanayileşme hamlesinin itici güçlerinden olacak. Döviz kazandırıcı niteliği yanında, ülkelerin yeni yetenek kazanımı ve ihracat potansiyelinin artırılmasındaki en etkili araçlarından biri olan offset'in diğer alanlarda hayata geçirilmesinde Müsteşarlık lokomotif görev üstleniyor. Bu amaç önderliğinde Sağlık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ile Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile ortak çalışmalar yürütüyoruz."

Savunma Sanayii Müsteşarlığı olarak sektörün, etkili ana ve alt yüklenicilere sahip, uluslararası ölçekte savunma ve güvenlik ihtiyaçlarına cevap verebilecek etkinlikte ve teknolojik derinliği olan firmalara sahip yapıya kavuşturmayı hedeflediklerini dile getiren Prof. İsmail Demir, şöyle konuşuyor: "Orta vadede vakıf ve özel şirketlerin etkinliğini ve uluslararası alanda söz sahibi olması için altyapılarını geliştirmeyi hedeflemekle birlikte, tedarik sürelerinin verimli şekilde azaltılması, ma-

liyet, etkin üretim ve tedarik süreçlerinin hızlandırılması faaliyetleri kapsamında gerek SSM ve gerekse sektör oyuncuları arasında çalışmalara hız vereceğiz. Uzun vadede ise, millileştirme ve yerlileştirme çalışmalarımızın ülkemizin savunma ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılar düzeye getirilmesi ve savunma sanayi alanında bağımsızlık sağlanması hedefleniyor. Sektörümüzün imkân ve kabiliyetlerinin geliştirilmesi, küresel etkinliğinin ve teknolojik derinliğinin artırılması çalışmaları yoğunluklu olarak gerçekleştirilecek. Bu çalışmaların ana odağında ise AR-GE, ÜR-GE ve teknoloji kazanımı temelli projelerin yapılması, uluslararası kabul gören ürünlerin pazarlara sunulması çalışmaları yer alacak."

"TÜRKİYE İHRACATTA YÜKSELEN ÜÇÜNCÜ ÜLKE"

Savunma ve Havacılık Sanayii İmalatçıları Derneği (SASAD) Başkanı Selçuk Yaşar, dünyada savunma ve havacılık sektöründe ihracatta ilk 13 ülke arasında yer alan Türkiye'nin, ihracatta yükselen üretici ülkeler arasında 3'üncü sıraya yerleştiğini dile getiriyor. Ülkemizin ihracatının yüzde 17'sinin Avrupa'ya, yüzde 30'unun ABD'ye, yüzde 53'ünün ise diğer ülkelere (özellikle Körfez ülkeleri ile Uzakdoğu ülkelerine) gerçekleştirildiğini söyleyen Yaşar'ın verdiği bilgilere göre, sektörde görev yapan

31 bin 375 çalışan (yüzde 34'ü mühendis) yüzde 45'i üniversite mezunu. Sektör oyuncularını yoğun olarak Ankara, ardından İstanbul, İzmir ve Eskişehir'de faaliyetlerini sürdürüyor. Dünya savunma harcamalarının 1.776 milyar dolara ulaştığını anlatan Yaşar, sektörün yüzde 20 civarında AR-GE ve teknolojiye, inovatif yeniliklere harcama yaptığını belirtiyor. "İhracatından da anlaşılacağı üzere Türk savunma ve havacılık sanayisi ürünleri dünya savunma pazarında aranan ürünler arasında yer alıyor. İhracatta dünya sıralamasında ilk 13 ülke arasında yer almış olması da bu başarının kanıtıdır. Savunma harcamalarında Türkiye 2014 yılında 15'inci, 2015 yılında ise 16'ncı sırada yer almıştır" diye konuşan Yaşar, ihtiyaçların yurtiçinden karşılanması oranının yüzde 60'lar civarında olduğunu ifade ediyor.

Yaşar, "İhracat hedefinin gerçekleştirileceğini söylemek mümkün. Son yıllardaki global, ekonomik ve uluslararası gelişmeler dikkate alındığında, sektör ciro hedefini gerçekleştirmek için çok daha fazla gayret gösteriyor. Uzun vadede tüm savunma ve havacılık sektörü 25 milyar dolarlık ihracat ve savunma sanayisindeki ilk 10 ülke arasında yer almayı hedefliyor. Türkiye savunma sanayisinin her iki hedefi de başarı ile gerçekleştirileceğine inancım tamdır" diyor.

SAVUNMA SEKTÖRÜNDEKİ ÜÇ TEMEL SORUN VE ÇÖZÜMÜ

1-Devletten devlete satış ve kredilendirmede yasal altyapı eksikliği

İhracatta uygun koşullarda kredili satış imkânı sağlayan ülkeler tercih ediliyor. Savunma bütçesi yeterli olmayan ülkeler, uygun koşullarda kredi sağlayan ülkelere yönlendiriliyor. Devletten devlete satış tercih eden ülkeler için bu kapsamdaki tedariklerde devlet garantisini görmek büyük önem teşkil ediyor.

Çözüm: Kredili satış yapılan ülkelerin Türk savunma sanayi ürünlerine yönelmeleri amacıyla dünyada uygulanan kredi ve destek mekanizmalarına benzer bir yasal altyapı ve kredilendirme fonu geliştirilmeli.

2-Sivil sektöre yönelik kamu alımlarında savunma sanayisinin geliştirdiği özgün teknolojilerin yeterli düzeyde kullanılması

Türk savunma sanayi sektörü firmaları, kendi öz kaynaklarından AR-GE ve teknolojik araştırmalara toplam cirolarının yüzde 10'unu harcıyor. Savunma sektörünün sahip olduğu yüksek teknolojiler aynı zamanda kamunun ihtiyaçlarına yönelik ulaşım, enerji, sağlık vb. gibi alanlara da cevap verebilecek zenginlikte. Ancak bu teknolojiler, yeterince kullanılmıyor.

Çözüm: Özellikle kritik ve kapsamlı altyapı ve siber savaşa karşı bilgi güvenliği ön planda tutulan kamu ihalelerine, savunma sanayisi firmaları davet edilmeli; hatta bu nitelikteki uluslararası ihalelerde ana yüklenicilerin yerli firma olması şartı getirilmeli.

3-Kamu İhale Kanunu'nda yerli üretici lehine özel hükümler (offset uygulaması vb.) getirilmesi

Savunma sanayisini ilgilendiren kamu alımlarında, yerli üreticinin mal ve hizmete katkı oranı dikkate alınmadığından, yerli üreticiler mal ve hizmetin tamamına yakınını yurtdışından getiriyor ve Türkiye'de montajını gerçekleştirerek yerli ürün olarak sunuyor. Mal ve hizmet alımlarında yerli katkı dikkate alınmıyor.

Çözüm: Kamu alımlarında yerli malı teklif eden yerli isteklilerle özel imalat süreci gerektiren alımlarda, Türkiye'de üretim gerçekleştirebilecek yerli istekliler lehine kararlar oluşturulabilir. Yabancı tedarikçiler ile yapılan sözleşmelerde yerli katkı ve katılım konusunda zorlayıcı hükümlere yer verilebilir.

Yurtdışı kamu harcamalarında yüzde 50 oranında offset uygulanması durumunda, 10 yıl boyunca sanayi katılımının ihracat ve teknolojik işbirliği yoluyla ülke ekonomisine yılda yaklaşık 30 milyar dolarlık katkı sağlanabilecek.

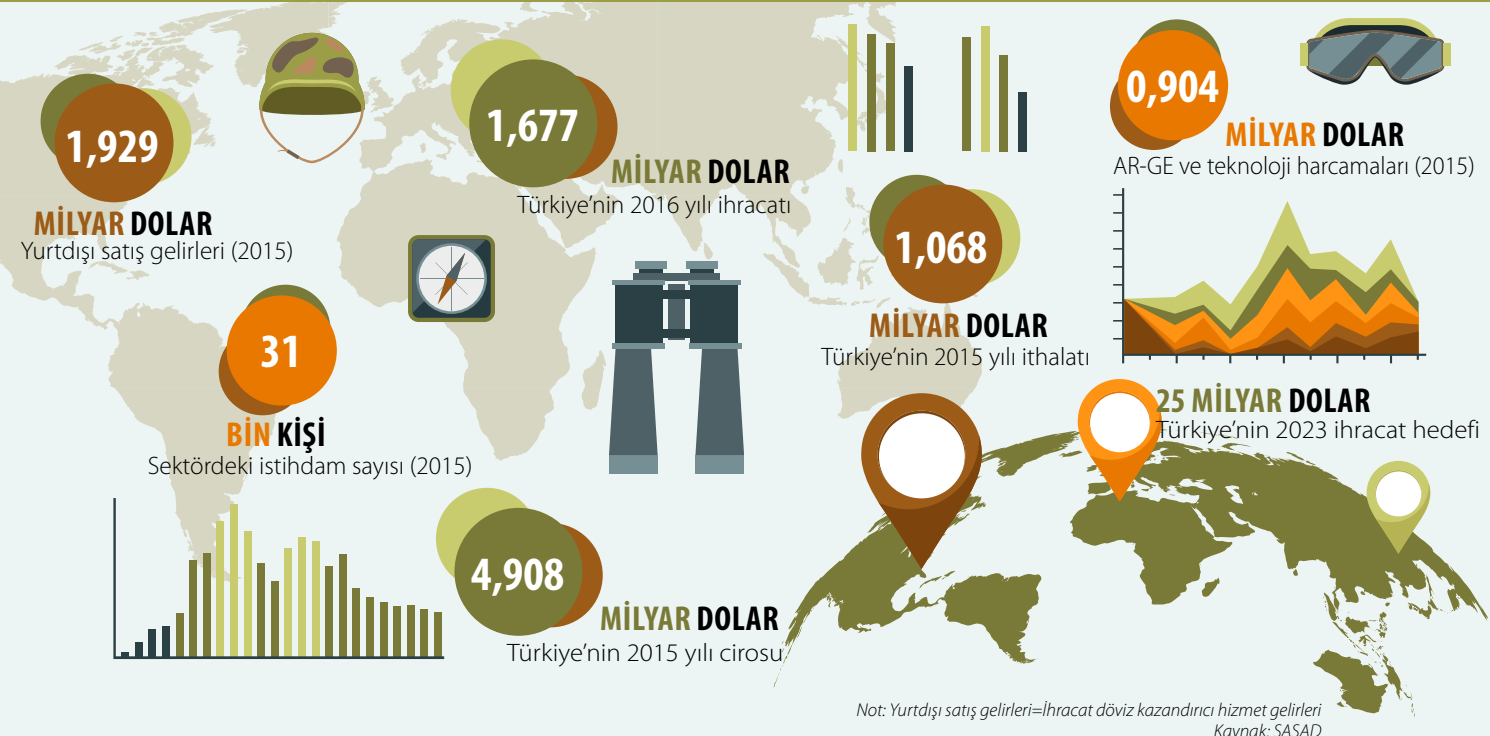
“İHALELERDE MİLLİ ÇÖZÜMLERE ÖNCELİK VERİLİYOR”

Savunma Sanayii Müsteşarlığı tarafından yayımlanan Stratejik Plan kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri’ni ileri teknoloji ürünlerle teçhiz etmek üzere ihtiyaç duyulan kritik alt sistem/bileşen/teknolojilerin azami ölçüde yurtiçinden karşılanması ve dışa bağımlılığın azaltılabilmesi kararının benimsendiğini hatırlatan Ya-

şar, bu konuda şu bilgileri veriyor: “İhalelerde milli çözümlere öncelik verilmiştir. İhtiyaçların yurtiçinden karşılanmasının mümkün olmadığı durumlarda uluslararası konsorsiyumlara dahil olunmuş (F-35 örneği) ya da yurtiçi katılımın maksimize edildiği doğrudan tedarik yöntemi uygulanmıştır. Yerli üretim alanında devletin sağladığı destekler, firmalarımızı yerli üretime ve yerli ürünlere yönlendiriyor. Kamu İhale Kanunu’nda ‘kamu alımlarında ileri teknoloji yerli ürünlere yüzde 15 oranında avantaj sağlanması’ önemli.”

Yaşar, “Savunma Sanayii İhracatçılar Birliği’nin 2013 yılında Sapanca’da düzenlediği bir çalıştayda sektörümüzün 2023 hedefleri şu şekilde belirlendi: Toplam savunma ve havacılık ihracatı 25 milyar dolar, savunma 5 milyar dolar, güvenlik 5 milyar dolar, sivil havacılık 10 milyar dolar, sivil havacılık alanında hizmet ve bakım geliri 5 milyar dolar. TSK envanterine giren yeni ürünleri dikkate aldığımızda savunma tarafındaki hedefin halen erişilebilir ancak diğer hedefler daha zorlayıcı” diyor.

RAKAMLARLA SAVUNMA SANAYİSİ

TÜRKİYE'NİN MİLLİ PROJELERİ

Modern Tank (ALTAY) Projesi

PV1 ve PV2 prototip üretimleri tamamlandı. 2018 yılına kadar seri üretime geçilmesi bekleniyor.

ATAK Projesi

İki adet Erken Duhul ve bir adet ATAK Faz-1 helikopterinin seri üretim faaliyetleri tamamlandı ve kabulleri yapıldı. ATAK Projesi kapsamında Malzeme Hazır Bulunuşluk Hizmeti (MHBH) ile yedek parça, yer destek teçhizatları ve bazı altyapı ihtiyaç kalemlerinin tedariki yapıldı.

Özgün Helikopter Programı

Bu program kapsamında 2017'de üretime geçilmesi ve yerli helikopterlerin ilk prototipinin yapılması, 2018 yılında test uçuşunun gerçekleştirilmesi planlanıyor.

Genel Maksat Helikopteri Projesi

Ana yüklenicilik, ana alt yüklenicilik ve alt yüklenicilik sözleşmeleri imzalandı. Helikopterin Türkiye'de lisans altında üretimi ve sözleşme kapsamındaki diğer kalemlere ilişkin faaliyetleri devam ediyor.

HÜRKUŞ-A Projesi

Yeni nesil temel eğitim uçağı ile ilgili projede, ilk uçak ve ikinci uçak kapsamında sortiler ve havada kalış süreleri test edildi. EASA sertifikasyon test işlemleri gerçekleştirildi ve testler devam ediyor. Yorulma uçağı tasarım ve üretim faaliyetleri tamamlandı. İlk uçak 2018, sonuncusu 2019'da THK'da olacak.

Yeni Nesil Temel Eğitim Uçağı Projesi

Yurtiçinde Lite Head Up Display teknolojisinin kazanılması ve ASELSAN firması tarafından Merkezi Kontrol Bilgisayarı, grafik MFD ve sayısal dahili haberleşme sistemi gibi aviyonik sistemlerinin geliştirilmesi çalışmaları devam ediyor. Hava ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın yakın hava destek hareket görevlerini karşılayacak silahlı Hürkuş-C modelinin kavramsal tasarım çalışmaları Hürkuş-B Sözleşmesi kapsamında gerçekleştiriliyor.

Milli Muharip Uçak Geliştirilmesi Projesi

Ön tasarım aşaması faaliyetleri 2013 yılında tamamlandı. Ön tasarım sözleşmesinin ana yüklenici TUSAŞ ile sözleşme çalışmaları devam ediyor. 2019'da tasarımın bitmesi, 2023'te de ilk prototipin ortaya çıkarılması hedefleniyor.

Yüksek Hızlı Rüzgar Tüneli Uçak Projesi

Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK ve SSM arasındaki Üçlü Protokol hazır hale getirildi ve çalışmalara devam ediliyor.

Özgün TİHA (MALE) Geliştirme Programı (ANKA)

Tasarım olgunluğunun ve yetkinliğin artırılması için ilave test uçuş faaliyetleri sürdürülüyor. Blok B konfigürasyonu kapsamında SAR entegrasyon çalışmaları yapılıyor.

ANKA-S Projesi

TUSAŞ tarafından üretilen insansız hava aracı (İHA) motorları, geçtiğimiz aylarda Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (TSK) teslim edildi. TSK, 2017 yılı içinde envanterine girmesi beklenen ANKA-S ile yüzde 100 yerli İHA filosuna sahip olacak.

Taktik İHA (Pist) Geliştirme Projesi

İnsansız hava aracı üretmek amacıyla geliştirilen proje kap-

samında, Taktik İHA sistemlerinin kurulum ve entegrasyon faaliyetleri tamamlanarak Kara Kuvvetleri Komutanlığı envanterine alındı.

Taktik İHA (Katapult/Paraşüt) Geliştirme Projesi

Bugüne kadar iki adet hava aracı üretimi teslim edilmek üzere tamamlandı. Dört hava aracı üretimi devam ediyor.

HİSAR-A ve HİSAR-O Projeleri

Tasarım aşaması tamamlandı, alt sistem geliştirme ve test faaliyetlerine devam ediliyor. HİSAR-A Projesine ait Balistik Test Füzesi-2 ve Kontrol Test Füzesi-1 Atışları başarıyla test edildi.

Milli (Modern) Piyade Tüfeği Projesi

Dakikada 700 atış gerçekleştiren 600 metre etkili menzile ve 800 metre/saniye ilk hıza sahip tüfeklerden 500'ü TSK envanterine katıldı.

Füze Sistemleri Test Alanı Projesi

Atış sahası altyapısının iyileştirilmesi faaliyetleri gerçekleştirildi.

Güç Grubu Geliştirilmesi Projesi

Başta tank olmak üzere, askeri kara ve deniz platformları için ihtiyaç duyulan güç grubunu milli olarak tasarlamak, geliştirmek ve üretmek amacıyla gerçekleştirilen proje ile öncelikle ALTAY Tankı için güç grubu geliştirilmesi ve burada kazanılan yetenek ile ilerleyen süreçte TSK envanterinde yer alan diğer platformlar için ihtiyaç duyulacak güç gruplarının da yurtdışına olan bağımlılığın asgari seviyeye indirilmesi amaçlanıyor. Bunun için TUMOSAN ile SSM arasında sözleşme imzalandı.

Yeni Nesil Hafif Zırhlı Araçlar Güç Grubu Geliştirilmesi Projesi

Yeni Nesil Hafif Zırhlı Araçta paletli konfigürasyonda ihtiyaç duyulan güç grubunun milli olarak tasarımı, geliştirilmesi, prototip üretimi, test ve kalifikasyonu amacıyla Teklife Çağrı Dosyası (TÇD) yayımlandı.

Turboşaft Motor Geliştirme Projesi

SSM tarafından yürütülen Özgün Helikopter Programı kapsamında geliştirilmekte olan platformun motor ihtiyacının karşılanması amacıyla başlatılan bu proje ile sözleşme kapsamında turboşaft motor geliştirilecek ve ilgili test alt yapısı oluşturulacak. TEİTUSAŞ Motor Sanayii AŞ ile sözleşme görüşmeleri sürüyor.

Radar - Çok Amaçlı Faz Dizinli Radar (ÇAFRAD Faz-1) Projesi

Kritik Tasarım Safhası tamamlandı. Sistem Gelişim ve Üretim Safhası faaliyetlerine devam ediliyor.

Uzak Sistemleri Entegrasyon Montaj ve Test (USET) Projesi

2015 yılında Ankara'da yer alan USET merkezinde Akustik Test Sistemi ve Titreşim Test Sistemi'nin kabulü tamamlandı. Fırlatıcı Çevresel Testleri kapsamında GÖKTÜRK-1 Uydusunun Akustik ve Titreşim Testleri 2015 yılı sonunda bitti.

Turbojet Motorlarının Geliştirilmesi Projesi

Prototip geliştirme ve üretim aşaması devam ediyor. Projenin 2017'de tamamlanması planlanıyor.

TEDARİK YAKLAŞIMLARININ DÖNEMSEL GELİŞİMİ

>>>1990	1990-2000	2000-2010	2010-2020	2020-2030
HAZIR ALIM	ORTAK ÜRETİM	KİSMİ TASARIM (Ana Platformlar)	ÖZGÜN TASARIM (Yerli Üretim)	TEMEL VE İLERİ TEKNOLOJİLER
				
Cobra AH-1W (Taarruz Helikopteri) AB-412 Helikopteri MLRS (Roket Sistemi)	Zırhlı Muharebe Aracı Hafif Nakliye Uçağı Başlangıç Eğitim Uçağı Cougar Helikopteri	ALTAY MILGEM ANKA HÜRKUŞ	Özgün Helikopter Programı Milli Muhabir Uçak Projesi Göktürk-3 Uydusu	Mutlak Yerlilik Ömür Devri Yönetimi Performansa Dayalı Lojistik

Kaynak: Savunma Sanayii Müsteşarlığı 2015 Faaliyet Raporu

SAVUNMA HARCAMALARINDA İLK 10 ÜLKE

2015	2014	ÜLKE	HARCAMA (Milyar Dolar)
1	1	ABD	596
2	2	Çin	215
3	4	Suudi Arabistan	87.2
4	3	Rusya	66.4
5	6	İngiltere	55.5
6	7	Hindistan	51.3
7	5	Fransa	50.9
8	9	Japonya	40.9
9	8	Almanya	39.4
10	10	Güney Kore	36.4
Toplam			1.239

Kaynak: SASAD

SEKTÖRÜN AR-GE HARCAMALARI YÜZDE 2 ARTTI

Savunma Sanayi Müsteşarlığı'na göre yakın gelecekte küresel savunma harcamalarında sınırlı bir artış eğilimi, güvenlik sorunu yaşayan ülkelerin savunma harcamalarında da artış öngörülüyor. Savunma pazarını platform, sistem ve hizmet tedarikçileri bakış açısıyla incelediğimizde sektörde etkin faaliyet gösteren dünya çapında ilk 100 firmanın cirosu 400 milyar dolar civarında. Bu gelirin yüzde 80'i ABD ve Batı Avrupa şirketlerine ait. Türkiye'den ASELSAN ve TAI (TUSAŞ) ilk 100 firma arasında.

Küresel ölçekte faaliyet gösterebilmek kapasitesindeki şirketlerin büyük çoğunluğu, inovasyona odaklanarak nitelik artışıyla askeri personel sayısında azalma sağlayabilecek, daha hızlı, etkin, hassas, uzun menzilli, düşük idame maliyetli, taşınabilir, stratejik ulaştırma ve süratli yığınak yapabilen, uzayı kullanan, C4ISR (Komuta Kontrol İletişim, Bilgisayar, İstihbarat, Kesif ve Gözetleme) kapasiteli platform ve sistemlerin üretimine ve modernizasyonuna yönelmiş durumda. Ayrıca, siber güvenlik ve İHA'lar başta olmak üzere insansız sistemler pazarları ile lazer silah sistemleri ve artırılmış gerçeklik gibi alanlarda AR-GE yatırımlarının her geçen gün daha fazla önem kazandığı belirtiliyor.

Türkiye savunma sektöründe 2015 yılı itibari ile toplam ciro 4.9 milyar ABD doları olarak gerçekleşti. Sektörde 2015 yılında 1.9 milyar ABD dolarlık yurtdışı satış geliri elde edilirken, 1.06 milyar ABD dolarlık ithalat yapıldı. 2014 yılına göre yurtdışı satış gelirleri yüzde 4 artış gösterirken, ithalatımız yüzde 21 azaldı. 2015 yılında, ihracatımızın yüzde 30'nu ABD'ye, yüzde 17'sini Avrupa'ya ve geri kalan kısmını Ortadoğu, Asya Afrika ve Güney Amerika pazarına gerçekleştirdi. 2015 yılında AR-GE'ye ayrılan toplam bütçe 904 milyon ABD doları olarak gerçekleşti. Bu bütçenin 287 milyon ABD dolarını sektör şirketleri kendi öz kaynakları ile gerçekleştirdi. 2015 yılında 2014 yılı oranla AR-GE harcamalarında yüzde 2 artış gözlemlendi.

Yürüyelim arkadaşlar

Yanınızda Akbank var

KOBİ'ler ihracat yapıyor, Türkiye kazanıyor.
Akbank, ülkenin dört bir yanında ihracatla büyümek isteyen herkese
sonuna kadar destek oluyor. Haydi, yürüyelim arkadaşlar!

444 23 23

AKBANK

sizin için

Konya, savunma sanayisinin oyuncusu olma yeteneğine sahip

YALNIZCA TÜFEK ÜRETİMİ KONUSUNDA DEĞİL, SANAYİNİN DİĞER ALANLARINDA DA ALTYAPI VE YETENEKLERE SAHİP BİR ŞEHİR OLAN KONYA, SAVUNMA SANAYİ PROJELERİNİN OYUNCUSU OLMAK İSTİYOR. BUNUN İÇİN BAŞTA TASARIM VE ÜRETİM FAALİYETLERİ OLMAK ÜZERE, KALİTE VE TEKNİK STANDARTLAR KONUSUNDA BİLGİ EDİNMESİ, KENDİSİNİ GELİŞTİRMeye ÇALIŞMASI GEREKİYOR.

Son yıllarda yerli savunma sanayi konusunda önemli mesafeler kat eden Türkiye'nin savunma sanayi ihracatında beşinci sırada olan Konya, 2016 yılında savunma ve havacılık ihracatını yüzde 36,8 artırdı. Böylece sektörden daha fazla pay almak isteyen ve bunun için çalışan Konya sanayisinde öne çıkan savunma ve havacılık endüstrisi başarı grafiğini 2016 yılında da yükseltti. Konya Sanayi Odası (KSO) Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Memiş Kütükcü, son beş yılda ihracatını yüzde 23,5 artıran sektörün, 2016'da da yüzde 36,8 yükselişle dış satışlarını 36 milyon doların üzerine çıkardığını, Konya'da savunma sanayi ve diğer sektörlerin ülke genelinden

aldığı payı artırmak için çalışmalar yaptıklarını vurguladı.

Yüzde 100 yerli savunma için tek yürek haline gelen Konya'da savunma sanayisinden daha fazla pay almak için çeşitli toplantılar ve çalışmalar yapılıyor. Son olarak TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Ziya Altunyaldız, KSO'nun desteği ile beraberindeki bir heyetle birlikte konuyla ilgili önce Beyşehir'in Huğlu ve Üzümlü mahallerinde yivsiz tüfek üreten sanayicileri, ardından Konya'daki bazı fabrikaları ziyaret ederek Konya'nın potansiyeline dikkat çekti.

Burada yapılan toplantının açılışında konuşan Memiş Kütükcü, "Konyalı sanayiciler olarak savun-

ma sanayi alanındaki tüm potansiyelimizi harekete geçirmekte kararlıyız. Bu konuda gereken her adımı atmaya hazırız. Konya'nın daha üst sıralarda yer almaması için hiç bir sebep yok. Yüzde 100 yerli savunma sanayine daha fazla destek vermeye hazırız. Konya olarak savunma sanayi konusunda bir mesafe kat ettik. Ancak biliyoruz ki Konya'nın potansiyeli bundan çok daha yüksek" diye konuştu.

Savunma Sanayi Müsteşarlığı da Konya'ya özel bir ilgi gösteriyor. Bunun için Konya'ya gerçekleştirdikleri bir gezide Konya'nın yalnızca tüfek üretimi konusunda değil sanayinin diğer alanlarında da altyapı ve yeteneklere sahip bir şehir olduğunu gördüklerini söyleyen Savunma Sanayii Müsteşarı (SSM) Prof. Dr. İsmail Demir, ülkemizin önde gelen tüfek üreticisi Konya'nın savunma sanayisinin önemli oyuncularından biri olması için şu tavsiyelerde bulunuyor: "Konya'daki firmalarımızı ve yeteneklerini daha iyi tanımak için başta Sanayileşme Daire Başkanlığımız olmak üzere Müsteşarlığımızın ilgili birimlerinin Konya'daki firmalara yeni ziyaretlerde bulunması söz konusu. Diğer taraftan savunma sanayisinde görev almak isteyen Konya'daki firmalarımıza, savunma sanayi projeleri kapsamında başta tasarım ve üretim faaliyetleri olmak üzere uyulması gereken genel kalite standartları ve teknik standartlar konusunda bilgi edinme, kendilerini geliştirme konusunda çalışmalarını öneriyoruz."

Dünyada savunma sanayisinde rekabet kabiliyetinin ülkeler boyutunda geliştirilmesine odaklanıldığına dikkat çeken İsmail Demir, "Bu alanda geleceğimizi garanti altına alabilmek, belli uzmanlık alanlarına odaklanmış kendi alanında yüksek rekabet gücüne sahip girişimleri ve firmaları ön plana çıkarmakla mümkün olabilecek. Bir bütün olarak savunma sanayisinin başarısı sadece önde gelen büyük firmaların başarısı ile değil onların en önemli tamamlayıcısı konumunda olan, belli alanlara ve teknolojilere odaklanmış ve bu konularda uzmanlaşmış olan KOBİ'lerin başarısı ile de doğru orantılıdır. Büyük firmaların, bu büyüklüğün getirdiği koşullar sebebiyle hızlı karar alabilme ve dinamik hareket edebilme kabiliyetleri giderek azalıyor. Yan

Prof. Dr. İsmail Demir
Savunma Sanayii Müsteşarı

sanayi ve KOBİ'lerimiz ise daha küçük olan yapıları sebebiyle daha hızlı karar alabilme, daha hızlı tepki verebilme, daha hızlı öğrenme ve koşullara daha hızlı uyum sağlayabilme gibi yeri geldiğinde oldukça avantajlı olan özelliklere sahip. Özetle, yan sanayi ve KOBİ'lerimizin de tüm bunların bilincinde olarak belli alanlara ve teknolojilere odaklanmalarını, kendilerini geliştirmelerini ve uzmanlaşmalarını bekliyoruz"

"KONYALI FİRMALAR GÜÇLERİNİ BİRLEŞTİRMELİ"

"Savunma sanayisi gibi teknolojik yetkinliğin ve tedarik zincirinde etkinliğin sürekli artırılması gereken bir sektörde savunma sanayisi firmalarının bugün güzel örneklerini daha ziyade Ankara, İstanbul ve Eskişehir'de görebileceğimiz kümelenme yaklaşımıyla bir arada bulunmalarının; tasarım, üretim ve tedarik faaliyetlerinde optimizasyonu sağladığı kadar silahlı kuvvetlerimize ve güvenlik güçlerimize teslim edilen ürünlerin ömür devri yönetiminde aynı yerli firmalarımızın daha etkili rol alması açısından da yararlı olduğunu değerlendirmekteyiz" diye konuşan Prof. Demir, bu konuda Konyalı firmalara şunu öneriyor: " Konya'da yer alan ve savunma sanayisinde görev almak isteyen firmalarımız da ODTÜ Teknokent Savunma Sanayii Kümelenmesi (TSSK) ve Savunma Havacılık ve Uzay Kümelenmesi (SAHA) İstanbul'da olduğu gibi uygun yer ve koşullar altında bir araya gelerek birlikte hareket etmelerinin ve güçlerini birleştirmelerinin savunma sanayisinde daha etkili ve daha verimli

" Konya'da yer alan ve savunma sanayisinde görev almak isteyen firmalarımızın da ODTÜ Teknokent Savunma Sanayii Kümelenmesi (TSSK) ve Savunma Havacılık ve Uzay Kümelenmesi (SAHA) İstanbul'da olduğu gibi uygun yer ve koşullar altında bir araya gelerek birlikte hareket etmelerinin ve güçlerini birleştirmelerinin savunma sanayisinde daha etkili ve daha verimli yol almalarını destekleyeceğimizi düşünüyoruz."

yol almalarını destekleyeceğini düşünüyoruz.”

Konya'dan sektöre alt yüklenici olarak girmek isteyen firmalara da çeşitli önerilerde bulunan Prof. Demir, “Firmalarımıza savunma sanayi projelerinin yürütücü makamı olan Müsteşarlığımız ile irtibata geçtikleri gibi tasarımcı, geliştirici, üretici konumunda olan ve kendileri gibi sanayinin içinde yer alan ana entegratör konumundaki firmalarımızla da temasa geçmelerini ve görüşmelerini öneriyoruz. Sahip oldukları tecrübeleri, ellerindeki yetişmiş insan kaynağını, tasarım ve üretim alanındaki yeteneklerini ve varsa daha önce geliştirmiş oldukları ürünleri; daha detaylı olarak anlatabilmeleri için Müsteşarlığımızca sürdürülmekte olan Sanayileşme Portalı, EYDEP gibi sistemlere başvurup üye olmaya davet ediyoruz” diye bilgi veriyor.

“FİRMALARIMIZ, ALTYAPI VE TEKNOLOJİYE YATIRIM YAPSIN”

Savunma sanayisinin ülke savunması ve güvenliği için arz ettiği kritik öneme değinen Demir, sektörde yer alan firmaların, savunma sanayisinde bir kere iş alıp daha sonra devamını getirmeyen firmalar değil, belli konulara, belli teknolojilere odaklanarak alanında uzmanlaşmış ve faaliyetlerinde sürekliliği sağlayabilen daha kalıcı firmalar olmasını arzu etiklerini dile getiriyor. Demir, bu sebeple firmalarımızın tercih ettikleri konularda ve teknolojilerde başta en önemli hazine olan yetişmiş insan gücü olmak üzere ilgili altyapı ve teknolojilere yatırım yapmalarını ve belirledikleri alanlarda uzmanlaşmalarını öneriyor.

Ülkemizin ve TSK'nın ihtiyaçlarına özgü ürün ve sistem geliştirme yönünde bugüne kadar yürüttükleri çalışmalar ve projelerin, yetenek bazlı bir savunma sanayisi yapısının oluşmasını ve ülkemizdeki ekosistem içindeki tüm imkân ve yeteneklerin değerlendirilmesini ve sürdürülebilirliğini sağladığına dikkat çeken Prof. Demir, “Böylece ana yüklenici, alt yüklenici veya tedarikçi rolüyle firmalarımızın ve firmalarımıza temel teknolojilerde araştırmalarıyla destek olan ve yetişmiş insan gücü kaynağının temelini oluşturan üniversi-

Konya yüzde 100 yerli savunma için tek yürek

SEKTÖRDEN DAHA FAZLA PAY ALMAK İSTEYEN KONYA, SAVUNMA SANAYİSİNDE YENİ BİR ATAK PEŞİNDE. KONUYLA İLGİLİ KSO, BİR HEYETLE BİRLİKTE HUĞLU VE ÜZÜMLÜ'DEKİ FABRİKALARI ZİYARET ETTİ.

Türkiye, son yıllarda yerli savunma sanayi konusunda önemli mesafeler kat ederken, sektörden daha fazla pay almak isteyen Konya, yeni bir atak peşinde. Konya Valisi Yakup Canbolat, AK Parti Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, Savunma Sanayi Müsteşarı İsmail Demir, TSE Başkanı Sebahattin Korkmaz, Sanayi Genel Müdürü İbrahim Kılıçarslan, Konya Sanayi Odası Başkanı Memiş Kütükcü, beraberlerindeki heyetle önce Beyşehir'in Huğlu ve Üzümlü mahallerinde yivsiz tüfek üreten sanayicileri, ardından Konya'daki bazı fabrikaları ziyaret ederek Konya'nın potansiyeline dikkat çekti. Heyet ayrıca Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde düzenlenen bir toplantıya da katıldı. Programlarda, Konya'nın savunma sanayi için tek yürek olduğu, bu konuda ana yüklenici olmak istediği vurgulandı.

PAKPEN'LE BİNALARINIZ 5 YILDIZLI

 PAKPEN®

PAKDoor®

PAKBoard®

PAKPanel®

Her biri alanında öncü 5 yıldız markamızla kapıdan pencereye, ısı yalıtımından izolasyona binanız için baştan aşağı gerekli olan birçok malzemeyi büyük bir hassasiyetle üretiyoruz.

Avrupa'nın modern teknolojileriyle donatılmış fabrikalarından birinde üretim yapıyoruz.

Ürünlerimizle dünyanın 50'ye yakın ülkesinde de tercih ediliyoruz.

Eğer siz de daha kaliteli binalarda, daha mutlu ve huzurlu yaşamak isterseniz, ihtiyacınız olan birçok şey için Pakpen'e bekleriz.

PAKPEN

PAKPEN PLASTİK BORU ve YAPI ELEMANLARI SAN. ve TİC. A.Ş.

/PAKPEN

@PAKPEN

/PAKPENcomtr

www.pakpen.com.tr

Selçuk Yaşar

Savunma ve Havacılık Sanayii İmalatçıları Derneği Başkanı

“Makine imalat, döküm, silah ve silah parçaları yapımı, kimya ve demir-alüminyum doğrama sektörleri gibi savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu yedek parçaları üretebilecek potansiyele sahip olan Konya’da elektronik harp ve erken uyarı sistemleri alanlarında önemli araştırmalar ve yatırımlar yapılıyor.”

telerimizin de özgün ürünlerin tasarım, geliştirme ve üretim aşamalarına yüksek seviyede katılımı da sağlandı. Bunu, son yıllarda organize sanayi bölgelerinde ve sektörümüzdeki kümelenmelerde yer alan özellikle de KOBİ niteliğinde olan firmalarımızın özgün ve yerli ürün ve sistem projelerinde aldıkları görevlerden ve yaptıkları işlerden de görebilirsiniz. Bugüne kadar yaşanmış örnekleri de dikkate alarak firmalarımızın üniversite-sanayi işbirliği modeliyle üniversitelerimizle, TÜBİTAK gibi araştırma kuruluşlarımızla da bir araya gelerek çalışmalar gerçekleştirebileceklerini ve Müsteşarlığımız AR-GE Daire Başkanlığı tarafından yürütülen AR-GE Projeleri’nde de görev alabileceklerini hatırlatmak isterim” diyor.

“YENİ TEKNOLOJİLERİN İHRACATINA ODAKLANMALIYIZ”

Prof. İsmail Demir, şu şekilde devam ediyor: “Diğer yandan, giderek gelişmekle beraber yalnızca ülkemizin kendi savunma ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle oluşan savunma sanayisinin iş hacmi, savunma sanayi sektöründe görev alan tüm firmalarımızın faaliyetlerinin sürekliliğini sağlamak için her zaman tek kaynak olarak yeterli olmayabilir. Ancak; hem sivil hem de askeri alanlarda kullanımı söz konusu olan teknolojilerin geliştirilmesine ve yurtiçinde yerli ve milli kaynaklarla geliştirdiğimiz platform, sistem, alt sistem, donanım, yazılım, parça ve malzemelerin yurtdışına ihracatına odaklandığımız takdirde savunma sanayi sektöründe yer alan

firmalarımız için daha süreklilik arz eden bir iş hacmi oluşturulması mümkün olabilecek. Ülkemizin savunma ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında yürütülen faaliyetlerde görev almayı hedefleyen firmalarımızın içinde yer almayı arzuladıkları geliştirme ve üretim faaliyetlerini belirlerken bu faaliyetler neticesinde ortaya çıkabilecek ihracat imkânlarını da dikkate almaları önemli.”

“KONYA, GÜÇLÜ ALTYAPIYA SAHİP BİR KENT”

Savunma ve Havacılık Sanayii İmalatçıları Derneği (SASAD) Başkanı Selçuk Yaşar da Türkiye’nin savunma sanayi merkezi olan Ankara açısından Konya’nın güçlü bir savunma sanayi kenti olduğunu belirtiyor. AR-GE çalışmaları için yeterli donanımına sahip olan organize sanayi bölgeleri ve KOBİ’lerin, kalifiye elemanları ve sanayi altyapısı ile tedarik zincirinde Ankara’ya birçok avantaj sağladığını söyleyen Yaşar, “Makine imalat, döküm, silah ve silah parçaları yapımı, kimya ve demir-alüminyum doğrama sektörleri gibi savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu yedek parçaları üretebilecek potansiyele sahip olan Konya’da elektronik harp ve erken uyarı sistemleri alanlarında önemli araştırmalar ve yatırımlar yapılmaktadır” diyor.

“2014 yılında SSM yetkilileri ve SASAD üyeleri ile Konya Sanayi Odası ve Konyalı sanayicilerle Konya’da bir araya geldik. Karşılıklı ihtiyaçların ve mevcut yeteneklerin görüldüğü bir network çalışması yapılarak örnek tesisler ziyaret edildi. Konya’da ciddi bir mühendislik ve üretim altyapısının olduğu ve büyük yatırımlar yapıldığı, ancak sanayinin otomotiv endüstrisine tedarikçi olmak üzere kurgulandığı ve bu endüstrinin gereksinimlerine göre çalıştığı gözlemlendi” diye konuşan Yaşar, savunma ve havacılık sanayisindeki talep miktarlarının alışılan sipariş hacminin çok altında kaldığını söylüyor. Yaşar, bu nedenlerle sahip olunan hassas mekanik, metal şekillendirme, ısıl işlem, yüzey işlem gibi üretim teknolojilerinin savunma ve havacılık sektörüne rahatlıkla hizmet verebilecek düzeyde olmasına rağmen bölgede savunma sanayi sektörüne hizmet veren sınırlı sayıda sanayici bulunduğunu anlatıyor.

“Bu firmalar da platform ve sistem so-

rumlusu ana yüklenicilerin tedarikçisi konumunda" diye konuşan Yaşar, Türkiye savunma sanayisi için üretim yapacak, yeni projelerde görev alacak Konyalı şirketlere; "Konyalı sanayicilerin, öncelikle savunma ve havacılık sanayisinde rol almaya fikren odaklanmaları, bu sektörün gereklerini yerine getirmeye hazır ve istekli olmaları gerekiyor. Sektör sanayici yapılanmasında; piramidin en üst noktasında yer alan ana yüklenici ile tabanında yer alan parça, aksam, malzeme tedarikçileri konusunda oldukça iyi bir gelişmenin sağlandığı ancak aradaki alt sistem tedarikçileri konusunda bir zafiyet olduğu görülüyor. SSM bu konuda özel programlar hazırlayarak bu alandaki ihtiyacı karşılayacak sanayici portföyünü oluşturmak üzere çalışıyor. Savunma sanayisi alanında üretim yapmak isteyen Konyalı sanayicilerin öncelikle kalite sistemlerini oluşturmaları, bu konuda altyapılarını ve yatırımlarını hazırlamaları, kalifiye personel istihdamı için gerekli önlemleri, Tesis Güvenlik Belgesi almaları, satış sonrası hizmetin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmaları önemli. Devletimizin oldukça yaygın teşvik uygulamaları bulunuyor. AR-GE ve tasarım ofislerine getirilen teşviklere ek olarak üretim teşvik paketinin de yakın bir zamanda uygulamaya geçmesi bekleniyor. Yatırım, ihracat, fuar, alım ve ticaret heyetleri, UR-GE, 1007, TEYDEB, KOSGEB gibi teşvik mekanizmaları devletin getirdiği desteklerdir, sektöre yeni giren sanayiciler bu konuları yakından izlemeli" diyerek önerilerini paylaşıyor.

"OTOKAR OLARAK GÜCÜMÜZÜ AR-GE ÇALIŞMALARIMIZDAN ALIYORUZ"

Ülkemizin savunma sanayisinin, jeopolitik konumumuz gereği daha kritik bir öneme sahip olduğunu dile getiren Otokar Genel Müdür Yardımcısı Ali Rıza Alptekin, son yıllarda küresel oyuncu konumuna yükselen Türkiye'nin özellikle kara sistemlerinde kendi ürünlerini ve teknolojisini üreten önemli bir oyuncu haline geldiğine dikkat çekiyor. Alptekin, "Türkiye'nin milli ana muharebe tankı ALTAY Projesi'nde ana yüklenici olarak görev alan Otokar olarak gücümüzü AR-GE çalışmalarımızdan alıyoruz. Bu alanda düzenli yatırım yapıyor, faaliyetlerimizi aralıksız sürdürüyoruz. Otokar

Ali Rıza Alptekin
Otokar Genel Müdür Yardımcısı

olarak savunma sanayisinde, tasarımı ve üretimini tamamen kendimizin yaptığı askeri araçlarımız ve kule sistemlerimiz ile faaliyet gösteriyoruz. Ülkemizde bu alanda yeniliklere ve ilklere imza atmaktan gurur duyuyoruz. Kara sistemlerinde en deneyimli savunma sanayi şirketlerinden biri olarak ağırlıkları 60 tona kadar uzanan; 4x4'ten 8x8'e ve paletli zırhlı araçlara kadar farklı tip ve versiyonlarda araç portföyüne sahibiz. Ayrıca, yabancı ortağı olmayan, yerli sermaye ile faaliyet gösteren tek milli kara sistemleri şirketiyiz" diye konuşuyor.

Otokar'ın ana yükleniciliğinde tasarlanan ve geliştirilen Türkiye'nin en büyük kara sistemi projesi olan ALTAY Tank'ının kendileri için büyük bir gurur kaynağı olduğunu vurgulayan Alptekin, mühendisliğinden teknolojisine, tasarımından prototip imalatına kadar her aşamasında yerli imzası taşıyan tank projesinin, savunma sanayimiz için bir dönüm noktası olduğunu ifade ediyor. Savunma sanayisinde Türkiye'nin ilk taktik tekerlekli zırhlı aracını üreten, ihracatını gerçekleştiren, ilk 8x8 taktik tekerlekli zırhlı aracını üreten Otokar olarak, geçen yıl Savunma Sanayi Müsteşarlığı'nın yaptığı değerlendirme sonucu "Savunma Sanayi Birincilik Ödülü"ne layık görüldüklerini belirten Alptekin, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin en büyük tedarikçisi ve en büyük özel sermayeli yerli savunma sanayi şirketi olarak, savunma sanayi alanında geride bıraktığımız 29 yılda sektörümüzde birçok ilke imza attık. İlk taktik tekerlekli zırhlı araç üretimi, ihracatı, ilk

"Savunma sanayi ihracatında 5'inci sırada yer alan Konya'nın, 'dünya savunma sanayisine tedarikçi olma' hedefi heyecan verici. Sahip olunan nitelikli insan kaynağı tarafında gerçekleştirilecek yatırım, tedarik gücünün artırılması, Konya'yı ve Konyalı üreticilerin dünya savunma sanayisinin aktörleri arasındaki konumunu kuvvetlendirecek."

Son yıllarda tüm sektör paydaşlarıyla önemli bir başarıya imza atan Konya, Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın öncülüğünde "millileştirme-yerli katkı" vizyonu çerçevesinde konulan hedeflerin bir parçası olmak istiyor.

özgün 8x8 zırhlı muharebe aracı, ilk özgün paletli zırhlı araç üretimi gibi ilklere sahip olan Otokar olarak milli projelerde her zaman görev almaya hazırız" diyor.

"KONYA, DÜNYA SAVUNMA SANAYİSİNİN AKTÖRLERİ ARASINA GİRER"

Etkin kaynak kullanımı ve teknolojiye hâkim olma anlamında, SSM'nin öncülüğünde "millileştirme-yerli katkı" vizyonu çerçevesinde konulan hedeflerin sektör adına somut ve olumlu sonuçların alındığı bir dönemde olduğumuzu söyleyen Ali Rıza Alptekin'e göre bu anlamda Konya, son yıllarda tüm sektör paydaşlarıyla önemli bir başarıya imza attı.

Savunma sanayi ihracatında 5'inci sırada yer alan Konya'nın, "dünya savunma sanayisine tedarikçi olma" hedefinin heyecan verici olduğunu vurgulayan Alptekin, "Sahip olunan nitelikli insan kaynağı tarafında gerçekleştirilecek yatırım, tedarik gücünün artırılması, Konya ve Konyalı üreticiler, dünya savunma sanayisinin aktörleri arasındaki konumunu kuvvetlendirecektir" diyor.

"Konya'ya ziyaretimiz sırasında hem Konya Sanayi Odası aktiviteleri hem de ziyaret ettiğimiz üreticilerin dinamizmi beni çok etkiledi. Çok ciddi planlı organize sanayi bölgeleri üreticilerimizin modern şartlarda çalışmasını sağlayacak altyapıyı oluşturmuş durumda olması büyük bir avantaj" diye konuşan Alptekin, savun-

ma sanayisinin güçlü oyuncusu olmak isteyen Konyalı sanayicilere şu tavsiyelerde bulunuyor: "Uzun yıllardır, ağırlıklı olarak servis parçası üreten üreticilerin kendilerini ana sanayi şirketlerine hazırladıklarını görüyorum. Gezdiğim şirketler içinde kalite seviyesini yükseltmiş, kalite sistemini kurmuş, sertifikasyonunu tamamlamış şirketler olduğu gibi bu süreçte yeni başlamış ve süreçten geçen firmalar da vardı. Üreticilerimizin ürünlerini geliştirmek için AR-GE çalışmalarına yoğunlaşmaları had safhada önemli. Yukarıda bahsedilen devlet teşviklerinden maksimum düzeyde faydalanıp ürettikleri ürünün AR-GE'sini yapmak bu sayede OEM'e ürün sunabilmek çok büyük avantaj yaratacak. Eskiden verilen teknik resimleri üretebilmek bir meziyetken artık OEM'in verdiği şartlar içinde en iyi ürünü geliştirip sunmak bekleniyor. Bu da ürüne ve kullanım yerine hakim olmaktan geçtiğinden AR-GE'nin önemi karşımıza çıkıyor."

"ANA YÜKLENİCİ OLARAK BİR PROJEYİ KOMPLE YAPMAYA TALİBİZ"

Konya'daki en büyük av tüfeği üreticilerinden biri olan ve AR-GE'ye daha fazla yatırım yaparak, savunma sanayisine girmek için çalışmalarını sürdüren Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Naci Tanık, kooperatif olarak alt yapılarının savunmaya, sanayiye hizmet vermek için hazır olduğunu belirtiyor.

"AR-GE ekibimiz ve donanımlı personelimiz ile bize verilecek her türlü projeyi başaracağımızdan şüphemiz yoktur. Biz hızla büyüyen ve gelişen savunma sanayimizde ana yüklenici olarak belirlenen bir projeyi komple yapmaya talibiz. Öyle ki gündemde olan 7,62 ve 5,56 mm milli piyade tüfeklerinde proje bazlı çalışabileceğimize inanmaktayız" diye konuşan Tanık, son dönemde bu konuyla ilgili önemli misafirler ağırladıklarını söylüyor.

Tanık, "Güzel ve bizi mutlu eden gelişmeler muhakkak ki oldu. Milli projelerde nasıl görevler alırız, neler yapabiliriz gibi konularda fikir alışverişleri yaptık. Kendi içimizde de bu görüşmelere istinaden bir yol haritası çıkardık. İnşallah Huğlu olarak Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi olarak milli savunmamıza katkıda bulunabileceğimizden endişemiz yoktur" diyor.

"Beyşehir ilçesine bağlı Huğlu olarak birlik, beraberlik bizim için önemli. Bu kapsamda hem bu birliktelik hem de işbirliği, güç birliği bilinciyle yakın zamanda Huğlu Sanayici İş Adamları Derneği'ni (HUSİAD) kurduk. Derneğimizle birlikte bütün firmalarımız beraber hareket ederek büyük projelerde büyük başarılar yakalayabileceğimize inanıyoruz" diye konuşan Tanık, Huğlu'nun işbirliği güç birliğini kendine vizyon edinerek bugünlere geldiğini düşünüyor.

Tanık, savunma sanayisi ile ilgili hedefleri hakkında da şunları söylüyor: "Ülkemi-

Naci Tanık

Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı

zin 2023 vizyonu çerçevesinde savunma sanayisinin millileşmesine katkıda bulunmak isteyen Huğlu, bu bağlamda devlet destekleri bekliyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın ve hükümetimizin savunma sanayisinde millileşme yolunda atmış olduğu adımları takip ediyor ve umutla sıranın bize gelmesini bekliyoruz. Bizlerde devletimize, tüketen değil üreten bir belde olarak her zaman destek çıkıyoruz. Tüm altyapısı hazır olan, çalışmaya ve üretime inancı tam olan Huğlu, öncelikle savunma sanayi silahları, mühimmatları ve ardından havacılık alanlarına çalışarak başta ülkesine, milletine, bölgesine katkıda bulunmak istiyor. Huğlu'yu bir savunma sanayi merkezi yapmak, uzun vadeli planlarımız ve isteklerimiz arasındadır."

"AR-GE ekibimiz ve donanımlı personelimiz ile bize verilecek her türlü projeyi başaracağımızdan şüphemiz yok. Biz hızla büyüyen ve gelişen savunma sanayimizde ana yüklenici olarak belirlenen bir projeyi komple yapmaya talibiz. Öyle ki gündemde olan 7,62 ve 5,56 mm milli piyade tüfeklerinde proje bazlı çalışabileceğimize inanıyoruz."

Siyah kuğulardan pembe flamingolara...

Hakan GÜLDAĞ

Dünya Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni

**HİÇ UZUN UZADIYA SAYMAYAYIM;
İŞ DÜNYASININ HER AKTÖRÜ
SIKINTILARIMIZI YAKINDAN
BİLİYOR, BİLMENİN ÖTESİNDE
CANINDA, KANINDA HİSSEDİYOR.
BÜTÜN BUNLARIN ÖTESİNDE,
BAZI ALANLARDA İŞLER
KISA VADEDE DAHA DA
KÖTÜLEŞEBİLİR...
TÜRKİYE, YATIRIM YAPILABİLİR
ÜLKE STATÜSÜNÜ KAYBETME
RİSKİ İLE DE KARŞI KARŞIYA...
AMA BÜTÜN BUNLARA RAĞMEN
KÖTÜMSER, KARAMSAR OLMA
LÜKSÜMÜZ YOK.**

Şu sıralar Türkiye’de iş dünyasının en çok sorduğu soru nedir dersek... Kur, enflasyon, piyasadaki ödeme sıkıntıları, yeterince büyümemenin getirdiği sorunlar...

Gündemde pek çok sorun var...

Ama herhalde hepimizin ama en çok da iş dünyamızın önünü görmek için yanıtını aradığı soru şu:

2017 nasıl geçecek?

*

Bu sorunun içinde sadece ekonomi, sadece rakamlar yok...

Psikoloji de var...

Ve ne insan ne de toplum psikolojisini rakamlara veya formüllere dökme imkanı yok!

Bu sorunun içinde sadece Türkiye de yok...

Daha başkan olmadan uygulayacağını ilan ettiği politikalarıyla ‘ortalığı karıştıran’ Trump...

ABD’nin peşini bıraktığı küreselleşmeyi sahipleniyor görünen Çin...

Suriye, Irak, İran, Rusya da var...

*

“Birçok nedenin birbirine bağlı olarak meydana getirdiği ekonomik dalgalanmaları” konjonktür sözcüğü ile özetliyoruz.

Konjonktür, bir anlamda ekonominin kader kavşağını oluşturuyor.

Üretim, tüketim, piyasadaki para dolaşımı, yatırım...

Çok sayıdaki ekonomik değişken ile bunları etkileyen tüm siyasal, sosyal ve psikolojik olayların bir araya geldiği bir kavşak...

Bu kavşak noktası, bazen hareketli, bazen durgun oluyor.

Bu da hepimizi etkiliyor; rüzgar yavaşladığında projeleri rafa kaldırıyoruz...

Güçlü esmeye başladığında ise ekonomiyi büyütüyor, yüzleri güldürüyor.

*

Konjonktür rüzgarının etkilerini ülkede

yaşayan tüm vatandaşlar olarak şu ya da bu oranda hissederiz hissetmesine de, hakkında çok keskin tahminler yapamayız...

İstedığımız sayıda makro ya da mikro göstergeye bakalım...

Elimizdeki bütün verileri bilgisayarlara yükleyip, çok gelişmiş modellemelerle analiz edelim...

Yine de geleceği net göremeyiz...

Çünkü biraz önce de vurguladığımız gibi, ekonomik olaylara yön veren toplum psikolojisi ne rakama dökülebilir ne de formüle...

Henüz doğal afetlerin çoğunu önceden tahmin edemiyoruz...

Siyasi krizleri ve savaşları da tahmin etme olanağı sınırlı...

Kısacası, beklenmedik olaylar konjonktür rüzgarının yönünü aniden değiştirebilir.

*

Kendisini bir ‘Osmanlı vatandaşı’ olarak tanımlayan Lübnan doğumlu Amerikalı finansçı ve yazar Nassim Nicholas Taleb, olması ihtimal dışı görünen olayları ‘siyah kuğu’ olarak nitelendirmişti...

Taleb’in beklenmedik olaylara ‘siyah kuğu’ adını vermesi, 17. Yüzyılın sonunda Avustralya’da siyah kuğuların görülmesi ile ilgili. Çünkü o tarihe kadar, bütün kuğuların beyaz olduğu düşünülüyordu. 2000’li yıllardan bu yana ‘sürpriz’ ya da ‘beklenmedik’ olarak nitelenebilecek olayların sayısında artış var.

2016’da Brexit kısıltmasıyla ifade edilen, İngiltere’nin referandumla Avrupa Birliği’nden çıkma yönünde verdiği karar bir ‘siyah kuğu’ olarak nitelenebilir piyasalar açısından...

Trump’ın başkan seçilmesi de...

Uzmanlara bakarsanız, önümüzdeki dönemde de ‘siyah kuğu’lar görmemiz şartı olmayacak.

Bu durum kendi içinde bir ironi taşısa da, piyasalardaki beklenti bu yönde...

Kısacası, 2017 dünyada belirsizliklerin hakim olduğu ve sürprizlere açık bir yıl olarak niteleniyor.

Türkiye'ye gelince, bizim için bu durum pek de olağandışı sayılmaz...

Ayrıca, Türkiye'yi rakamlarla, göstergelere bakarak anlatmak da hiç kolay bir iş değildir...

Bununla, Türkiye anlaşılmaz bir ülkedir demek istemiyorum...

Ama 30 yılı aşkındır ekonomi gazeteciliği yapan biri olarak fikrim o dur ki; Türkiye'de ekonomik ve siyasi gelişmeleri tahmin etmek neredeyse olanaksızdır. Beklenmedik olaylar haftalar içinde, hatta birkaç günde moral grafiğinin yönünü 180 derece değiştirebilir. Bir testere dişi gibi iner-çıkart grafik...

*

Biz zamanlar Ankara'da CIA'nın istasyon şefi olan Paul Henze anılarında şöyle diyor: "Önce masama oturur gelecek 6 ay için akla yakın düşünüldüğünde olası tüm gelişmeleri not ederdim. Sonra her beklentinin karşısına bunların tam aksini yazardım ve Washington'a gönderirdim. Bu yöntemle tahmin ve öngörülerimde yüzde 100'e yakın isabet kaydettim..."

O günlerden bu günlere, köprü'nün altından çok sular aktı...

Türkiye artık eski Türkiye değil, birçok bakımdan...

Ama tahmin edilemezlik konusunda şampiyonluğu pek kaptırmaya niyetimiz yok.

Bunu olumlu ya da olumsuz anlamda söylemiyorum. Bir gerçek, bir vaka olarak söylüyorum: Ekonomimiz en gerçekçi görünen hedefleri bile dinlemiyor...

Türkiye'ye ilişkin yabancı uzmanların, kuruluşların tahminleri de çoğu kez isabetsiz...

Dünyada pek ünlü bir ekonomi yayınında 'yüzde 4.5 küçülecek Türkiye ekonomisi' diye analiz yapıldığı sene yüzde 5'e yakın büyüdüğümüzü biliyim.

*

Sözün özü, Türkiye ekonomisi ve piyasaları, hiç dilememekle birlikte, bu yıl

da hem içeriden hem dışarıdan gelecek zorlu dalgalarla, 'siyah kuğular' ile karşı karşıya kalabilir.

Ancak şunu da bu yılki deneyimlerimizle bir kez daha test ettik ki, Türkiye ekonomisi şoklara karşı son derece dayanıklı...

15 Temmuz'dan tutun, dört bir yana sıçrayan terör eylemlerine bakın...

Başka ülkelerin, toplumların başına gelse yıllarca kendisine gelemeyecekken bizim ülkemizin ekonomisi ayakta...

Eğer becerikli ve akılcı davranırsak, bu dayanıklılığımız bir süre içinde farklı pozitif gelişmelere zemin hazırlayabilir...

Yatırımcıların çoğunun satış yönünde pozisyon aldığı ancak sürpriz şekilde iyi performans sağlayan yatırımlara, finans jargonunda 'pembe flamingo' deniyor. Örneğin bugün çok hızlı değer kaybediyor görünen Türkiye varlıkları, orta vadede 'pembe flamingolara' dönüşebilir...

*

Sıkıntılarımız yok mu?

Ciddi şekilde var!

Güvenlik sorunu...

Tırmanan jeopolitik riskler...

Ekonomideki darboğaz...

Dışarıdan bize bakiştaki olumsuzluklar...

Hiç uzun uzadıya saymayayım; iş dünyasının her aktörü bu sıkıntıları yakından biliyor, bilmenin ötesinde canında, kanında hissediyor.

Bütün bunların ötesinde, bazı alanlarda işler kısa vadede daha da kötüleşebilir...

Türkiye, yatırım yapılabilir ülke statüsünü kaybetme riski ile de karşı karşıya...

Ama bütün bunlara rağmen kötümser, karamsar olma lüksümüz yok.

Kötümserlik, korkaklık ve tembelliğin üzerine şal almış şeklidir!

Asıl kaybı, kötümserliğe sürüklendiğimizde, vazgeçtiğimizde yaşarız.

*

Zamanın algılanmasında daha çok geçmişe ve bugüne yoğunlaşan bir kültürümüz var.

İş dünyasına da yansıyor bu...

Girişimcilerimiz fırsatları orta ve uzun vadeli olarak incelemekte zorlanıyor.

Bir sorunla karşılaştığımızda tablonun bütününe bakıp kalıcı çözümler aramak yerine, sorunları kısa görünen ama sapa yollardan çözmeyi tercih ediyoruz.

Tabii, bir süre sonra da aynı sorunlarla karşı karşıya kalıyoruz.

Eğri oturup, doğru konuşalım; kısa vadenin esiriyiz...

Kısa vadeli olay trafiği içinde sıkışıp kalanlar da maalesef çoğunlukla kırılgan oluyor ve negatif düşüncelere kapılıyor...

"Karamsarlık, korkaklıktır" diyorsak, ülke, şirket, birey olarak ev ödevlerimizi yapacağız ve gelecekte umutlu olmaya devam edeceğiz...

Aksi takdirde girişimciliğimiz zaten bir şey ifade etmeyecek.

Hayata pozitif bir açıdan baktığımızda ise, görün bakın zekamız keskinleşecek, sezgilerimiz berraklaşacak.

*

Söylemek istediğim özetle şu:

Türkiye en kötü dönemlerinden bile hep fırsatlar ülkesi olarak çıktı...

Türkiye'de çok kez tanık olduğumuz gibi, uluslararası girişimciler olaya daha uzun vadede ve tarafsız olarak baktıkları için fırsatları bizden iyi değerlendiriyor.

Belki bir başka yazıda tartışırız, dünyada çok önemli paradoksların yaşandığı bir dönemde Konya'nın önünde büyük fırsatlar uzanıyor...

Savunmadan beslenmeye...

Konya'nın pek çok alanda dünyaya katılabilecekleri var!

Bir gerçek, karşımıza dikilen sorunların üstesinden gelmek için hata yapma lüksümüz kalmadığı ise...

Bir başka gerçek de, riskleri herkesten daha iyi algılıyor olsak da cesur davranmamız gerektiği...

İster ekonomik ister sosyal, güçlü özgüven, kendini işine adanmak, dışa dönük ve atak olmak girişimciliğin fitratında var...

Enerjide dışa bağımlılık yenilenebilir enerji ile azalıyor

YERLİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ ELEKTRİK ÜRETİMİNDEKİ PAYINI ARTIRARAK HEM CARİ AÇIĞI AZALTMAYI HEM DE İSTİHDAMI ARTIRMAYI HEDEFLEYEN TÜRKİYE'DE GEÇEN YIL ÜRETİLEN 269.8 MİLYAR KİLOVATSAAT ELEKTRİĞİN 131.8 MİLYAR KİLOVATSAATI, YERLİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİDEN SAĞLANDI. 2015 SONUNDA YÜZDE 44.3 OLAN YERLİ VE YENİLENEBİLİR KAYNAKLARIN PAYI, GEÇEN YIL YÜZDE 48.9 SEVİYESİNDE GERÇEKLEŞTİ. YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARINDA ÖNEMLİ BİR POTANSİYELE SAHİP OLAN TÜRKİYE, BU ALANDA ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ İÇİNDEKİ PAYINI 2023'TE EN AZ YÜZDE 30'A ÇIKARARAK, DIŞA BAĞIMLILIĞI AZALTMAYI HEDEFLİYOR.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının hem sera gazı emisyonlarını azaltarak iklim değişikliği ile mücadelede hem de yerel ve ucuz kaynak olmaları sebebiyle dışa bağımlılığı ve maliyetleri azaltmada oldukça önemli bir araç olduğu biliniyor. Bu kaynaklar, tüm devletler için çevre, ekonomi ve politika açısından stratejik öneme sahip. Dolayısıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına sahip ülkeler, bu imkanları maksimum şekilde faydalanılması gereken çok önemli bir değer olarak görüyor. Böylece yenilenebilir enerjinin gelecekte ileri teknolojinin verimli konvansiyonel kaynaklar ile birlikte çeşitliliği sağlamada, enerji politikalarının vazgeçilmez bir unsuru olması bekleniyor.

Yenilenebilir enerjiyle ilgili 2015'teki gelişmeleri özetleyen raporlar, dünyada özellikle gelişmekte olan ülkelerde yatırımların ivme kazandığını gösteriyor. Dünyada yenilenebilir enerji alanında en kapsamlı araştırma olan "Renewables 2016 Global Status Raporu"na (GSR 2016) göre, 2015'te dünyada yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektrik kapasitesi 147 GW birden arttı. Bu bir yıl içinde elde edilen en büyük kapasite artışıydı. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) İcra Direktörü Dr. Fatih Birol da İstanbul'da düzenlenen bir konferansta, 2015 yılında şebekeye bağlanan yeni santrallerin yüzde 90'ının yenilenebilir enerji santralleri olduğunu açıkladı. Devreye giren tesislerle dünya elektrik üretiminin yüzde 23,7'si yeni-

lenebilir kaynaklardan edinilmeye başlandı.

2015'te yenilenebilir enerji yatırımlarının toplamı, son beş yılda olduğu gibi fosil yakıtlara yapılan yatırımları yine geçti. GSR 2016 raporuna göre, petrol fiyatları son iki yılda yüzde 70 düşerken, ABD dolarının değerinin artarak yerel paralar üzerinden yatırımların maliyetlerini yükseltmesine rağmen yenilenebilir kaynaklara 285,9 milyar dolarlık yeni yatırım yapıldı. Böylece yenilenebilir kaynaklara yatırımlar iki yıl üst üste rekor kırmış oldu. 2014'te bu rakam 273 milyar dolardı. Bu gelişmeler yenilenebilir enerji kaynaklarının dünyada ana akım enerji kaynağı haline geldiğini gösteriyor.

DEVLETLER YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARINA YÖNELDİ

BP'nin yaptırdığı 2016 Yeni Enerji Görünümü Raporu'na göre de 2015 yılında Çin dâhil gelişmekte olan ülkelerdeki yenilenebilir enerji yatırımları, gelişmiş ülkelerdeki yatırımları geçti. Raporda bu durum, "Gelişmekte olan ülkeler yenilenebilir kaynaklardan enerji sağlanması bilincini daha güçlü biçimde kavradı" şeklinde ifade ediliyor. Rapora göre, devletlerin öncülüğü özel girişimlerin de fitilini ateşliyor. Devletlerin

Konya, GES'te gelecek vaat eden şehirler arasında
Türkiye'nin en büyük ihalesi 21 Şubat'ta

“Pazarın büyümesi ve rekabetin artması maliyetlerin düşmesini de beraberinde getirdi.

Rüzgâr santrallerinin maliyetleri son beş yılda yüzde 35, güneş enerjisi santrallerinin maliyeti ise yüzde 80 oranında azaldı. Bu maliyetlerin azalmasında küresel ısınmaya karşı hareket geçme iradesi artan devletlerin inisiyatifinin önemli olduğunu düşünüyorum.”

Fatih Birol

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) İcra Direktörü

yenilenebilir enerji yatırımlarını teşvik etmesi sektöre çok sayıda oyuncunun girişini hızlandırıyor. GSR 2016 Raporu'na göre son yıllarda eksikliği giderek hissedilen yenilenebilir enerji yatırımlarına finansman sağlayacak özel bankacılık hizmetleri bile verilmeye başlandı. Ana akım bankaların da yenilenebilir enerji yatırımlarında, finansman maliyetinde ülkeden ülkeye değişmekle birlikte yüzde 40'lara varan oranda düşüşler sağlandı.

Pazarın büyümesi ve rekabetin artması maliyetlerin düşmesini de beraberinde getiriyor. IEA İcra Direktörü Fatih Birol'un verdiği bilgiye göre rüzgâr santrallerinin maliyetleri son beş yılda yüzde 35, güneş enerjisi santrallerinin maliyeti ise yüzde 80 oranında azaldı. Birol, bu maliyetlerin azalmasında küresel ısınmaya karşı harekete geçmek iradesi artan devletlerin inisiyatifinin önemli olduğunu söylüyor. Birol, “Başka yerden satın almanıza gerek yok. Buradaki sorun bunların pahalı olmasıydı. Şimdi yenilenebilir kaynak-

ların maliyetinin yavaş yavaş düşmeye başladığını görüyoruz” diyor.

TÜRKİYE'DE DE YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARI ARTIYOR

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'nden aldığımız bilgilere göre ülkemizde, 5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına Dair Kanun'un (Yenilenebilir Enerji Kanun'u, YEK) 2005 yılında yürürlüğe girmesinin ardından bu alanda ilerleme kaydedilmeye başlandı. Ancak, ikincil mevzuatın olmaması ve nispeten düşük sabit fiyat garantisi düzeyleri sebebiyle 2005 ile 2010 yılları arasında yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırım sınırlı kaldı. Bununla birlikte, Aralık 2010'da Yenilenebilir Enerji Kanunu'nda yapılan değişikliklerle bazı kaynaklar için daha yüksek sabit fiyat garantisi ve çeşitli parasal ve parasal olmayan teşvikler getirildi. Dolayısıyla, 2010 yılından itibaren, 2005-2010 dönemi ile karşılaştırıldığında yenilenebilir enerji sektörünün önemli ölçüde canlandığı söylenebilir. Özellikle de sabit fiyat garantilerinin revize edilmesinin ardından, yenilenebilir enerji yatırımları hem yerli hem de uluslararası yatırımcıların ilgisini çekiyor. Yine bakanlıktan aldığımız bilgilere göre, 2016 Kasım sonu itibarı ile Türkiye'nin elektrik enerjisi kurulu gücü 78.591 megawatt'a (MW) ulaştı. Bu kurulu gücün 26.515 MW'ını hidrolik kaynağa dayalı üretim tesisleri, 5.376 MW'ını rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisleri, 775 MW'ını jeotermal enerjiye dayalı üretim tesisleri, 464 MW'ını biyokütle enerjisine ve atık ısıya dayalı üretim tesisleri ve 792 MW'ını güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri oluşturuyor. Aynı tarih itibarıyla yenilenebilir kaynaklara dayalı üretim tesislerinin kurulu güce oranı ise yüzde 43'e ulaştı.

TÜRKİYE'NİN ELEKTRİK ENERJİSİ KURULU GÜCÜ: 78.591 MW (KASIM 2016)

464 MW

BİYOKÜTLE ENERJİSİNE VE ATIK ISIYA DAYALI ÜRETİM TESİSLERİ

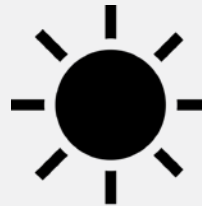
5.376 MW

RÜZGAR ENERJİSİNE DAYALI ÜRETİM TESİSLERİ

775 MW

JEOTERMAL ENERJİYE DAYALI ÜRETİM TESİSLERİ

26.515 MW

HİDROLİK KAYNAĞA DAYALI ÜRETİM TESİSLERİ

792 MW

GÜNEŞ ENERJİSİNE DAYALI ÜRETİM TESİSLERİ

Ülkemizde 2015 yılındaki elektrik üretimimiz 261 milyar kilowattsaat (kWh) olarak gerçekleşti ve bu miktarın içindeki yenilenebilir enerji payı yaklaşık yüzde 32 oldu. Yüzde 31,96'lık (83.657 GWh) yenilenebilir grubuna ait üretim miktarının yüzde 80'i hidroelektriğe (67.145 GWh), yüzde 13,9'u rüzgar enerjisine (11.652 GWh), yüzde 4'ü jeotermale (3.424 GWh), yüzde 1,5'i biokütleyle (1.241 GWh) ve 194 GWh'lık kısım ise güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri ile karşılanıyor.

ÖNCELİK, YERLİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARINDA

Ülkemizin enerji strateji ve politikaları; enerji arz güvenliği, alternatif enerji kaynakları, kaynak çeşitliliği, yerli kaynakların ekonomiye kazandırılması, sürdürülebilirlik, enerji piyasalarında serbestleşme ve enerji verimliliği temellerine dayanıyor. Bu perspektif içinde, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızdan öncelikle ve azami miktarda yararlanma konusuna özel bir vurgu yapılıyor. Bu çerçevede, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2009 yılında Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi'ni hazırladı ve yürürlüğe koydu. Ayrıca 9 Şubat 2015 tarihinde, 2023 yılına kadar olan dönemde yenilenebilir enerjinin gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi açısından önemli bir yol haritası niteliği taşıyan Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planı'nı kamuoyu ile paylaştı. Türkiye, yenilenebilir enerji kaynaklarının genel enerji tüketimindeki payını 2023 yılından en az yüzde 20'ye yükseltmeyi ve yenile-

nebilir enerji kaynaklarının toplam elektrik üretimindeki payını en az yüzde 30'a kadar çıkarmayı hedefliyor. Böylece fosil yakıt ithalatına olan yüksek düzeydeki bağımlılık ve bu yakıtların fiyatlarındaki dalgalanma ile ilişkili risklerin ve bunların ekonomik kalkınma üzerindeki etkilerinin azaltılması amacıyla enerji bağımlılığının azaltılması sağlanacak. Yenilenebilir enerji kaynakları bakımından oldukça önemli bir potansiyele sahip olan Türkiye'de toplam birincil enerji kaynakları üretiminde ilk sırada yer alan kömür ve linyitin ardından hidrolik enerji kaynakları geliyor. 26.515 MW'lık hidrolik kurulu gücümüz artmaya devam ediyor. 2023 yılına kadar teknik ve ekonomik olarak değerlendirilebilecek hidroelektrik potansiyelimizin tamamının elektrik enerjisi üretiminde kullanılması ile hidroelektrik kurulu gücün 34.000 MW'a çıkarılması planlanıyor.

RÜZGAR ENERJİSİNDE, 10 YILDA HIZLI BİR GELİŞME OLDU

Dünyada yenilenebilir enerji kaynakları içinde oldukça gelişmiş ve ticari anlamda en elverişli enerji türlerinden biri olan rüzgar enerjisi konusunda önemli bir potansiyele sahip olan ülkemizde, özellikle son 10 yılda hızlı bir gelişme kaydedildi. 2006 yılındaki 51 MW'lık rüzgar kurulu gücümüz 2016 yılında 5376 MW'a ulaştı. Bu rakamın 2023 yılına kadar 20.000 MW'a çıkarılması hedefleniyor. Coğrafi konumu nedeniyle sahip olduğu güneş enerjisi potansiyeli bakımından birçok ülkeye göre şanslı durumda olan ülkemiz-

Dünyada yenilenebilir enerji kaynakları içinde oldukça gelişmiş ve ticari anlamda en elverişli enerji türlerinden biri olan rüzgar enerjisi konusunda önemli bir potansiyele sahip olan ülkemizde, özellikle son 10 yılda hızlı bir gelişme kaydedildi. 2006 yılındaki 51 mw kurulu rüzgar gücümüz, 2016 yılında 5376 mw'a ulaştı. Bu rakamın 2023 yılına kadar 20.000 Mw'a çıkarılması hedefleniyor.

**KARAPINAR YEKA 1-1'DE
KURULACAK 1.000 MWE
GÜNEŞ ENERJİ SANTRALİ İLE
YILDA YAKLAŞIK 1 MİLYAR 600
MİLYON KWH ELEKTRİK ENERJİSİ
ÜRETİLEBİLECEK. BU ENERJİ
MİKTARI TÜRKİYE'DE 2016
İTİBARIYLA TÜKETİLEN TOPLAM
ENERJİNİN YÜZDE 0,6'SINA,
KONYA İLİNİN YILLIK TOPLAM
TÜKETİMİNİN İSE YÜZDE 25'İNE
KARŞILIK GELİYOR.**

de, güneş enerjisi en yaygın olarak sıcak su ısıtma sistemlerinde kullanılıyor. Ancak fotovoltaik sistem maliyetlerindeki düşüş ile teşvik ve destek mekanizmaları sayesinde de güneş enerjisinden elektrik enerjisi üretimi artmaya ve ülkemizde önemli bir pazar haline gelmeye başladı.

ELEKTRİĞİN YARISI YERLİ VE YENİLENEBİLİR KAYNAKLARDAN ÜRETİLDİ

Türkiye'de geçen yıl üretilen 269.8 milyar kilovatsaat elektriğin 131.8 milyarı yerli ve yenilenebilir kaynaklardan sağlandı. Toplam üretimde yerli ve yenilenebilir kaynakların 2015'te yüzde 44,3 olan payı geçen yıl yüzde 48,9'a ulaştı, elektriğin neredeyse yarısı söz konusu kaynaklardan karşılandı. Enerji Piyasaları İşletme AŞ'nin (EPİAŞ) kesinleşmemiş verilerinden derlenen bilgiye göre, Türkiye'de geçen yıl 269 milyar 808 milyon 342 bin 45 kilovatsaat elektrik üretildi. Söz konusu üretimin 89 milyar 140 milyon 442 bin kilovatsaati doğalgazdan karşılanırken, 46 milyar 768 milyon 927 bin kilovatsaati ise ithal kömürden sağlandı. Böylece, üretilen elektrikte doğalgazın payı yüzde 33, ithal kömürün payı ise yüzde 17,3 oldu.

Geçen yılki elektrik üretimine toplamda 66 milyar 930 milyon kilovatsaatlik katkısı olan akarsu ve barajlı santrallerin payı yüzde 24,8 seviyesinde gerçekleşti. Sisteme 37 milyar 882 milyon 584 bin kilovatsaatlik elektrik üreten linyit kaynaklarının payı ise yüzde 14 oldu. Aynı zamanda, rüzgar enerjisi santrallerinden 15 milyar 419 milyon 756 bin kilovatsaat elektrik üretildi. Böylece, geçen yılın elektrik üretiminde rüzgarın katkısı yüzde

5,7 olarak kayıtlara geçti. Jeotermal, biyokütle, güneş, fuel oil, asfaltit kömür ve taş kömüründen sağlanan üretim 12 milyar kilovatsaat, toplam üretim içindeki payı ise yüzde 4,4 oldu. Üretimin geri kalan yaklaşık yüzde 1'i ise sıvılaştırılmış doğal gaz ve nafta kaynaklarından sağlandı.

ÇAYIRHAN VE YEKA BEKLENİYOR

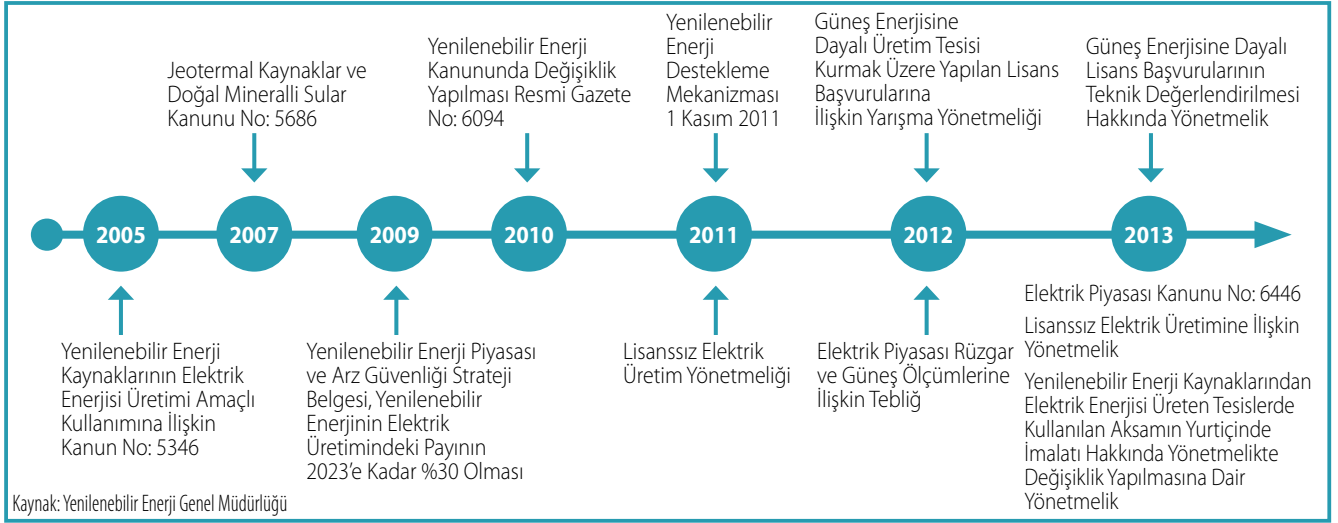
Türkiye, son dönemde, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretimindeki payını artırarak hem cari açığı azaltmayı hem de istihdamı artırmayı hedefliyor. Bu kapsamda, yerli kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimdeki payı da giderek artıyor.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak da elektrik üretiminde hem yerli kömürün hem de yenilenebilir kaynakların payının giderek artacağını açıklamıştı. Bu kapsamda, bu yılın ilk aylarında Çayırhan B sahası ve Çayırhan B termik santrali ile güneş enerjisinde Karapınar Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) ihaleleri gerçekleştirilecek.

KARAPINAR'DA 1000 MEGAVATLIK GÜNEŞ ENERJİ SANTRALİ KURULUYOR

Ülkemizin yenilenebilir enerji potansiyelinin üretime dönüştürülerek, bu alandaki hedeflerimize ulaşmak için çeşitli destek ve teşvik mekanizmaları oluşturan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, bu enerji kaynaklarının desteklenmesi kapsamında Konya'nın Karapınar ilçesinde yapılan 1000 MWe'lik Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı'nın (YEKA), sektörde öne çıkan yatırımların başında geldiğini belirtiyor.

TÜRKİYE'DE YENİLENEBİLİR ENERJİ DÜZENLEMELERİNİN VE POLİTİKALARININ GELİŞİMİ

SEKTÖRÜN BAŞLICA SORUNLARI

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Geliştirme ve Destekleme Derneği (YED) Yönetim Kurulu Başkanı Osman Yorgancı, bugün Türkiye'de yenilenebilir enerjinin karşı karşıya bulunduğu sorunları şu şekilde sıralıyor:

✓ **Yetersiz alım teminatları**

Türkiye'de tarife garantisi (devletin alım garantisi) yenilenebilir enerji santrallerinin ilk on yıllık işletimi için geçerli. Bu süre, özellikle rüzgâr ve güneş gibi aralıklı elektrik üretimi sağlayan yenilenebilir enerji kaynaklarında mali yatırımın karşılığını almada yetersiz. Örneğin, Almanya'da bu süre genellikle 20 yıl. Alım teminatlarının işletim süresinin uzatılması, yenilenebilir enerji projelerini teşvik edecektir. Türkiye'de tarife garantisi, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça düşük. Güneş enerjisi için kilovat saat (kWh) başına 9,47 ile 14,22 Eurocent arasında değişen tarife garantisi rüzgâr için 5,19-7,82 Eurocent'dir. Bu durum, özellikle yüksek yatırım maliyeti olan büyük ölçekli güneş ve rüzgâr enerjisi projelerinin hayata geçirilmesinde önemli bir engeldir. Oysa güneş alma oranı ülkemizden düşük olmasına karşın Almanya, kilovat saat başına 31,94-43,01 Eurocent tarife garantisi vererek ülkede fotovoltaik sektörünün çok hızlı bir şekilde gelişmesini sağlıyor.

✓ **Elektrik şebekesi bağlantı kriterleri**

Rüzgâr ve güneş enerjileri, değişken enerji üretimine sahip. Bu durumun önüne geçmek ve voltaj dalgalanmalarını önlemek için elektrik şebekesine bağlantıda bazı kriterler getirilmiş. Bunun sonucunda, şebekedeki kısa devre gücünün yüzde 5'i kadar rüzgâr enerjisi santrallerinin elektrik şebekesine bağlanmasına izin veriliyor. Söz konusu sınır değer hesaplanmasında Türkiye'deki tüm bölgelerde teknik hesaplamaların ana parametrelerinden olan şebeke açısı değeri sabit kabul ediliyor. Oysa uygulamada bölgesel kurulu güç değerine göre şebeke açısı değişiklik gösteriyor. Bölgesel kurulu güç ve şebeke açısı

dikkate alınarak Rüzgâr Enerjisi Santrali (RES) bağlantı kriterleri tekrar gözden geçirilirse, daha fazla RES projesi hayata geçirilebilir.

✓ **Yatırım finansmanında yaşanan sorunlar**

Ülkemizdeki kredi olanakları bir hayli fazla ama Avrupa kaynaklı kredilere kıyasla ülkemizde bu yatırımlarla ilgili bankaların daha esnek hale gelmesi gerekiyor. Normal bir işletme kurulumu gibi kredilendirme düşüncesi ile bu yatırımların önünü açmak bir hayli zor olacak. Tabi ki bankalar da kendilerini garantiye almalı. Ancak yatırıma bakarken, bu enerjinin kredi dönemi içinde, devletin satın alma garantisi altında olduğunu düşünmeliler. Sıradan gerçek bir kişi veya kredi notu düşük bir yatırımcı için gereken önlemler alınacaktır. Fakat tanınan firmalar için ek teminat istemek veya şahsi kefaletlerin istenmesi bu yatırımların gerçekleşme olasılığını azaltıyor. Dernek olarak finans sağlayan bankalara önerimiz şudur; Sistem teminatı haricinde ek teminat veya şahsi kefalet almadan tesisin üreteceği ve her ay devlet tarafından fatura karşılığında firma hesabına yatırılacak olan USD karşılığındaki paranın yüzde 80'ine temlik konularak uygun faiz aralıklarında kredi tahsili yapılabilir. Bu yatırımlar konusuna göre faizler dahil hesaplandığında, 6-8 yıl arasında geri dönüşünü sağlıyor. Yatırım esnasında ilk nakit ödemelerin karşılığında yatırımı gerçekleştiren yüklenici firmadan alınacak teminat mektubu, sistemin devreye alınmasına kadarki sürede bankayı koruma altına alacaktır. Gerekli olan sigorta işlemleri sağlandıktan sonra alacak tahsilinde bankalar açısından herhangi bir sorun yaşanmayacak. Bunun örnekleri ne Avrupa ülkelerinde rastlamanız mümkün.

✓ **Lisanssız elektrik üretimindeki zorluklar**

Bir diğer sorun da lisanssız elektrik üretimi önündeki zorluklardır. Şu anda en fazla 1 MW'lık bir üretim serbestisi söz konusu. Üretim oranındaki kota artırılırsa daha iyi olur.

“Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yenilenebilir enerji yatırımları hızla artıyor. Son 10 yılın ortalamasına göre elektrik üretebilmek için her yıl 46 milyar dolar harcayarak özellikle doğalgaz ve kömür ithal eden Türkiye, gerek rüzgâr, gerekse güneş enerjisi potansiyeli bakımında dünyanın ilgisini çekiyor.”

Tolga Şallı

Çevreci Enerji Derneği Başkanı

1. KISIM 1. BÖLÜM GES İÇİN İHALE TARİHİ: 21 ŞUBAT 2017

Enerji Genel Müdürlüğü’nden aldığımız bilgiye göre, YEKA olarak ilan edilen 27 milyon 186 bin 31 metrekaare yüzölçümüne sahip arazi “Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi 1. Kısım” olarak anılıyor. 1. Kısım’da toplam 1.500 MWe güce sahip güneş enerji santrali (GES) iki aşamada kurulacak. Bunlardan ilki 1.000, diğeri 500 MWe kurulu güce sahip olacak. Diğer taraftan Karapınar YEKA alanındaki 2. Kısım 32 milyon 400 bin 845 metrekaare alana sahip olacak ve buraya da 1.800 MWe güçte GES kurulması hedefleniyor. 1. Kısım 1. Bölüm GES için 21 Şubat 2017’de açık eksiltme usulüyle ihale gerçekleştirilecek. Konya-Karapınar YEKA alanında 1000 MWe bağlantı kapasitesi için yarışma ilanı Resmi Gazete’de yayımlandı, düzenlenecek yarışmaya son başvuru tarihi 14 Şubat 2017’dir. Karapınar YEKA 1-1’de kurulacak 1.000 MWe güneş enerji santrali ile yılda yaklaşık 1 milyar 600 milyon kWh elektrik enerjisi üretililecek. Bu enerji miktarı Türkiye’de 2016 itibarıyla tüketilen toplam enerjinin yüzde 0,6’sına, ürettiği enerji tükettiği enerjiyi karşılayamayan Konya ilinin yıllık toplam tüketiminin ise yüzde 25’ine karşılık geliyor. Tesisin devreye girmesiyle ögle saatlerinde Konya’da tüketilen enerjinin hemen hemen tamamı bu enerji santralinden karşılanabilecek, hatta enterkonnekte sistem üzerinde iletim hatları vasıtasıyla çevre illere de enerji akışı olacak. Bunun gibi enerji santrallerinin ülke genelinde dengeli bir şekilde dağıtılması iletim hattında oluşan teknik kayıpları da önemli ölçüde azaltıyor. Yurt içinde üretim karşılığı tahsis edilecek olan 1000 MWe bağlantı kapasitesi için; entegre 500 MWp/

yıl kapasiteli FV güneş modülü üretim fabrikasının ve AR-GE Merkezi’nin kurulması ve toplam 1000 MWe kurulu gücündeki Güneş Enerjisi Elektrik Üretim Tesis’inin kurularak devreye alınması amaçlandığını dile getiren Enerji Genel Müdürlüğü, konuyla ilgili şu bilgileri veriyor: “Kamu ve hazine taşınmazları ile özel mülkiyete konu taşınmazlarda büyük ölçekli YEKA oluşturularak yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması hedefleniyor. Bu alanların yatırımcılara tahsisıyla yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretim tesislerinde kullanılan ileri teknoloji içeren aksamın yurtiçinde üretilmesi ya da yurtdışından temin edilmesinin sağlanması ve teknoloji transferinin teminine katkı sağlanması, ülkemizin yenilenebilir enerji potansiyelinin izin süreçlerinden arındırılarak yenilenebilir enerjiden elektrik üretimi yatırımlarının cazip hale getirilmesi amaçlanıyor.”

“2020’YE KADAR 28 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM ÖNGÖRÜLÜYOR”

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yenilenebilir enerji yatırımlarının hızla arttığını söyleyen Çevreci Enerji Derneği Başkanı Tolga Şallı, son 10 yılın ortalamasına göre elektrik üretebilmek için her yıl 46 milyar dolar harcayarak özellikle doğalgaz ve kömür ithal eden Türkiye’nin gerek rüzgâr, gerekse güneş enerjisi potansiyeli bakımından dünyanın ilgisini çektiğini dile getiriyor. “Bir örnek vermek gerekirse şu an İzmir’de üç farklı rüzgar türbini kanat üreticisi firma faaliyet gösteriyor. Bildiğimiz kadarıyla bunun dünyada başka bir örneği bulunmamakta” diye konuşan Şallı, Dünya Bankası üyesi Uluslararası Finans Kurumu’nun (IFC) Türkiye’nin yenilenebilir enerji alanında 2020’ye kadar yaklaşık 28 milyar dolar yatırım çekeceğini öngördüğünü açıklıyor. Son 10 yılın özellikle ikinci döneminde mevzuattaki düzenleme / değişikliklerden ve enerji bağımsızlığı için yönetsel iradenin ortaya koyduğu hedefler doğrultusunda yenilenebilir enerji projelerinin hayata geçirilmeye başlandığını dile getiren Şallı, sektörün geleceğini şöyle değerlendiriyor: “Bu konuda son dönemdeki uluslararası anlaşmaları değerlendirmek gerekiyor. İklim değişikliği ile mücadele konusunda Kyoto Protokolü’nün yarattığı hayal kırıklığından sonra Paris İklim Anlaşması, yenilenebilir enerjinin hayatımızın her safhasından ve hatta her anında olacağının bir göstergesi. Çünkü iklim değişikliğine neden olan en önemli etken, fosil yakıtlı kaynaklardan elektrik üretimi-

dir. Avrupa Birliği'nde son 15 yıl içinde kömür ve fuel-oil ile çalışan santrallere yatırım yapılmadığı gibi 11.808 MW nükleer enerji tesisi 32.560 MW kömürden elektrik üreten santral ve 39.580 MW fuel-oil ile elektrik üreten santraller kapatılmış. Buna karşılık 137.530 MW rüzgar enerjisi ve 95.350 MW güneş enerjisi yatırımı gerçekleştirildiği görülüyor. Örneğin; Almanya'nın rüzgar enerjisi kurulu gücü 47.294 MW, yüzölçümü 357.168 km², 13 km²'ye 1 türbin düşüyor. Türkiye'nin kurulu gücü 5303 MW, yüzölçümü 783.562 km², 317 km²'ye 1 türbin düşüyor. Sadece bu rakamlarla bile henüz yolun başında olduğumuzu görebiliriz."

"2050'DE ÜLKEMİZDE, GÜNEŞ ENERJİSİ YÜZDE 69 PAY ALACAK"

Stanford Üniversitesi'nin 2010 yılında yaptığı Türkiye'nin 2050 yılındaki enerji durumu araştırmasında; güneş enerjisinin toplam enerji üretiminde, çatı panelleri, normal ve yoğunlaştırılmış enerji santralleri ile yüzde 69, rüzgarın yüzde 15, dalga ve hidroelektriğin yüzde 15 ve jeotermalin yaklaşık yüzde 1 oranında pay sahibi olacağını analiz edildiğini belirten Şallı, bu planın 40 yıl boyunca inşaatta 183 bin 724, işletmede ise 192 bin 954 yani toplamda 376 bin 678 kişiye yeni iş imkânı sağlayacağına dikkat çekiyor. Şallı, "2050 yılı projeksiyonuna göre, ülkemizin yüzde 100 yenilenebilir enerjiye geçmesiyle birlikte her yıl temizlenen hava ile ölümlü engellenen kişi sayısı 19 bin 100 kişi ve önüne geçilecek sağlık masrafı 163.3 milyar dolar olarak belirlenmiştir" diyor. Ülkemizin rüzgar enerjisi potansiyelinin 6 m/s üzerinde 131 Bin MW, 7 m/s üzeri ise toplamda 48 Bin MW potansiyeli bulunduğunu söyleyen Şallı, güneş enerjisinde ise 2014 yılında tükettiğimiz elektriğin neredeyse 1,5 katı bir potansiyeli olduğunu anlatıyor. Şallı bununla ilgili şu bilgileri veriyor: "Yeni-

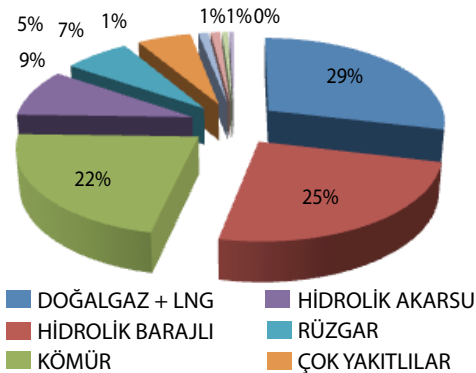
lenebilir enerjinin kaynağı doğadır ve doğayı koruyan da yenilenebilir enerjidir. Mesela rüzgar enerjisi santral sahaları imara kapatıldığı için o bölgeler betona yenilmez ve lisans süresince (ki genelde 49 yıl) konut yapılamaz, bu da o bölgenin korunması anlamına geliyor. Rüzgâr enerjisi su tüketmez ve atığı yoktur. Anayasa'da yer bulan sağlıklı çevrede yaşama hakkı yenilenebilir enerji ile sağlanabilir. Bu anlamda yenilenebilir enerji yatırımları kamu yararı taşıyan kamu yatırımlarıdır. Ayrıca coğrafyamızdaki savaşların asıl nedeninin enerjiyi üretecek hammaddeye sahip olma ve üretilen enerjinin arz güvenliğini sağlamaktan kaynaklandığını biliyoruz. Bu doğrultuda yenilenebilir enerjinin bölgemize de barış getireceğini düşünüyoruz. Dış politikada stratejiler değişiklik gösterebiliyor. Bugün dost olduğunuz ülke ile gelecekte gerginlik yaşayabiliyorsunuz. Enerjide dışa bağımlı Türkiye'nin bu konuda öz kaynaklarına yönelmesi artık bir zorunluluktur."

"TÜRKİYE YENİLENEBİLİR ENERJİDE CAZİP PAZAR"

Türkiye'nin yenilenebilir enerjide cazip bir pazar haline geldiğini düşünen Tolga Şallı'ya göre hala bazı eksiklikler olsa da gerek mevzuat açısından gerekse politik iradenin tavrının bu konuda net olması, yatırımcıyı ikna ediyor. Ancak günümüzde yatırımcıların, yatırım yapılacak konuya önem verdikleri kadar yatırım yapılacak ülkenin politik istikrarını, ekonomi politikalarını, ülkenin uzun süreli projeksiyonunu da dikkate aldığını ifade eden Şallı, "Ortadoğu coğrafyasın-

Yenilenebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi kapsamında Konya'nın Karapınar ilçesinde 27 milyon 186 bin 31 metrekare yüzölçümüne sahip Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) kuruluyor. Bu alanda "Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi 1. Kısım" olarak anılan bölümde toplam 1.500 MWe güce sahip güneş enerji santrali iki aşamada kurulacak. Bunlardan ilki 1.000 MWe, diğeri 500 MWe kurulu güce sahip olacak.

KASIM 2016 İTİBARIYLA KURULU GÜÇ DAĞILIMI

"Türkiye, ulusal stratejisinde elektrik üretiminde yenilenebilir enerji için belirlediği payı yüzde 30'un üzerine çıkarmalı, küresel vizyonla uyumlu adımlar atmalı ve fosil yakıtlara bağımlılığını azaltmalı. Yenilenebilir Enerji Kanunu kapsamındaki fiyatlandırmanın birçok Avrupa ve Kuzey Akdeniz ülkesinin çok altında olması, Türkiye'de fosil yakıtlara öncelik verdiğini gösteriyor."

Osman Yorgancı
YED Yönetim Kurulu Başkanı

daki savaş ortamı, terör örgütleri ile mücadele, 15 Temmuz hain darbe girişimi gibi olaylar yatırımları yavaşlatsa da ülkemiz rüzgar ve güneş enerjisi yatırımlarında en cazip ülkelerin başında geliyor. Karapınar'daki gibi Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları'nın (YEKA) belirlenmesi ve ihalelerin bu alanlar için yapılması yatırımcılar için bir fırsat. Tabi bu konuda getirilen eleştirileri göz ardı etmemek gerekir. Yerli teknolojiyi daha fazla kullanana daha çok destek olunması gerektiğini söyleyebiliriz" diye konuşuyor.

"TÜRKİYE, GÜNEŞ KAYNAKLI SU ISITICILARINDA DÜNYADA DÖRDÜNCÜ"

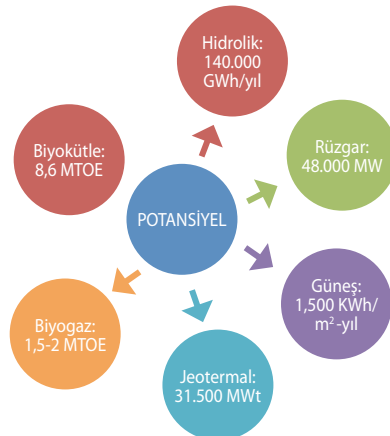
Türkiye'nin dünyada güneş kaynaklı su ısıtıcıları toplam pazarında Çin, ABD ve Almanya'nın arkasında 4'üncü, 2014 yılındaki pazar artışında da Çin'in hemen arkasında 2'nci sırada yer aldığını söyleyen Yenilenebilir Enerji Kaynakları Geliştirme ve Destekleme Derneği (YED) Yöne-

tim Kurulu Başkanı Osman Yorgancı, "Bu veriler, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yenilenebilir enerji üretim kaynaklarına daha fazla yatırım yapılması eğilimini destekliyor. Uzun süredir bekleyen bazı projelerin 2014 ve 2017 yıllarında hayata geçirilebildiğini göstermesi açısından da sevindirici" diyor. Sektörün geleceğini değerlendiren Yorgancı, elektrik üretiminin çevre ve doğa üzerinde pek çok etkisinin olduğunu hatırlatıyor. Enerji politikalarına yön verenlerin fosil yakıtların neden olduğu çevresel tahribatı ve iklim değişikliğine olan etkilerini dikkate almasının yanı sıra, hidroelektrik santrallerinin biyolojik çeşitliliğe olan etkisini de göz önünde bulundurmaları gerektiğine dikkat çeken Yorgancı, bu konuda şu görüşleri paylaşıyor: "Bununla birlik-

HEDEF, YENİLENEBİLİR KAYNAKLARDAN ENERJİ ÜRETİMİNİ ARTIRMAK

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, ülkemizin temel hedefi olan yenilenebilir kaynakların elektrik enerjisi üretimi içindeki payının 2023 yılında en az yüzde 30 düzeyine çıkarmak konusunda yapılacak uzun dönemli çalışmaları şöyle açıklıyor: "2023 yılına kadar teknik ve ekonomik olarak değerlendirilebilecek hidroelektrik potansiyelimizin tamamının elektrik enerjisi üretiminde kullanılması ve yenilenebilir enerji eylem planı uyarınca hidroelektrik kurulu gücünün 34.000 MW'a, rüzgar kurulu gücünün 2023 yılına kadar 20.000 MW'a çıkarılması hedefleniyor. Elektrik enerjisi üretimi için uygun olduğu bu aşamada belirlenmiş olan 1.000 MW'lık jeotermal potansiyelimizin 2023 yılına kadar tamamen işletmeye girmesi sağlanacak. Güneş enerjisinin elektrik enerjisi üretimi için de kullanılmasını yaygınlaştırarak ülke potansiyelinin azami ölçüde değerlendirilmesi, güneş enerjisinin elektrik üretiminde kullanılması konusunda teknolojik gelişmeler yakından takip edilecek ve uygulanacak. Bu bağlamda 2023 yılı güneş enerjisi kurulu gücünün asgari 5.000 MW'a (lisansız projeler dahil) ulaştırılması hedefleniyor. Biyokütle alanındaki hedef 2023 yılına kadar 1.000 MW'lık kurulu güce ulaşmak. Diğer yenilenebilir kaynaklarda (dalga, akıntı ...) ise üretim planlamaları, teknolojik gelişmeler ve mevzuat düzenlemeler ve kullanım potansiyelindeki gelişmeler dikkate alınarak hazırlanacak, bu kaynakların kullanımının artması halinde, başta ithal kaynaklar olmak üzere fosil yakıtların payı azaltılacak."

ÜLKEMİZİN YENİLENEBİLİR ENERJİ POTANSİYELİ

te, taşıdığı felaket boyutundaki riskler, radyoaktif atık sorunu, projelerin yüksek maliyetleri gibi sorunlar nedeniyle, nükleer enerji bir çözüm olarak ele alınamaz. Türkiye, ulusal stratejisinde elektrik üretiminde yenilenebilir enerji için belirlediği payı yüzde 30'un üzerine çıkarmalı, küresel vizyonla uyumlu adımlar atmalı ve fosil yakıtlara bağımlılığını azaltmalı. Yenilenebilir Enerji Kanunu kapsamındaki fiyatlandırmanın birçok Avrupa ve Kuzey Akdeniz ülkesinin çok altında olması, Türkiye'de fosil yakıtlara verilen önceliğin göstergesi. Yenilenebilir enerji, özellikle güneş ve rüzgâr enerjisi konusunda verilen teşvikler, Avrupa ülkelerine kıyasla çok düşük. Yenilenebilir enerji projelerinin teşviki, petrol fiyatlarındaki artış öngörülerini dikkate alınarak güncellenmeli. Bütün bunların yanı sıra, sera gazı emisyonları hesaba katılarak yeni çalışmalar gerçekleştirilmeli. Türkiye'de hidroelektrik enerji dışındaki yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin kullanımını daha güçlü bir şekilde destekleyen yasal düzenlemeler gerekiyor. Güneş enerjisi santrallerinin bugünkü yüksek yatırım maliyetleri göz önüne alındığında, mevcut yasal düzenlemeler yatırımcıları cesaretlendirmek için yeterli değil. Bununla birlikte, kanun güneş enerjisi için izin verilen azami kurulu güç potansiyeline de sınır koyuyor. Tüm bu düzenlemeler yapılırsa Türkiye özellikle solar enerjide dünyanın sayılı ülkeleri arasına girebilir."

"TÜRKİYE, ENERJİDE DIŞA BAĞIMLI BİR ÜLKE"

Türkiye'nin zengin enerji kaynaklarına rağmen bu ihtiyacının yüzde 70'den fazlasını (doğalgaz v.b.) dışarıdan sağladığı için dışa bağımlı olduğunu ve ekonomisindeki hızlı büyüme ve dolayısıyla enerji kullanımındaki yüksek artış yüzünden bu bağımlılığın gittikçe pekiştiğini ifade eden Yorgancı, "Türkiye son yıllara kadar yeraltı ve yerüstü enerji zenginliklerini neredeyse görmezden gelmiş ve artan enerji ihtiyacını dış ülkelere karşılamak için yolumu gitmiştir. Bunun sonucu Türkiye'nin yüksek ithal enerji faturası da ödemeler dengesinde ciddi bir risk oluşturuyor. Ayrıca, enerji güvenliği de tehdit altında" diyor. "Çözüm hususunda her birey her kurum ve kuruluş bir şeyler yapmak zorunda. Doğal enerji cenneti olan bu güzel vatan bu lütuftan faydalanıyor mu? dersiniz, kısaca 'çok az' diyebilirim" şeklinde konuşan Yorgancı, şöyle devam ediyor: "Ancak bunun sebebi; bu konuda yatırım maliyetlerinin yüksek olması, yatırımda kullanılacak banka kredi maliyetlerinin artı yük getirmesi ve mevzuatın bu konuda atılım yapmak isteyenlerin önünü

YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARINDA ÖNE ÇIKAN ÜLKELER

YATIRIMLAR (Milyar \$)	2014	2015
Dünya	273	285,9
Çin	87,8	102,9
ABD	37,0	44,1
Japonya	36,0	36,2
İngiltere	17,7	22,2
Hindistan	8,3	10,2
Almanya	15,7	8,5

Dünyada yenilenebilir enerjinin küresel enerji tüketiminde payı, 2014

Fosil kaynaklar	%78,3
Yenilenebilir	%19,2
Nükleer	%2,5

Elektrik üretiminde yenilenebilir enerjinin payı

Yenilenmeyen kaynaklar	%76,3
Yenilenebilir kaynaklar	%23,7

tıkamasıdır. Yakın zamanda bilhassa solar tesis kuracaklar için PV (Fotovoltaik) piyasasındaki fiyatların geri çekilmesi devletin mevzuattaki yasal prosedürlerdeki gelişmeler, bölgelerde kurduğu kalkınma ajansları, kamu destekleri sayesinde bir adımda olsa ilerleme kaydedilmeye başlandı. Bu hususta devletin, yatırımcının ve bireysel kullanıcıların önünü açmak için gerekli yasal düzenlemeler yaptığı, ancak hala bazı mevzuat eksiklikleri olduğu görülüyor. Bunların da kısa zamanda aşılacak gerekli düzenlemeler yapılmak suretiyle yenilenebilir enerjiden azami şekilde istifade edilmesi gerekiyor."

Osman Yorgancı, ülkemizin bir an önce yenilenebilir enerji üretimini artırması için şu hedefleri yerine getirilmesinin şart olduğunu vurguluyor: "Yenilenebilir enerji yatırımlarını harekete geçirmek, sürdürülebilir kalkınma konusunda yenilenebilir enerjiden yararlanmak, yenilenebilir enerji politikası taahhütlerinin güçlendirilmesi, yenilenebilir enerji kullanımını desteklemek için kurumsal, teknik ve insan kapasitesinin oluşturulması, devlet olarak teşviklerin artırılması ve sektörde bölgesel ve uluslararası işbirliğini geliştirmek."

“Yenilenebilir enerji, topluma ekonomik ve ekolojik fayda sağlar”

Fahri EKEN

Derya Güneş Kollektörleri
AŞ Yönetim Kurulu Başkanı

**GÜNEŞ ENERJİSİ İLE SU ISITMA
SEKTÖRÜNDE FAALİYET
GÖSTEREN DERYA GÜNEŞ
KOLLEKTÖRLERİ AŞ YÖNETİM
KURULU BAŞKANI FAHRİ EKEN,
“DERYA GÜNEŞ KOLLEKTÖRLERİ
AŞ, GÜNEŞ ENERJİSİNİN
‘YENİLENEBİLİR’ BİR ENERJİ
OLDUĞUNU, BİREYLERE VE
TOPLUMA EKONOMİK, EKOLOJİK
FAYDA VE KONFOR SAĞLADIĞINI
ANLATMAYI HEDEFLİYOR” DİYOR.**

Konya OSB’de 15 bin metrekarelik kapalı alanda, 1986 yılından beri güneş enerjisi ile su ısıtma sektöründe üretim yapan Derya Güneş Kollektörleri AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Fahri Eken, güneş kolektörü üretiminde Türkiye’de pazara liderlik ettiklerini bu alanda global pazarın da en büyük oyuncularından olduklarını dile getiriyor.

Gerek yurtiçi, gerekse yurtdışı, piyasada saygın bir konuma sahip olan firmanın teknoloji, güven ve kaliteyi bir arada sunarak müşterilerinin ürünlerinden en üst düzeyde faydalanmasını ilke edindiğini söyleyen Eken, “Amacımız geniş ürün yelpazesi, yurtiçi ve yurtdışında sahip olduğu bayi ağı ile Derya kalitesini müşterilerinin hizmetine sunmaktır. Entegre tesislerimizde üretilen güneş kolektörleri, güneş panelleri, GES, güneş enerjili su ısıtma sistemleri Avrupa ve Ortadoğu pazarlarında kalitesiyle anılan bir marka haline gelmiştir” diye bilgi veriyor. Fotovoltaik sistemlerde hızla gelişen pazardan pay almak istediklerini açıklayan Fahri Eken, 2010 yılından itibaren Fotovoltaik sistemleri de ürün ve hizmet gamına eklediklerini anlatıyor. Eken, “Güneş enerji sektöründeki alanımızı genişlettik. Şu anda ise fotovoltaik sistemler konusunda, kendi panel ve sistemlerimizin satışının yanında anahar teslim projeleri de geliştirip, uygulamasını yapıyoruz. Güneşten elektrik üreten sistemler konusunda da çalışmalar yürütüyoruz. 1 MW kurulu gücü olan Fotovoltaik sistemlerden yılda ortalama bin 650 MWh elektrik enerjisi üretiliyor. Bu oran 990 ton/yıl karbon

salımını engellemektedir” diyor.

ÜRÜNLERİNİ 15 ÜLKEYE İHRAÇ EDİYOR

İmalat ve satışın yanı sıra danışmanlık ve proje hizmetleriyle de termal ve fotovoltaik güneş enerji sektörünün gelişimine katkı sağladıklarını dile getiren Eken, Derya Güneş Kollektörleri’nin 32 farklı tip güneş kolektörü ve 73 farklı tip emaye boyler üreterek, ürünlerini 15 ülkeye ihraç ettiğini belirtiyor. Eken, faaliyetleri ile ilgili şu bilgileri veriyor: “Firmamız başta Fotovoltaik (Güneş Pili) Sistemleri olmak üzere AR-GE, tasarım, proje ve uygulama faaliyetlerine hızla devam ediyor. Derya Güneş Kollektörleri AŞ sadece ekonomik değil çevre dostu ürünler üretmekle de toplumsal bir sorumluluk üstlenmiştir. Derya Güneş Kollektörleri AŞ, güneş enerjisinin “yenilenebilir” bir enerji olduğunu, bireylere ve topluma ekonomik, ekolojik fayda ve konfor sağladığını ifade etmeyi hedeflemiştir.”

Ekonomik olarak büyüyebilmek için enerji alanında büyümeye ihtiyaç olduğunu düşünen Eken, “Enerji üretimi ve tüketimimizi artırırken, dışa bağımlılığı da azaltmamız gerekiyor. Dışa bağımlı petrol, doğal gaz ve kömür kaynaklarını yoğun olarak kullanarak enerji ihtiyaçlarımız karşılandığında, ekonomik büyüme artarken, cari açığa kontrolsüz olarak artmaya devam ediyor. Hidroelektrik, rüzgar, jeotermal, güneş, bioenerji gibi yeni, yerli, yenilenebilir enerji kaynaklarımızın ve kömürümüzün enerji üretim portföyündeki kullanım oranlarının artırılmasıyla, enerji ithalatımız düşürülebilir” diye konuşuyor.

2012'de sektöre giren GİTAŞ yatırımlarını geliştiriyor

Dr. Bekir AYDOĞAN
GİTAŞ AŞ Yönetim Kurulu Üyesi

**GİTAŞ AŞ YÖNETİM KURULU
ÜYESİ DR. BEKİR AKDOĞAN'A
GÖRE ŞU AN ÜLKEMİZDE BAŞTA
HES, RES VE SON ÜÇ YILDA GES
YATIRIMLARINDA KAZANILAN
İVME; JES, BİYOKÜTLE VE ATIKTAN
ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ GİBİ ENERJİ
KAYNAKLARI İLE DESTEKLENİYOR.
AKDOĞAN, "KONYA, COĞRAFI
YAPISI VE GÜNEŞ IŞINLARINI
ALMA AÇISI İLE YATIRIMCILARIN
DİKKATİNİ ÇEKECEK VERİMLİLİĞE
SAHİP BİR BÖLGE" DİYOR.**

Gıda pazarlaması alanında faaliyet göstermek amacıyla 1974 yılında kurulan GİTAŞ, yenilenebilir enerji sektörüne 2012 yılında 830 Kw gücünde Tayfun HES yatırımı ile girdi ve 2013 yılında lisanssız ve lisanslı GES yatırımları geliştirmeye başladı. Yenilenebilir enerjiyle ilgili bugüne kadar yaptıkları ve yapmayı planladıkları projeler hakkında bilgi veren GİTAŞ AŞ Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Bekir Aydoğan, "830 Kw Tayfun HES, 38 Mw lisanssız GES, 8 Mw lisanslı GES projelerimiz bulunuyor. Bundan sonraki önceliğimiz elimizdeki projeleri en kısa sürede yatırıma dönüştürmek ve yerli enerjiye katkıda bulunmaktır. Planlarımızın yönünü belirlememizde ise ülkemizin enerji alanındaki stratejileri önemli rol oynayacaktır" diye konuşuyor. GİTAŞ AŞ olarak, yerli enerji kaynaklarından faydalanarak ülkenin enerji faaliyetlerine katkı sunmayı ve sektörün önemli oyuncularından biri olmayı hedeflediklerini dile getiren Aydoğan, daha farklı alanlarda enerji üretimiyle ilgili araştırma ve fizibilite çalışmaları yaptıklarını, bu çalışmalar arasında geri dönüşüme yönelik enerji üretim çalışmaları bulunduğunu anlatıyor.

"YEKA YATIRIMI KONYA'NIN ÇEHRESİNİ DEĞİŞTİRECEK"

"Dışa bağımlılığın azaldığı her alan, ülke ekonomisi ve TL'nin dünya piyasa-

larındaki yeri için büyük önem arz ediyor. Enerji sektörü, dünyanın proje geliştirmek için sürekli kafa yorduğu bir alan. Bu alan geleceğimiz için çok önemli olduğundan Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynaklarını en iyi şekilde kullanması gerekiyor" diye konuşan Aydoğan, sektörün Konya'daki durumu hakkında şunları söylüyor: "Konya coğrafi durumu, güneşlenme süreleri gibi üretime etkisi yüksek alanlarda, güneş enerjisi alanında önemli bir konumda. Ayrıca çevresinde bulunan akarsu kaynakları HES yatırımlarında da sektörde yer edinmesini sağladı. 1,5 Gw'lık YEKA yatırımı ise Konya'nın çehresini değiştirecek. Konya'da GES yatırımları ön plana çıkıyor. Konya, coğrafi yapısı ve güneş ışınlarını alma açısı ile yatırımcıların dikkatini çekecek verimliliğe sahip bir bölge. Türkiye'nin yenilenebilir enerjide cazip bir pazar haline gelmesi için öncelikle istikrarın sağlanması gerektiğini düşünen Dr. Akdoğan'a göre buna rağmen Türkiye gerek yerli gerekse yabancı yatırımcılar için cazip bir pazar. Başta HES, RES ve son üç yılda GES yatırımlarında kazanılan ivmenin JES, biyokütle ve atıktan enerji dönüşümü gibi enerji kaynakları ile desteklendiğini, Türkiye'nin bir enerji imalatçısı olma yolunda ilerlediğini ifade eden Akdoğan, yatırımlarla ilgili devletten beklentilerini şu şekilde anlatıyor: "Türkiye'nin enerji anlamında hala bakir bir bölge olması, fırsatların en büyüğüdür. Destekler, yabancı yatırımcı ve tedarikçiyi dışarıda bırakmadan, yerli yatırımcı ve tedarikçinin pazarda aynı kalite standartlarına gelmesi için verilmelidir."

Enerji sektörünün ülkemizde hızlı gelişen ve bazı konularda yeni yeni oturan bir sektör olduğunu belirten Dr. Akdoğan, bu nedenle yaşadıkları sorunların bu geçiş ve oturma sürecinden kaynaklı olduğunu, geleceğe hitap ettiğini söylüyor.

ÜLKEMİZDE ÖZEL SEKTÖR AR-GE MERKEZLERİNİN SAYISI 2016 YILI ARALIK AYI VERİLERİNE GÖRE 334'E ULAŞTI. BU MERKEZLERDEN DÖRT TANESİ KONYA'DA FAALİYET GÖSTERİYOR. TÜRKİYE'DEKİ AR-GE MERKEZLERİNİN YETERSİZLİĞİNE DİKKAT ÇEKEN BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI DR. FARUK ÖZLÜ, ARTIK 15 KİŞİ İLE DE AR-GE MERKEZİ KURULABİLECEĞİNİ VE FİRMALARIN TEŞVİK , VERGİ İNDİRİMİ VE HİZMETLERDEN YARARLANABİLECEĞİNİ BELİRTİYOR.

Beş yılda sayısı ikiye katlanan AR-GE merkezlerinde potansiyel çok daha yüksek

Gelişmiş ülkelerle aramızdaki ekonomik farkı ancak bilgi ve teknolojide sağlayacağımız ilerlemelerle kapatabiliriz. Özel sektörün AR-GE ve inovasyon kültürünü, becerisini ve kapasitesini artırması, ekonomik ve sosyal hedeflerimize ulaşmamızda kilit bir rol üstleniyor. Devlet, özel sektörün bu alanlardaki yetkinliğini artırmak için değişik destek programları ve mekanizmalar geliştiriyor, uyguluyor ve bunları sürekli güncelleyerek iyileştiriyor. AR-GE projelerini desteklemek amacıyla geliştirilen önemli mekanizmalardan birisi özel sektör AR-GE merkezleri'dir. Bu yapılar ile teknolojik bilgi üretim kapasitemizi güçlendirmeyi, yüksek kalite ve standartlarda ürünler geliştirmeyi, AR-GE personeli ve nitelikli işgücü istihdamını artırmayı hedefleyen devlet, AR-GE merkezi kuran firmalarımıza önemli destek ve muafiyetler sağlıyor. 26 Şubat 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yasalaşan 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile AR-GE Reform Paketiyle, AR-GE ve yenilik ekosistemini geliştirecek pek çok yeni düzenleme getirildi. Bunların içinde, AR-GE merkezlerinin etkinliğini artıracak düzenlemeler de bulunuyor. Bu düzenlemelerin başında tasarım faaliyetlerinin de AR-GE faaliyetleri gibi destek kapsamına alınması geliyor. Yine bu kanun kapsamında getirilen tasarım merkezleri, siparişe göre AR-GE ve tasarım faaliyetleri, rekabet öncesi işbirliği projelerinin desteklenmesi ve tasarım tescil desteği gibi yeni uygulamalar, birçok önemli fırsatı beraberinde sunuyor. Ülkemizdeki AR-GE merkezlerinin yeterliliğine dikkat çeken Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Dr. Faruk Özlü, teşvik, vergi indirimi ve hizmetlerden yararlanmak için AR-GE merkezi kurulması gerektiğini belirtiyor. "Artık 15 kişi ile AR-GE merkezi, 10 kişi ile tasarım merkezi kurulabiliyor. Çok ciddi destekler veriyoruz. Ülkenin AR-GE ve tasarım merkezlerine ihtiyacı var. Özel sektörümüzün, bu düzenlemelerin oluşturduğu fırsatlardan etkin ve hızlı bir şekilde faydalanmalarını arzu ediyoruz. Bu nedenle, firmalarımızın ilgili mevzuat hükümlerini ayrıntılı olarak değerlendirmelerine ve uygulama süreçlerini titizlikle gerçekleştirmelerine büyük önem veriyoruz" diyen Bakan Özlü, bu amaçla hazırladıkları mevzuatları hatırlatıyor. Bakan Özlü, Özel Sektör AR-GE ve Tasarım Merkezleri Başvuru İzleme ve Değerlendirme Mevzuatı El Kitabı'nın, Ar-Ge veya Tasarım Merkezi Belgesi almak isteyen firmalar için başvuru, izleme ve değerlendirme süreçleri ile ilgili mevzuat ve uygulama hususlarını içerdiğini dile getirerek firmaların bu konuda bilgilendirilmesinin önemine değiniyor.

Dr. Faruk ÖZLÜ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

ÜLKEMİZDE TOPLAM 334 ÖZEL AR-GE MERKEZİ VAR

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 5746 sayılı kanun kapsamında 2008 yılından bu yana özel sektör firmalarına AR-GE Merkezi Belgesi verildiğini söyleyen Bakan Özlü, Aralık 2016 itibarıyla ülkemizdeki özel sektör AR-GE merkezi sayısının 334'e ulaştığını, bu merkezlerden dört tanesinin Konya'da bulunduğunu açıklıyor.

Türkiye'de özel sektörün AR-GE merkezleri kurmasının önemine değinen Dr. Özlü, "Özel sektör AR-GE merkezi kurmalıdır. Gelişmiş ülkelerle arasındaki ekonomik büyüme ve kalkınma farkını kapatan ve dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girme hedefine hızla yaklaşan ülkemiz özel sektörünün, AR-GE harcamaları konusunda indirim, istisna, destek ve teşvik araçlarıyla desteklenmesinin, yeni ürünler ve üretim süreçleri geliştirilmesi noktasında yarar sağlayacağı aşikârdır. Bu yolla ülkemiz, yeni ürün çeşidi ve kalitesi konularında daha ileri seviyelere ulaşabilecek, dış ticarete rekabet gücü kazanacak, ithalatını azaltıp, ihracatını ve ekonomik büyümesini artırabilecek" diyor. Bu amaçla oluşturulan özel sektör AR-GE merkezlerinin, 2008 yılından beri 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında desteklendiğini belirten Özlü, bu yapılar ile teknolojik bilgi üretim kapasitesinin geliştirilmesi, bilgi, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasıyla birlikte ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi ile AR-GE personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasının hedeflendiğini ifade ediyor.

Bakan Özlü, "Bakanlığımız özel sektör firmalarının AR-GE merkezi kurabilmesi için tanıtım ve bilgilendirme"

"Ülkemizdeki özel AR-GE merkezlerinin sayısı yetersiz. Daha çok AR-GE ve tasarım merkezlerine ihtiyaç var. Özel sektörün teşvik, vergi indirimi ve hizmetlerden yararlanmak için AR-GE merkezi kurması gerekiyor. Artık 15 kişi ile AR-GE merkezi, 10 kişi ile tasarım merkezi kurulabiliyor. Çok ciddi destekler veriyoruz. Özel sektörümüzün, bu düzenlemelerin oluşturduğu fırsatlardan etkin ve hızlı bir şekilde faydalanmalarını arzu ediyoruz."

26 Şubat 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yasalâşan 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile AR-GE Reform Paketiyle, AR-GE ve yenilik ekosistemini geliştirecek pek çok yeni düzenleme getirildi. Bunların içinde, AR-GE merkezlerinin etkinliğini artıracak düzenlemeler de bulunuyor. Bu düzenlemelerin başında tasarım faaliyetlerinin de AR-GE faaliyetleri gibi destek kapsamına alınması geliyor.

dirme toplantıları yapıyor ve illerimizde bulunan AR-GE merkezi kurabilme potansiyeline sahip firmalarla birebir görüşmeler yaparak bilgilendirmelerde bulunuyor. Ayrıca her türlü basılı ve görsel materyallerle de firmalar bilgilendiriliyor. Bu kapsamda Konya ilinde de bilgilendirme toplantısı yapıldı" diyerek bu konuda yaptıkları çalışmalardan söz ediyor.

"TEKNOLOJİK OLARAK GELİŞMENİN YOLU AR-GE'DEN GEÇİYOR"

Özel sektörün AR-GE merkezi kurma çalışmalarına danışmanlık yapan PwC Türkiye Şirket Ortağı ve AR-GE Hizmetleri Lideri Özlem Elver Karaçetin, günümüzde gittikçe artan küreselleşmenin, rekabet gücünün önemini ortaya çıkardığını, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmayı ancak rekabet gücünü yüksek tutarak sağlamanın mümkün olduğunu belirtiyor. Karaçetin bununla ilgili, "Rekabet gücünü yüksek tutmak için ülkelerin teknoloji seviyesi, teknoloji alanında yaptıkları yatırımlar önemli. Teknolojik olarak gelişmenin yolu da AR-GE faaliyeti yürütmekten geçiyor. Yenilikçilik kültürü, teknolojik gelişme ve onu besleyen AR-GE yatırımları, bilim insanı sayısı ve kalitesi rekabet gücünü artıran unsurlar. Bu nedenle günümüzde birçok ülke AR-GE faaliyetlerini farklı şekillerde ve farklı oranlarda destekliyor. Ayrıca AR-GE'nin stratejik önemini kavrayan şirketler de AR-GE'ye önemli yatırımlar yapıyor" diyor. Özel sektör kuruluşlarının AR-GE yatırımlarını artırmasında bu alana sağlanan destek ve teşviklerin önemli

katkısı olduğuna inanan Karaçetin, uluslararası rekabet sıralamasında önde olan şirketlerin, AR-GE'ye daha çok kaynak ayıran ülkelerde faaliyette bulunduğuna dikkat çekiyor. Bu ülkelerin başında Amerika ve Japonya'nın geldiğini söyleyen Karaçetin, şöyle konuşuyor: "Bu ülkelerde GSYİH'dan AR-GE'ye ayrılan pay yüzde 3 düzeyinde. Avrupa Birliği'nde ise bu oran yaklaşık yüzde 2. TÜİK'in istatistikî verilerine göre Türkiye'deki AR-GE harcamalarının GSYİH'ya oranı 2015 yılı sonu itibarıyla yüzde 1,06 civarında olduğu görülüyor. Ülkelerin AR-GE faaliyetlerine sağladıkları destek ve teşviklerin başında vergi teşvikleri yer alıyor. Vergi indirim oranını artırmak, belirli konularda vergi istisnaları getirmek bunların başında. Ancak söz konusu vergi teşvikleri tek başına yeterli olmuyor. AR-GE faaliyetlerinin ülke genelinde artışını sağlamak için stratejik odaklanma da önemli bir husus." 5746 sayılı Kanun ile getirilen destek ve teşviklerin, Türkiye açısından AR-GE alanında önemli bir gelişme olduğu söyleyen Karaçetin, "Özel Sektör AR-GE merkezleri; AR-GE, teknoloji ve insan kaynaklarına yapılan yatırımların, teknolojik gelişmişlik, yüksek rekabet gücü ve yüksek refah seviyesi olarak geri döndüğü anlayışıyla hazırlanan 5746 sayılı Kanun kapsamında kuruluyor ve faaliyet gösteriyor" diyor.

"AR-GE MERKEZLERİ İLE BİRÇOK ALANDA KAZANIMLAR OLUŞUYOR"

AR-GE merkezi kuran şirketlerin kazanımlarından da söz eden Karaçetin, bu konuda da şu bil-

gileri veriyor: "AR-GE Merkezi Belgesi ile yaratılan vergisel destek ve teşviklerin yanı sıra, söz konusu vergi teşviklerinin firmaların AR-GE merkezleri bünyesinde yürütülen faaliyetler kapsamında birçok alanda kazanımları oluyor. Bu kazanımları; kurumlar vergisi teşviki (AR-GE indirimi mekanizması), gelir vergisi istisnası, sigorta primi işveren hissesi desteği, damga vergisi istisnası, gümrük vergisi istisnası gibi vergisel destek ve teşvikler sonucu işveren açısından önemli tutarlarda maliyet avantajı, çalışan personele ve şirkete AR-GE kültürü aşılması, üniversitelerle işbirlikleri, yeni teknolojilerin denenmesi, teknolojik bilgi üretilmesi ve ticarileşmesi, ürün kalitesi ve standardın yükseltilmesi, üründe ve üretim süreçlerinde oluşan yeniliklerle ihracata katkı artıyor. Ayrıca AR-GE çalışmaları sonucu ortaya çıkmış ve performans hedeflerini tutturmuş bir ürünle pazarda çok hızlı bir şekilde ön sıralara geçebilme şansı yakalanabiliyor. AR-GE çalışmaları sonucu ortaya çıkan birçok

Özlem Elver KARAÇETİN
PwC Türkiye Şirket Ortağı ve AR-GE Hizmetleri Lideri

AR-GE MERKEZLERİNE SAĞLANAN MUAFİYETLER

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan aldığımız bilgilere göre; 5746 Sayılı Kanun'un uygulanmasına yönelik hazırlanan "Araştırma Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği" kapsamında AR-GE Merkezi Belgesi verilen işletmelerin, AR-GE, yenilik ve tasarım projeleri ile ilgili yaptıkları harcamalar için; AR-GE indirimi, gelir vergisi stopajı teşviki, sigorta primi işveren hissesi desteği, damga vergisi istisnası, gümrük vergisi istisnası ve temel bilimler desteği veriliyor.

AR-GE İndirimi: AR-GE merkezlerinde, gerçekleştirilen AR-GE ve yenilik harcamalarının tamamı 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre kurum kazancının ve 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılıyor. Bakanlar Kurulunca belirlenen kriterlere haiz AR-GE merkezlerinde ayrıca o yıl yapılan AR-GE ve yenilik harcamalarının bir önceki yıla göre artışının yüzde 50'si kadarı indirim konusu yapılabilir. Ayrıca ortak genel giderler (kira, elektrik, su vb.) dağıtım anahtarı yoluyla tespit edilen kısmı AR-GE harcaması kapsamına alınmış durumda.

Gelir Vergisi Stopajı Teşviki: AR-GE merkezlerinde, yürütülen AR-GE ve yenilik projelerinde çalışan AR-GE ve destek personelinin; bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretlerin, doktoralı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde en az yüksek lisans derecesine sahip olanlar için yüzde doksan beşi, yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde doksanı ve diğerleri için yüzde sekseni gelir vergisinden müstesna.

Sigorta Primi Desteği: AR-GE merkezlerinde çalışan AR-GE personeli ile destek personelinin Kanun kapsamındaki faaliyetleri karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı; Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanıyor.

Temel Bilimler Desteği: Temel bilimler alanlarında en az lisans derecesine sahip AR-GE personeli istihdam eden AR-GE merkezlerine, bu personelin her birine ödedikleri aylık ücretin o yıl için uygulanan asgari ücretin aylık brüt tutarı kadarlık kısmı, kamu personeli hariç olmak üzere iki yıl süreyle, Bakanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanıyor.

Damga Vergisi İstisnası: Bu Kanun kapsamındaki her türlü AR-GE ve yenilik faaliyetleriyle ilgili olarak düzenlenen kâğıtlardan damga vergisi alınmıyor.

Gümrük Vergisi İstisnası: Kanun kapsamında yürütülen AR-GE, yenilik ve tasarım projeleri ile ilgili araştırmalarda kullanılmak üzere ithal edilen eşya, gümrük vergisi ve her türlü fondan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar ve yapılan işlemler damga vergisi ve harçtan istisna.

"Uluslararası rekabet sıralamasında önde gelen şirketler, AR-GE'ye daha çok kaynak ayıran ülkelerde bulunuyor. Bunların başında Amerika ile Japonya geliyor ve bu ülkelerde GSYİH'dan AR-GE'ye ayrılan pay yüzde 3 düzeyinde. AB'de bu oran yaklaşık yüzde 2. TÜİK'e göre Türkiye'de AR-GE harcamalarının GSYİH'ya oranı 2015'te yüzde 1,06 civarında olduğu görülüyor."

ARTIK ŞEHİRLER VE ÜLKELER İDDİALARINI AR-GE VE İNOVASYON KAPASİTELERİ İLE ORTAYA KOYUYOR. TÜRKİYE’NİN BAŞLICA SANAYİ ŞEHİRLERİNDEN KONYA DA BUNLARDAN BİRİ. BUGÜN TOPLAM DÖRT TANE ÖZEL AR-GE MERKEZİ VE İKİ TANE TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ BULUNAN KONYA’DAKİ SANAYİCİLER, BU SAYININ ORTA VADEDE MUTLAKA ARTIRILMASI GEREKTİĞİNİ DÜŞÜNÜYOR. ZATEN KONYA’NIN SANAYİ ŞEHİRİ NİTELİĞİNİ İLERİ TAŞIMASININ VE İHRACATTAKİ KATMA DEĞERİNİ ARTIRMASININ BAŞKA YOLU DA YOK.

verinin başka AR-GE çalışmalarını başlatılabilme potansiyeli, AR-GE’ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılması ve AR-GE personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını sağlanması ve teşvik edilmesi şeklinde sıralayabiliriz.”

KONYA DA AR-GE İLE GELİŞİYOR VE BÜYÜYOR

Artık, şehirler ve ülkeler iddialarını AR-GE ve inovasyon kapasiteleri ile ortaya koyuyor. Türkiye’nin başlıca sanayi şehirlerinden Konya’da bunlardan biri. Bugün toplam dört tane özel AR-GE merkezi ve iki tane teknoloji geliştirme bölgesi bulunan Konya’daki sanayiciler, bu sayının orta vadede mutlaka artırılması gerektiğini düşünüyor. Zaten Konya’nın sanayi şehri niteliğini ileri taşımasının, ihracattaki katma değerini artırmasının başka yolu da yok gibi. Konya’da faaliyet gösteren teknoloji geliştirme bölgesinden biri olan Inno-Park Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi Genel Müdürü Prof. Dr. Fatih Mehmet Botsalı, son yıllarda ülkelerin ve işletmelerin zenginleşmesi ve sürdürülebilir bü-

yümesi için anahtar unsurun inovasyon olduğuna inanıyor. Gelişmiş ülkelerde ekonomik büyümenin yüzde 50-75’inin teknolojik inovasyonlarla sağlandığı gerçeğine dikkat çeken Botsalı, “İnovasyon işletmelerin kendi başına yürütebileceği bir süreç değil. İnovasyon sürecinin bir biri ile etkileşim içinde olan çok sayıda faaliyeti ve aktörü içermesi gerekiyor. Firmaların inovasyona dayalı kurulması, büyümesi ve gelişmesi öncelikle iyi çalışan bir inovasyon ekosistemi kurulması ile mümkündür. Bir başka deyişle inovasyon yapabilmek için iyi çalışan bir inovasyon ekosistemine ihtiyaç vardır. İnovasyon ekosistemi; modern bir ekonomide sürdürülebilir inovasyonu mümkün kılan farklı özelliklere ve fonksiyonlara sahip aktörler ve kaynaklardan oluşan ağıdır. OECD, inovasyon odaklı ağların varlığının istisnadan ziyade kural (gereklilik) olduğunu ve inovatif faaliyetlerin çoğunun, birden fazla aktörün katılımını gerektirdiğini vurguluyor. Bu nedenle, işletmelerin ve kurumların inovasyona teşvik edilmesi ülke ve bölge bazında iyi çalışan inovasyon ekosistemlerinin kurulması ile mümkün” diye konuşuyor.

2015'TE AR-GE'YE 20.6 MİLYAR LİRA HARCANDI

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) faaliyetleri araştırmasına göre, Türkiye'de gayrisafi yurtiçi AR-GE harcaması 2015 yılında bir önceki yıla göre yüzde 17,1 artarak 20 milyar 615 milyon TL oldu. Bir önceki yıl yüzde 1,01 olan gayrisafi yurtiçi AR-GE harcamasının GSYH içindeki payı 2015 yılında yüzde 1,06'ya yükseldi. Ayrıca tam zaman eşdeğer personel bir önceki döneme göre yüzde 5,9 oranında artarak toplamda 122 bin 288'e ulaştı. Gayrisafi yurtiçi AR-GE harcamalarında ticari kesim yüzde 50 ile en büyük paya sahipken bunu yüzde 39,7 ile yükseköğretim kesimi ve yüzde 10,3 ile kamu kesimi takip etti. AR-GE harcamalarının 2015 yılında yüzde 50,1 ticari kesim tarafından finanse edilirken bunu yüzde 27,6 ile kamu kesimi, yüzde 18,1 ile yükseköğretim kesimi, yüzde 3,2 ile yurtiçi diğer kaynaklar ve yüzde 1,1 ile yurtdışı kaynaklar takip etti. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 1. Düzeye göre 2015 yılında AR-GE harcamalarının en yüksek olduğu bölge yüzde 28 ile Batı Anadolu (TR5) iken, bunu yüzde 21,6 ile İstanbul (TR1) ve yüzde 21 ile Doğu Marmara (TR4) Bölgesi takip etti. Merkezi yönetim bütçesinden AR-GE faaliyetleri için gerçekleştirilen harcama bir önceki yıla göre yüzde 10 artarak 2015 yılında 6 milyar 173 milyon TL oldu.

"AR-GE VE TASARIM MERKEZİ KURULMASINA HER TÜRLÜ DESTEĞİ VERİYORUZ"

AR-GE ve tasarım merkezlerinin, bölgesel ve ulusal inovasyon ekosisteminin çok önemli aktörleri olduğunu dile getiren Botsalı, bu merkezlerin sayısının artması ile ülkemizde uluslararası piyasalarda yüksek rekabet gücüne sahip yeni ve yüksek teknoloji odaklı veya yüksek katma değerli ürünlerin üretilmesi ve ihracatının mümkün olacağını belirtiyor. Prof. Botsalı, "InnoPark olarak AR-GE ve tasarım merkezlerinin kuruluşuna her türlü desteği vermekten mutlu olacağımızı ifade etmek isterim" diyor. Bugün Konya'da Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onaylı dört adet özel sektör AR-GE merkezi bulunduğunu söyleyen Botsalı, bu merkezleri şöyle açıklıyor: "Halihazırda Konya'da faaliyette olan AR-GE merkezleri; Aydınlar Yedek Parça Ar-Ge Merkezi, Zade&Zade Vital İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi, Konya Şeker Ar-Ge Merkezi ve Panagro Ar-Ge Merkezi'dir. Konya'da kurulmuş bir de tasarım merkezi bulunuyor." Günümüzde üretim

sektörü işletmelerinin sürdürülebilir rekabet gücü kazanmasının tek yolunun işletme bünyesinde inovasyon ve AR-GE faaliyetlerinin süreklilik arz etmesi ile mümkün olduğunu düşünen Botsalı, InnoPark olarak AR-GE veya tasarım merkezi kurmak isteyen üretim sektörü işletmelerine başvuru dosyası hazırlanması, AR-GE veya tasarım merkezi organizasyonu ve merkezde uygulanacak süreçlerin oluşturulması, AR-GE veya tasarım proje konuları belirlenmesi, projelerin planlanması ve uygulanması, merkez bünyesindeki süreçlerin etkin ve verimli biçimde yürütülmesi konularında danışmanlık ve mentörlük hizmeti sunduklarını anlatıyor. Botsalı, mentörlük ve danışmanlık hizmetlerini veren uzmanları InnoPark ortağı olan üniversitelerden temin ettiklerini belirtiyor.

KONYA'DA ÖZEL AR-GE MERKEZİ SAYISI 50'YE ÇIKABİLİR

Kendi AR-GE merkezini kuran işletmelerin 5746 sayılı Kanun'la tanınan kurumlar vergisi indirimi, AR-GE personeli ücretlerinden alınan yüzde 80-95 arası stopaj vergisi indirimi, yüzde 100 damga resmi istisnası, yüzde 50 SGK işveren hissesi desteği gibi teşvik ve destek unsurlarından yararlandığını ifade eden Prof. Fatih Botsalı, kendi AR-GE merkezini kuramayan işletmelerin InnoPark (Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi) içinde AR-GE birimi oluşturmaları halinde AR-GE ve tasarım merkezlerine tanınan muafiyetlerden daha fazlasını almaya hak kazandıklarını vurguluyor. Botsalı bununla ilgili şunları söylüyor: "Örneğin, InnoPark'ta yer alan işletmeler, AR-GE merkezlerine tanınan kurumlar vergisi indirimine

Bugün Konya'da AR-GE ile tasarım merkezi kurmak için yeterli tam zaman eşdeğer AR-GE ve tasarım personeli sayısına ve yeterli AR-GE ile tasarım imkanları ve yeteneğine sahip olan en az 15-20 üretim sektörü işletmesi olduğunu açıklayan Botsalı, bunların birçoğu ile görüşüklerini ve AR-GE merkezi kuruluşu faaliyetlerine destek verdiklerini belirtiyor. Botsalı, önümüzdeki beş yıl içinde Konya'daki özel sektör AR-GE merkezlerinin sayısının 30-50 arasında olacağını tahmin ettiklerini dile getiriyor.

**BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ
BAKANLIĞI'NIN VERİLERİNE
GÖRE ÜLKEMİZDEKİ ÖZEL
SEKTÖR AR-GE MERKEZLERİNİN
SAYISI 334'E ULAŞTI. BU
MERKEZLERİN ŞEHİRLERE
DAĞILIMINDA BİRİNCİ SIRADA
İSTANBUL (104 TANE), İKİNCİ
SIRADA İSE BURSA (44 TANE)
BULUNUYOR. ÖZEL AR-GE
MERKEZLERİNİN SEKTÖRLERE
DAĞILIMINA BAKTIĞIMIZDA
OTOMOTİV YAN SANAYİ BİRİNCİ
(62 TANE), MAKİNE VE TEÇİZAT
İMALATI İSE İKİNCİ SIRADA
(31 TANE) YER ALIYOR.**

karşılık AR-GE faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar için yüzde 100 kurumlar vergisi muafiyeti, AR-GE merkezlerine tanınan yüzde 80-95 arası stopaj vergisi indirimine karşılık yüzde 100 stopaj vergisi muafiyeti almaya hak kazanırlar. InnoPark'ta AR-GE birimi oluşturan işletmeler AR-GE merkezlerine tanınan SGK primi işveren hissesi ve damga resmi muafiyetini aynı şekilde kullanmaya hak kazanırlar."

Bugün Konya'da AR-GE ile tasarım merkezi kurmak için yeterli tam zaman eşdeğer AR-GE ve tasarım personele sayısına ve yeterli AR-GE ile tasarım imkanları ve yeteneğine sahip olan en az 15-20 üretim sektörü işletmesi olduğunu açıklayan Botsalı, bunların birçoğu ile görüştiklerini ve AR-GE merkezi

AR-GE MERKEZİ KURACAK FİRMALARDAN İSTENEN ASGARİ ŞARTLAR

- AR-GE merkezlerinde en az 15 tam zaman eşdeğer AR-GE personeli istihdam edilmesi,
- AR-GE merkezlerinin kanun kapsamındaki AR-GE faaliyetlerinin yurtiçinde gerçekleştirilmesi,
- İşletmenin; yeterli AR-GE yönetimi ile teknolojik varlıklar, AR-GE insan kaynakları, fikrî haklar, proje ve bilgi kaynakları yönetim yeteneği ve kapasitesinin bulunması,
- AR-GE merkezlerinin, AR-GE ve destek personelinin AR-GE merkezinde çalıştığının fiziki kontrolünü yapacak mekanizmalara sahip olması,
- AR-GE merkezlerinin konusu, süresi, bütçesi ve personel ihtiyacı tanımlanmış AR-GE ve yenilik program ve projelerinin bulunması,
- AR-GE merkezlerinin ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş ve tek bir yerleşke veya fiziki mekân içinde yer alması,
- AR-GE merkezlerinin, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'na göre kurulan teknoloji geliştirme bölgeleri içerisinde kurulabilmesi.

kuruluşu faaliyetlerine destek verdiklerini belirtiyor. Botsalı, önümüzdeki beş yıl içinde Konya'daki özel sektör AR-GE merkezlerinin sayısının 30-50 arasında olacağını tahmin ettiklerini dile getiriyor.

AR-GE MERKEZLERİNDE SON DURUM

FAALİYETTE OLAN AR-GE MERKEZİ SAYISI	334
TOPLAM PERSONEL SAYISI	30.534
Lisans (%53)	16.269
Yüksek Lisans (%22)	6.441
Doktora ve Üstü (%2)	678
PROJE SAYISI (Tamamlanan + Devam Eden)	14.312
PATENT SAYISI	5.147
Tescil	1.148
Başvuru	3.999
AR-GE MERKEZİ OLAN YABANCI FİRMA SAYISI	54

FAALİYETTE OLAN AR-GE MERKEZLERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

SIRA	İL	SAYI	SIRA	İL	SAYI
1	İstanbul	104	17	Denizli	2
2	Bursa	44	18	Kırklareli	2
3	Ankara	39	19	Balıkesir	1
4	Kocaeli	37	20	Bolu	1
5	İzmir	31	21	Çanakkale	1
6	Manisa	13	22	Çorum	1
7	Tekirdağ	13	23	Kahramanmaraş	1
8	Eskişehir	8	24	Kayseri	1
9	Sakarya	6	25	Malatya	1
10	Düzce	4	26	Mersin	1
11	Konya	4	27	Samsun	1
12	Gaziantep	4	28	Sivas	1
13	Kütahya	3	29	Yalova	1
14	Adana	2	30	Zonguldak	1
15	Aydın	2	31	Antalya	1
16	Bilecik	2	32	Adıyaman	1

AR-GE MERKEZLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

SIRA	SEKTÖR	SAYI	SIRA	SEKTÖR	SAYI
1	Otomotiv Yan Sanayi	62	16	İklimlendirme	5
2	Makine ve Teçhizat İmalatı	31	17	Havacılık	5
3	Yazılım	27	18	Petrol ve Petrol Ürünleri	4
4	Bilişim, Bilgi ve İletişim Teknolojileri	22	19	Otomotiv Tasarımı ve Mühendislik	3
5	Savunma Sanayi	21	20	Bankacılık ve Finans	3
6	Tekstil	20	21	Mobilya	3
7	İlaç	18	22	Kozmetik	2
8	Kimya	17	23	Ulaştırma ve Lojistik	2
9	Elektrik-Elektronik	17	24	Perakendecilik	1
10	Otomotiv	16	25	Deri Teknolojileri	1
11	Gıda Sanayi	15	26	Çimento ve Çimento Ürünleri	1
12	Dayanıklı Tüketim Malları	13	27	Denizcilik	1
13	Demir ve Demir Dışı Metaller	9	28	Tıbbi Cihazlar	1
14	Enerji	8	29	Sağlık	1
15	Cam ve Seramik Ürünleri	5			

Not: İstatistiki bilgiler, Aralık 2016 sonu itibarıdır.

Doğal sağlık ürünlerinde Türkiye'nin ilk özel AR-GE merkezi

TÜRKİYE'DEKİ 334 ÖZEL SEKTÖR AR-GE MERKEZİNDEN BİRİ OLAN VE KONYA'DA FAALİYET GÖSTEREN ZADE® & ZADE VİTAL® İBN-İ SİNA AR-GE MERKEZİ MÜDÜRÜ BERİL KOPARAL, "GELECEKTE DE VAR OLMANIN YOLU GLOBAL ÖLÇEKTE FARK YARATAN İŞLERE İMZA ATABİLMEKTİR. BUNUN İÇİN AR-GE MERKEZLERİ NEREDEYSE OLMAZSA OLMAZLAR ARASINDA" DİYOR.

Konya'da faaliyet yürüten dört AR-GE merkezinden biri olan Helvacızade Grubu'na bağlı Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi, doğal sağlık ürünleri alanında Türkiye'nin ilk AR-GE merkezi konumunda. Helvacızade Grubu olarak şu anda iki AR-GE merkezinde AR-GE ve ÜR-GE çalışmaları yürüttüklerini söyleyen Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi Müdürü Beril Koparal, AR-GE merkezlerinin 2015 yılında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye'nin 200'üncü AR-GE merkezi olarak belgelendirildiğini belirtiyor. Doğal Ürünler Araştırma Uygulama Merkezi DÜAMER'in ise Selçuk Üniversitesi ve Ege Üniversitesi ile çok merkezli AR-GE işbirlikleri kapsamında kurulduğunu söyleyen Koparal, "Helvacızade olarak 1994 yılından itibaren üniversite-sanayi işbirliklerimiz ile AR-GE çalışmaları yürütüyoruz. 2000'li yıllardan itibaren de sağlık alanında AR-GE ve ÜR-GE yatırımı yapıyoruz. Bu çalışmalarımızın sonucunda 2012 yılında, Türkiye'nin ilk sağlıklı yaşam markası Zade Vital'i sadece eczanelerde toplumla buluşturduk" diyor.

"Şu anda AR-GE merkezlerimiz bünyesinde, yüksek teknolojiye sahip cihazlarla donatılmış laboratuvarlarımızda hem sağlık alanında pek çok ilki gerçekleştirmeye devam ediyor hem de bu alanda çalışma yapan araştırmacılara ev sahipliği yapıyoruz" diye konuşan Koparal, AR-GE merkezlerinde yaptıkları

çalışmalarla ilgili şu bilgileri veriyor: "Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi'mizde sağlık ve gıda alanlarında yenilikçi, katma değeri yüksek ve rekabetçi ürün çalışması yürütüyoruz. Laboratuvarlarımızda doğal ürünler başta olmak üzere, besin takviyesi, ilaç ve gıda alanlarında yeni ürün çalışmaları, patent alma işlemleri ve GMP normlarında ürün denemeleri yapabiliyoruz. Genel Kimya Laboratuvarı (Genel Kimya Enstrümantal Analiz / Genel Kimya Yaş Analiz), Mikrobiyoloji Laboratuvarı ve AR-GE Laboratuvarları'nın (AR-GE Enstrümantal / AR-GE Yaş Laboratuvarı) yer aldığı merkezimizde 189 farklı analiz gerçekleştirebiliyoruz. Sabancı Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Ege Üniversitesi ile ortak projelerin yürütüldüğü İbn-i Sina AR-GE Merkezi'nde yetkin AR-GE personelimiz ile ilaç, kimya, gıda, yem, tarım, ziraat, veterinerlik, eczacılık, tıp, besin destekleri, biyoteknoloji, tıbbi aromatik bitkiler ve çevre sektörlerine hizmet de verebiliyoruz."

"AR-GE MERKEZLERİ, KATMA DEĞERLİ ÜRÜN GELİŞTİRMİYİ SAĞLIYOR"

130 yıldır faaliyet gösteren Helvacızade Grubu'nun bugünkü güçlü seviyeye gelebilmesinin temelinde AR-GE'ye verdikleri önemin yer aldığını ifade eden Koparal, 1994 yılından itibaren üniversite-sanayi işbirliklerinde lider kurumlar

arasında yer alarak dünyada ve Türkiye’de pek çok bitkiden ilk kez yağ elde etmeyi başardıklarını, bu birikimin Zade & Zade Vital İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi’ne güçlü bir temel sağladığını düşünüyor.

Ülkemizde henüz ilaç olarak değerlendirilmeyen ancak Avrupa Birliği ve gelişmiş ülkelerde ilaç olarak ruhsatlandırılıp reçete edilebilen, ham madde ve yağlı tohum olarak kullanılan bitkisel kökenli ürünlerin kullanıldığını söyleyen Koparal, “doğal ilaç, besin desteği ve kozmetik ürünlerin ülke ekonomisine kazandırılmasını sağlayan” proje süreçleri yürüttüklerini kaydetti.

Koparal, “AR-GE çalışmalarımızın ilk adımı olarak geliştirdiğimiz Zade Vital Doğal Besin Destekleri serimiz alanında dünyanın en zengin Cold Press serisi olmasıyla dünya çapında ses getirdi. Zade Vital ile uluslararası platformlarda Türkiye’nin de sağlık alanında inovasyon yapabileceğini gösterdi. 2014 yılında Türkiye’de ilk kez geleneksel bitkisel bir tıbbi ürünle ‘Sağlık Bakanlığı Beşeri Tıbbi Ürün Ruhsatı’ almayı başardık. Bunun hem ülkemiz hem insanımız için çok önemli olduğunu görüyoruz” diye bilgi veriyor. “Gelecekte de var olmanın yolu rekabet avantajı yaratacak sektörleri tespit etmek, geleceğin yeni işlerine yatırım yapmak ve inovasyonla farklılaşmaktan geçiyor. Global ölçekte fark yaratan işlere imza atabilmek için AR-GE merkezi neredeyse olmazsa olmaz’lar arasında” diyen Koparal, sözlerini şöyle sürdürüyor: “Ar-Ge merkezleri katma değerli ürünler geliştirmeyi sağlamakla birlikte bir yandan ülkemizin araştırma ortamının geliştirilmesine de büyük bir katkı sunuyor. Bu şekilde Vizyon 2023 Stratejisi’nde belirtilen bilim ve teknolojiye hakim, yeni teknolojik gelişmeleri toplumsal ve ekonomik faydaya dönüştürme yeteneği kazanmış bir toplum oluşturmaya gerçek katkı sağlanıyor.”

“HEDEFİMİZ KONYA’DAKI AR-GE MERKEZLERİNİN SAYISINI ARTIRMAK”

Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi için 5746 sayılı Kanun’un Uygulama ve Denetim Yönetmeliği çerçevesinde AR-GE Merkezi Belgesi almak üzere 2015 yılında başvuruda bulunduklarını, bu süreçte, başvuru dilekçesiyle birlikte yaklaşık 1000 sayfalık bir dokümantasyon hazırladıklarını söyleyen Koparal, şöyle devam ediyor: “Bu dokümantasyonda öncelikle şirketimiz hakkında bilgiler aktardık. Bu bilgiler arasında faaliyet alanlarımız, ürünlerimiz, organizasyon yapımız, ulusal ve uluslararası işbirliklerimiz yer aldı. İkinci bölümde ise AR-GE merkezimiz ile ilgili hedeflerimiz, altyapımız, organizasyon yapımız ile ilgili başlıklar yer

Beril KOPARAL
Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi Müdürü

aldı. Değerlendirme ve Denetim Komisyonu’nun Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi’nde yaptığı incelemeler sonucunda, 1 Eylül 2015 tarihinde, Türkiye’nin sayılı AR-GE merkezleri arasındaki yerimizi aldık.”

Konya’nın, Türkiye’de ihracatı 1 milyar doları aşan 16 ilden biri olduğunu, “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” listesinde Konya’dan 10 firma bulunduğunu belirten Beril Koparal, “Bu rakamlara baktığımızda Konya’nın bir sanayi şehri olduğunu, üretim alanında çok daha iyi yerlere geleceğini net bir şekilde görebiliyoruz. Hedefimiz hep beraber hem Konya’da hem de Türkiye genelinde AR-GE merkezlerinin sayısını artırmak. Çünkü gelecekte var olmanın yolu AR-GE ile inovasyon yapmaktan geçiyor. Konyalı sanayicilere önerim, bir AR-GE merkezi olmanın kendilerine getireceği avantajları iyice anlamaları ve bu konuda yapılması gerekenleri doğru kurgulamalarıdır” diyor.

Kendilerinininki gibi bir AR-GE merkezi kurmak isteyen sanayicilere de tavsiyelerde bulunan Koparal, “Burada Helvacızade Grubu’nu bugünlere getiren temel prensibinden örnek vermek istiyorum. Helvacızade Grubu kurulduğu günden itibaren ‘Geleceğin yeni işlerine yatırım yap, inovasyonla farklılaştır, globalleş! Odaklanalım, konu seçelim, derin bilgi sahibi olalım...’ ilkesi ile ilerliyor. Bu ilkeyi inceleyecek olursak; yapılacak araştırma ve geliştirmelerle ülkemize ve toplumuza en iyi şekilde hizmet vermek, dünyada ülkemizi en iyi şekilde temsil etmeye inanmak bu işin en önemli ve ilk adımı... Bu adımdan sonraki aşamaları ise AR-GE merkezi kurulacak olan sektörün; fırsatları, tehditleri, iyi yönleri ve zayıf yönleri belirliyor aslında” diye konuşuyor.

“Zade® & Zade Vital® İbn-i Sina Ar-Ge Merkezi’nde sağlık ve gıda alanlarında yenilikçi, katma değeri yüksek ve rekabetçi ürün çalışması yürütülüyor. Laboratuvarlarda doğal ürünler başta olmak üzere, besin takviyesi, ilaç ve gıda alanlarında yeni ürün çalışmaları, patent alma işlemleri ve GMP normlarında ürün denemeleri yapılabiliyor. Genel Kimya Laboratuvarı (Genel Kimya Enstrümantal Analiz / Genel Kimya Yaş Analiz), Mikrobiyoloji Laboratuvarı ve Ar-Ge Laboratuvarları’nın (Ar-Ge Enstrümantal/Ar-Ge Yaş Laboratuvarı) yer aldığı merkezde 189 farklı analiz gerçekleştirilebiliyor.”

- Katar'la dev işbirliği için adım atıldı
- Kütükcü: "Daha fazla alın teri dökerek üretmeye devam edeceğiz"
- KOBİ'ler bu krediyle nefes alacak
- Geleceğin tasarımcıları, modanın merkezini inceledi
- Ustalar, Mesleki Yeterlilik Belgesi için ter döktü
- Kütükcü: "4. Sanayi Devrimi Türkiye için yeni bir fırsat"
- Konya 2016'da 1.3 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi
- Otokar, KSO'da Konyalı sanayicilerle buluştu
- Kütükcü: "OSB'lerimizin her metrekaresi mutlaka üretime kazandırılmalı"
- OSBÜK Başkanı Kütükcü, Hatay ve bölge OSB'lerin sorunlarını dinledi

Katar'la dev işbirliği için adım atıldı

**KATAR'IN BAŞKENTİ DOHA'DA
16-18 OCAK 2017 TARİHLERİ
ARASINDA DÜZENLENEN 2. KOBİ
KONFERANSI, TÜRKİYE ODALAR
VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB)
VE KATAR TİCARET VE SANAYİ
ODASI'NIN ORGANİZASYONU
İLE GERÇEKLEŞTİRİLDİ. KONYA
SANAYİ ODASI (KSO) BAŞKANI
MEMİŞ KÜTÜKCÜ'NÜN DE
KATILDIĞI KONFERANSTA,
TOBB-KATAR SANAYİ VE TİCARET
ODASI İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI
İMZALANDI.**

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Katar Ticaret ve Sanayi Odası'nın organize ettiği 2. KOBİ Konferansı gerçekleşti. İki ülkeden 400'e yakın işadaminin katıldığı Katar'ın başkenti Doha'daki programa Konya Sanayi Odası (KSO) Başkanı Memiş Kütükcü de, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu ile birlikte katıldı. TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu'nun "Gelin güçlerimizi birleştirelim" çağrısı yaptığı konferansta, yedi sektörde işbirliği kararı alındı.

Konferansın açılışında konuşan TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, Türkiye'nin özel sektör eliyle büyüyen, girişimci bir ülke haline geldiğini söyledi. Hisarcıklioğlu, "Gelin güçlerimizi birleştirelim. Bizde büyük bir tecrübe ve girişim gücü var. Katar'da bizde olmayan en büyük şey sermaye girişimi, ucuz enerji var. Projeleri bir araya getirelim. Sizde para var, bizde girişimci ruh var. Bu iki ruhu birleştirelim, Made in Katar markası ile Türkiye-Katar ortaklığını bütün dünyaya kabul ettirelim" diye konuştu.

İslam ülkelerine Allah tarafından müthiş bir coğrafya bahşedildiğini belirten Hisarcıklioğlu, "Bütün bu imkanlara rağmen dünya zenginliğinden aldığımız pay sadece 10,2. Tek başına ABD dünya zenginliğinin yüzde 25'ine, Çin ise yüzde 15'ine sahip. 57 İslam ülkesinin toplamı bu rakama ulaşamıyor. Daha vahimi dünyanın en fakir 48 ülkesinin 21'i maalessif İslam ülkeleri. Çok açık söylüyorum,

Allah bunun hesabını hepimize sorar" değerlendirmesinde bulundu.

İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI İMZALANDI

Türkiye ile Körfez İşbirliği Konseyi arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın hayata geçmesini yıllardır belediklerine dikkati çeken Hisarcıklioğlu, şunları dile getirdi: "Bu adım atılırsa, Türkiye ile Katar arasındaki ticareti güçlendirecek en önemli işlerden biri yapılmış olacak. Ticaretimiz sınıf atlayacak. Türkiye olarak biz bu işi hemen bitirmek istiyoruz. Körfez ülkelerinden de aynı yaklaşımı bekliyoruz. Bir de İslam ülkeleri arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşması olan TIPS-OIC'i hayata geçirmemiz lazım. Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için çok küçük bir adım kaldı. Körfez Ülkeleri, taviz listelerini güncel-lerse, anlaşma yürürlüğe girecek. Burada da Katarlı dostlarımızın öncülük yapmasını bekliyoruz."

Katar Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Şeyh Halife bin Casim Al Sani de iki ülke arasındaki ilişkilerin daha fazla geliştirilmesi gerektiğini söyledi. Konuşmaların ardından Hisarcıklioğlu ve Al Sani, TOBB-Katar Sanayi ve Ticaret Odası İşbirliği Anlaşması'nı imzaladı. TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu ayrıca, Katar Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şeyh Khalifa bin Jassim Al Thani ile birlikte Doha'da yapılan ilk Türk hasta-nesinin açılışını gerçekleştirdi.

Kütükcü: “Daha fazla alın teri dökerek üretmeye devam edeceğiz”

**KONYA SANAYİ ODASI'NIN
ARALIK AYI MECLİS TOPLANTISI
KONYA ORGANİZE SANAYİ
BÖLGESİ'NDE MECLİS BAŞKANI
TAHİR ŞAHİN'İN BAŞKANLIĞINDA
GERÇEKLEŞTİRİLDİ. YILIN SON
MECLİS TOPLANTISINDA BİR YILI
DEĞERLENDİREN KONYA SANAYİ
ODASI BAŞKANI, TOBB YÖNETİM
KURULU ÜYESİ MEMİŞ KÜTÜKCÜ,
MECLİS ÜYELERİNE KONYA
SANAYİ ODASI'NIN VE KONYA
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ'NİN
FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ BİLGİ
VERDİ.**

Konya Sanayi Odası'nın aralık ayı Meclis Toplantısı'nda konuşan Oda Başkanı Memiş Kütükcü, 2016'nın zor bir yıl olduğunu, ancak Türkiye'nin tarihinde en büyük ihaneti yaşamasına rağmen yılın ilk 9 ayında bile yüzde 2.2 büyümeyi başardığını söyledi. Türkiye'nin, 15 Temmuz'da topyekun kaybetmenin eşliğinden döndüğünün altını çizen Kütükcü, “Milletimizin sağduyusu ve ihanet odaklarına fırsat vermeyen milli irademiz, Türkiye'yi tüm kazanımlarını kaybedeceği bir eşikten döndürdü. FETÖ ve işbirlikçilerinin bu ihanetini asla unutmayacağız ve her gün daha fazla alın teri dökerek ülkemiz için üretmeye devam edeceğiz. İnşallah 2017 bizler için daha mutlu ve bereketli bir yıl olacak” dedi.

“TÜM BADİRELERİ ATLATACAĞIZ”

Toplantı Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde Meclis Başkanı Tahir Şahin'in başkanlığında gerçekleştirildi. Yılın son meclis toplantısında bir yılı değerlendiren Konya Sanayi Odası Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Memiş Kütükcü, meclis üyelerine KSO'nun ve Konya Organize Sanayi Bölgesi'nin faaliyetleri ile ilgili bilgi verdi. Sözlerine şehitlerimizi ve gazilerimizi anarak başlayan Başkan Kütükcü, “Şehitlerimizin emaneti olan bu ülkeyi, hiç kimsenin bölmesine izin vermeyeceğiz. İş dünyası olarak Türkiye'yi büyötmek için gece gündüz demeden çalışmaya devam edeceğiz” dedi.

15 Temmuz'dan sonra tüm şer odaklarının Türkiye'ye karşı birleştiğini ve terörün tırmandırıldığını aktaran Kütükcü, “Bugün bir takım zorluklar yaşasak da, Türkiye'nin tüm zorlukların üstesinden gelecek tarihi bir birikime sahip olduğuna ve dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına gireceğine inancımız tam. Tüm bu badireleri atlatacağız ve yeniden hedeflerimize odaklanacağız” ifadelerini kullandı.

KSO olarak Konya sanayisinin gelişmesi ve daha rekabetçi bir yapıya kavuşması için 2016'da da çalışmalarına aralıksız devam ettiklerinin altını çizen Kütükcü, sektörlerin sorunlarını yakından takip ettiklerini ve çözümü için çalışmalar yaptıkları anlattı. Konuşmasında savunma sanayisine değinen Kütükcü, bu sektörün ihracatında 5'inci sırada olan Konya'nın ülkemizin milli projelerinde de yer aldığını, hedeflerinin kente bir savunma sanayi ana yatırımı kazandırmak olduğunu vurguladı. Kütükcü, “Bu yıl Beyşehir'deki silah sanayicilerimizle de iki kez bir araya geldik. Sorunlarını dinledik ve sektörün rekabet gücünün artırılması için Ekonomi Bakanlığı destekli bir UR-GE (Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Projesi) başlatma kararı aldık. Şu anda çalışmalarımız devam ediyor. Amacımız, Konya'yı savunma sanayinin ihtiyaç duyduğu yedek parçaları üretecek bir üretim üssü haline getirmek. En önemlisi de bu konuda bir ana sanayi yatırımı Konya'ya kazandırmak” şeklinde konuştu.

“YERLİ OTOMOBİLİ TAKİP ETMEYE DEVAM EDİYORUZ”

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile TÜBİTAK tarafından yapılan yerli otomobil çalışmalarını da yakından takip ettiklerinin altını çizen Kütükcü, bu konuda hazırlanan bir raporun Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın yanı sıra ilgili tüm makamlara iletilindiğini ayrıca bu raporun yanı sıra bir de fizibilite raporu hazırlandığını aktardı. Kütükcü, “İngilizce olarak hazırlanan ve çevirisi henüz tamamlanan fizibilite çalışmasıyla, yatırım alanının analizi yapılarak yatırım ortamının ilgililere tanıtılması, doğrudan yatırımcıların Konya'ya yönlendirilmesi sağlanacak” dedi. KSO olarak Konya ve bölgesindeki şehirlerin teknolojiyi tüketen değil, üreten bir şehir olması için Türkiye'nin 60'ıncı, Konya'nın ikinci Teknoloji Geliştirme Bölgesi'ni şehre kazandırdıklarını hatırlatan Kütükcü, Teknoloji Geliştirme Bölgesi Innopark'ta 33 firma ile kira sözleşmesi imzalandığını, doluluk oranın yüzde 94'e ulaştığını ifade etti. Kütükcü, “Yine bu yıl içerisinde Innopark'ta Teknoloji Transfer Ofisi oluşturuldu, 14 danışmanlık, dört adet de proje hazırlama sözleşmesi imzalandı. İki adet ön kuluçka, beş adet de kuluçka firma sayısına ulaşıldı” şeklinde konuştu. Mes-

leki eğitime de büyük önem verdiklerini hatırlatan Kütükcü, oda olarak mesleki eğitimin topyekun ele alınması görüşlerini her platformda dile getirdiklerini, aynı zamanda bazı projeleri de hayata geçirdiklerini iletti.

TOBB'un önderliğinde KGF, Denizbank ve Ziraat Bankası'nın Proje ortaklığında hayata geçirilen Nefes Kredisi ile ilgili de açıklama yapan Kütükcü, “Oda olarak biz de bu projeye 500 bin TL kaynak aktardık ve üyelerimize 5 milyon TL'lik kredi hacmi oluşturduk. Sanayi Odası üyelerimiz, TOBB'un oluşturduğu kredi hacmi dahil 9.2 milyon TL civarında, bir yıl vadeli kredi kullanabilecek. İmzaların 2 Aralık'ta atıldığı Nefes Kredisi'nden yararlanmak için, ülkemiz genelinde şu ana kadar 12 bin 82 KOBİ'miz, 1 milyar 207 milyon 537 bin 629 lira tutarında kredi talebinde bulundu. Bu 12 bin 82 KOBİ'nin 7 bin 87'si yani, yaklaşık yüzde 59'u krediyi kullandı. Diğer firmalarımızın ise bir kısmı banka sürecinde bir kısmı da KGF tarafından henüz onaylandı. Odamıza başvurulara bakacak olursak; 60 üyemiz krediden faydalanmak için faaliyet belgesi aldı. Şu ana kadar da 39 üyemiz toplam kredi hacmimiz olan 9.2 milyon TL'nin 5 milyon 350 bin lirasını yani yüzde 58'ini

kullandı. Diğer firmalarımızla ilgili süreçler de devam ediyor” değerlendirmesinde bulundu.

4. KISIM'DA 68 FİRMA ÜRETİME BAŞLADI

Meclis üyelerine Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde yıl içerisinde yapılan faaliyetler hakkında da bilgi veren Başkan Kütükcü, bölgede şu anda, 4. Kısım'da faaliyete geçen 68 firma da dahil 549 firmanın üretim yaptığını, 4. Kısım'daki 36 firmanın üretime geçmesiyle birlikte toplam fabrika sayısının 585'e ulaşacağını bildirdi. Kütükcü, faal 549 firmaların yüzde 40'ının otomotiv, döküm ve makine sektörlerinde çalıştığını, bu üç sektörü tarım makine ve ekipmanları, metal, gıda, plastik, inşaat, ambalaj ve değirmen makineleri sektörlerinin takip ettiği bilgisini paylaştı. Kütükcü, bölgeye elektrik, yol, su, doğalgaz, mesleki eğitim, arıtma, enerji, fiber optik gibi alanlarda yapılan yatırımlarla ilgili detaylı bilgi vererek, Konya OSB'nin dünya standartlarında bir OSB haline geldiğini vurguladı. Son olarak tahsise açma çalışmalarının devam ettiği 5. Genişleme Alanı'yla ilgili de açıklamada bulunan Kütükcü, kamulaştırma çalışmalarında sona yaklaşıldığını, çalışmaların ardından tahsislere hızla başlanacağını sözlerine ekledi.

KOBİ'ler bu krediyle nefes alacak

“KOBİ'lere Nefes Kredisi Projesi”, TOBB, Ziraat Bankası, Denizbank ve Kredi Garanti Fonu (KGF) ortaklığıyla hayata geçirildi. TOBB ile oda ve borsalar tarafından finanse edilecek proje ile ilgili bilgi veren Konya Sanayi Odası (KSO) Başkanı Memiş Kütükcü, KSO üyelerinin de Nefes Kredisi'nden yararlanmaya başladığını söyledi. Ülke genelinde 80 bin KOBİ'ye aylık 0,83 yıllık yüzde 9,90 faizle verilecek Nefes Kredisi kapsamında üyelerine yaklaşık 8.5 milyon TL kredi kullanıracaklarını söyleyen Kütükcü, fırsattan faydalanmak isteyenlerin ilk iş olarak

KSO'dan Oda Kayıt Sureti almaları gerektiğini belirtti. Kütükcü, TOBB öncülüğünde Denizbank, Ziraat Bankası, TOBB ve KGF ortaklığıyla imzalanan Nefes Kredisi hakkında, “KOBİ'lerin finansman sorununa çözüm bulmak için reel sektör ile finans sektörü el ele verdi ve ortak bir çalışma yaptı. Şu anda yüzde 15 ile yüzde 18 arasında çok yüksek oranlarda kredi kullanarak faiz yükü altında ezilen KOBİ'lerimiz, Nefes Kredisi ile aylık yüzde 0,83, yıllık yüzde 9,90 oranlarıyla kredi kullanılabiliyor. Ayrıca KOBİ'lerimizin teminat ihtiyacının yüzde 85'ini de hazinemizin desteği ile Kredi Garanti Fonu sağlıyor” şeklinde konuştu.

KREDİ NASIL KULLANILACAK?

Konya Sanayi Odası'nın da projede yer aldığını dile getiren Kütükcü, “Oda olarak 500 bin TL destekle projede yer aldık. Dolayısıyla üyelerimize TOBB'un ve odamızın oluşturduğu kaynaktan yaklaşık 8.5 milyon TL kredi kullanılabileceğiz. Üyelerimizin 50 bin TL ile 150 bin TL arasında 12 ay vadeyle kullanılabilecekleri bu destekten yararlanmak için öncelikle odamıza gelerek Oda Kayıt Sureti almaları, ardından krediyi kullanabilecekleri proje ortağı bankalar olan Ziraat Bankası veya Denizbank'a başvuruda bulunmaları yeterli” dedi.

Geleceğin tasarımcıları, modanın merkezini inceledi

**KONYA SANAYİ ODASI (KSO)
TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN
“TEKSTİL SEKTÖRÜ NİTELİKLİ
ELEMANLARINA KAVUŞUYOR
PROJESİ” KAPSAMINDA 49
KURSIYER KADIN, İSTANBUL
MODA AKADEMİSİ’Nİ (İMA)
VE GIZIA FİRMASINI ZİYARET
EDEREK, TASARIMCILARIN
NASIL YETİŞTİĞİNİ, TEKSTİL
ÜRETİMİNİN HANGİ
BÖLÜMLERİNDE İSTİHDAM
EDİLDİĞİNİ YAKINDAN GÖRME
FIRSATI BULDU.**

Konya Sanayi Odası (KSO) tarafından, tekstil sektörüne nitelikli tasarımcı ve modacılar kazandırmak amacıyla “Tekstil Sektörü Nitelikli Elemanlarına Kavuşuyor Projesi” başlatıldı. Projeye kabul edilen kursiyer kadınlar, İstanbul Moda Akademisi’ni (İMA) ve GIZIA firmasını ziyaret ederek moda ve tasarım çalışmalarını hakkında bilgi aldı. Kursiyerler önümüzdeki hafta da KSO’da eğitimlere başlayacak.

KSO ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı arasında geçtiğimiz aylarda imzalanan protokol kapsamında hayata geçirilen proje ile ilgili bilgi veren KSO Başkanı Memiş Kütükcü, yoğun ilginin olduğu proje kapsamında 60 kişinin eğitim göreceğini söyledi. Kütükcü, “Proje kapsamında oluşturulan kriterler çerçevesinde başvuruda bulunan 60 kadın eğitime katılmaya hak kazandı. Eğitimlerin başlamasından önce, moda ve tasarımcıların nasıl yetiştiğini, tekstil üretiminin hangi bölümlerinde istihdam edildiklerini yakından görmeleri için kursiyerlerim için bir İstanbul gezisi düzenledik. KSO’nun

organizasyonu ile İstanbul’a giden 49 kursiyerimiz, modanın merkezi olarak kabul edilen İMA’yı ziyaret ederek, buradaki çalışmalar hakkında bilgi aldı. KSO’da gerçekleştireceğimiz kurslarımızda da eğitimler İMA bünyesindeki öğretimci tarafından verilecek” ifadelerini kullandı. Kütükcü, gezi kapsamında GIZIA firmasının da ziyaret edilerek, kursiyerlerin moda ve tasarımcıların hangi aşamalarda çalıştıklarını yakından görme fırsatı bulduklarını da aktardı.

KURSIYERLER KENDİ İŞLETMELERİNİ DE AÇABİLECEK

Projenin tekstil sektörünün nitelikli tasarımcı istihdamına katkı vereceğini ve Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi-II Hibe Programı kapsamında gerçekleştirileceğini ifade eden Kütükcü, kursiyerlere, moda tasarımı, temel bilgisayar, kişisel gelişim ve KOSGEB girişimcilik eğitimleri verileceğini dile getirdi. Kütükcü, proje sonunda kursiyerlerin bir tekstil işletmesinde çalışabileceği gibi kendi işletmelerini de açabileceklerini sözlerine ekledi.

Ustalar, Mesleki Yeterlilik Belgesi için ter döktü

KONYA SANAYİ ODASI, OCAK AYINDAN İTİBAREN 48 MESLEK GRUBUNDA ZORUNLU OLACAK MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ İÇİN SINAVLARA BAŞLADI. İLK SINAV BÜROTIME FİRMASINDA ÇELİK KAYNAKÇILARI İÇİN YAPILIRKEN, USTALAR MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ ALMAK İÇİN TER DÖKTÜ. BAŞARILI OLAN KURSİYERLER BELGELERİNİ ALDI.

Mesleki Yeterlilik Belgesi bulunduranların çalıştırılmayacağı iş kolları için harekete geçen KSO, belirlenen 48 meslek grubundan biri olan çelik kaynakçılığı mesleği için yeterlilik belgesi sınavı gerçekleştirdi. Konu ile ilgili bilgi veren Konya Sanayi Odası Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Memiş Kütükcü, mesleki yeterlilik sınavının Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yetkilendirilmiş ve TOBB tarafından kurulan MEYBEM (Mesleki Yeterlilik ve Belgelendirme Merkezleri A.Ş.) tarafından gerçekleştirildiğini söyledi.

BELGE MASRAFI İŞSİZLİK SİĞORTASI FONUNDAN KARŞILANACAK

Türkiye’de 48 meslek grubunda Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunluluğu olduğunun altını çizen Kütükcü, “Alüminyum kaynakçısı, CNC programcısı, çelik kaynakçısı, kaynak operatörü, makine bakımcısı, metal sac işlemeci, otomotiv mekanikçisi, otomotiv montajcısı, plastik kaynakçısı gibi imalat sanayinin omurgasını oluşturan meslek dalları başta olmak üzere 48 meslek grubunda bu belgeyi bulundurma zorunluluğu var. 2017 yılı Ocak ayından itibaren yeterlilik belgesi olmayanlar, bu iş kollarında çalıştırılmayacak. Bunun için biz de üyelerimizin istekleri doğrultusunda mesleki yeterlilik sınavları gerçekleştiriyoruz. Teorik ve uygulamalı olarak yapılan sınavlarda başarılı olan adaylarımız, Mesleki Yeterlilik Belgesi almaya hak kazanıyor. Son dere-

ce titiz bir şekilde gerçekleştirilen sınavda başarılı olan arkadaşlarımızın, nitelikli üretime daha fazla katkı sağlayacağına inanıyorum. Ayrıca, sınavlarda başarılı olanların 2017 yılı Aralık ayı sonuna kadar belge masrafı ile sınav ücreti, 2018 yılı Ocak ayından 2019 yılı Aralık ayına kadar ise belge masrafı ile sınav ücretinin yarısı işsizlik sigortası fonundan karşılanacak” şeklinde konuştu.

BELGESİZ ÇALIŞAN HER İŞÇİ İÇİN 500 TL İDARİ PARA CEZASI

Kütükcü, Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunluluğu olan iş kollarında, denetimlerin iş müfettişleri tarafından yapılacağını ve kanuna göre belgesiz çalışan her bir çalışan için işverene 500 TL idari para cezası kesileceğini hatırlatarak, bu meslek kollarında istihdam oluşturan sanayicilerin, çalışanlarına belgeyi almaları gerektiğini, bu noktada Konya Sanayi Odası’na başvurularının yeterli olacağını sözlerine ekledi. Konya Sanayi Odası belirlenen 48 meslek grubundan 18’inde, MEYBEM aracılığıyla Mesleki Yeterlilik Belgesi verebiliyor. İşte o meslekler: Ahşap Kalıpçı, Asansör Bakım ve Onarımcısı Seviye 3, Asansör Bakım ve Onarımcısı Seviye 4, Betonarme Demircisi, Betoncu, CNC Programcısı Seviye 4, CNC Programcısı Seviye 5, Çelik Kaynakçısı, Duvarcı, Isı Yalıtımcısı, İskele Kurulum Elemanı, Makine Bakımcısı Seviye 3, Makine Bakımcısı Seviye 4, Metal Sac İşlemeci Seviye 3, Metal Sac İşlemeci Seviye 4, Panel Kalıpçı, Seramik Karo Kaplamacısı, Sivacı.

Kütükcü: "4. Sanayi Devrimi Türkiye için yeni bir fırsat"

INNOPARK KONYA TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ'NDE DÜZENLENEN "ENDÜSTRİ 4.0 VE İNOVASYON" KONULU TOPLANTIDA KONYA SANAYİ ODASI BAŞKANI, TOBB YÖNETİM KURULU ÜYESİ MEMİŞ KÜTÜKCÜ, "TÜRKİYE'NİN YENİ SANAYİ DEVRİMİ SÜRECİNDE, TEKNOLOJİK YATIRIMLAR VE DİJİTALLEŞMENİN YANI SIRA, İNSAN KAYNAĞINA DA ODAKLANMASI GEREKİYOR" DEDİ.

Konya Sanayi Odası tarafından Innopark Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde Endüstri 4.0 ve İnovasyon konulu toplantı düzenlendi. İş dünyasının ve akademisyenlerin yoğun ilgi gösterdiği toplantının açılışında konuşan Konya Sanayi Odası Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Memiş Kütükcü, Endüstri 4.0 olarak bilinen 4. Sanayi Devrimi'nin Türkiye'nin rekabet avantajlarını geliştirmek için yeni bir fırsat olduğunu söyledi.

4. Sanayi Devrimi'yle birlikte üretimin artık, kalifiye işgücüne ve teknolojik yatırım yapan coğrafyalara kayacağını altını çizen Kütükcü, insan kaynağı vurgusu yaparak şunları söyledi: "Son 30 yılda tüm dünyada üretimde, ucuz işgücü en belirleyici faktör oldu. Ancak artık üretim, kalifiye işgücüne ve teknolojik yatırım yapan coğrafyalara kayacak. Dolayısıyla Türkiye'nin yeni sanayi devrimi sürecinde, teknolojik yatırımlar ve dijitalleşmenin yanı sıra, insan kaynağına da odaklanılması gerekiyor. Maalesef her beş gencimizden biri işsiz olduğu halde, mevcut sanayi yapımızda dahi, insan kaynağı bulmakta zorlanıyoruz. Genç nüfusumuz halen bizim için en büyük avantaj iken, 5 milyon gencimiz ne okuyor, ne de çalışıyor. Dolayısıyla belki de işe, bu gençlerimizi işgücü piyasasına dahil edecek reformlarla başlamalıyız."

met Emin Aydın ise üniversite-sanayi işbirliğine dikkat çekti. Öğretim üyelerinin sanayiye daha fazla katkısı için çalışmalar yaptıklarını ifade eden Aydın, "Üniversite-sanayi işbirliğimizi geliştirerek, sanayimizin inovasyon kabiliyetine ve rekabet gücüne daha fazla katkıda bulunabiliriz" dedi. Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Sami Şahin, Endüstri 4.0'ın ilk olarak 2011 yılında Hannover Fuarı'nda gündeme geldiğini, bugün ise tüm dünyanın gündeminde olduğunu aktardı.

Türkiye'nin ve Konya'nın bu yeni sanayi devrimine ayak uyduracağına inandığını ifade eden Şahin, Büyükşehir Belediyesi olarak yürüttükleri akıllı şehir çalışmaları ile ilgili bilgi verdi. Açılış konuşmalarının ardından söz alan Innopark Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi Genel Müdürü Prof. Dr. Fatih Botsalı ise geleceğin, üretimde bilgiyi ve teknolojiyi en yoğun kullanan ülkelerin olacağına dikkat çekti. Innopark hakkında da bilgi veren Botsalı, özel sektör ağırlıklı yapılarıyla tamamen teknoloji üretim odaklı olduklarının altını çizdi. Programa katılan dünyaca ünlü İnovasyon Danışmanı Dimis Michaelides, iş dünyasına "İnovasyon Sanatı-Yaratıcılığı Kurumlara Entegre Etmek" konulu bir sunum yaparken, AB Uzmanı Mithat Can Baydarol da Türkiye-AB ilişkilerinin ekonomiye etkilerini anlattı.

Konya 2016'da 1.3 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi

ARALIK AYINDA İHRACATINI
YÜZDE 4,3 ARTIRAN KONYA,
2016 YILINDA TOPLAMDA
1 MİLYAR 333 MİLYON 299
BİN DOLARLIK İHRACAT
GERÇEKLEŞTİREREK 15'İNCİ
SIRADAKİ YERİNİ KORUDU.
SON YILLARDA KONYA'DA ÖNE
ÇIKAN SAVUNMA VE HAVACILIK
SANAYİSİNİN 2016'DA YÜZDE
36,8 ORANINDAKİ BÜYÜMEYLE
YAKALADIĞI BAŞARI GRAFİĞİ,
İHRACAT ARTIŞINI DAHA DA
YÜKSELTİ.

Konya Sanayi Odası Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Memiş Kütükcü, son yıllarda Konya sanayisinde öne çıkan savunma ve havacılık endüstrisinin, başarı grafiğinin 2016 yılında da yükseldiğini söyledi. Kütükcü, son beş yılda ihracatını yüzde 23,5 artıran sektörün, 2016'da da yüzde 36,8 yükselişle dış satışlarını 36 milyon doların üzerine çıkardığını vurguladı. Konya'da savunma sanayi ve diğer sektörlerin ülke genelinden aldığı payı artırmak için çalışmalar yaptıklarını aktaran Kütükcü, 2016 yılındaki tüm zorluklara rağmen kentin toplam ihracatında yüzde 2,9'luk sınırlı bir düşüş yaşandığını ifade etti. Kütükcü, aralık ayında ihracatını yüzde 4,3 artıran Konya'nın, 2016 yılının tamamında 1 milyar 333 milyon 299 bin dolar ihracat gerçekleştirdiğini, bu rakamla da iller bazında 15'inci sıradaki yerini koruduğunu kaydetti. Tüm ihracatçıları tebrik eden Kütükcü, Konya ihracatında öne çıkan sektörlerle ilgili ise şu bilgileri verdi: "2016 yılında da makine ve aksamları sektörümüz Konya'nın ihracatında ilk sırada yer alıyor. Bu sektörümüzün ardından otomotiv endüstrimiz 2'nci sırada, hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri sektörümüz 3'üncü sırada bulunuyor. Bu üç sektör toplam ihracatımızın yüzde 58'ini gerçekleştiriyor."

"ÇALIŞMALARIMIZA ARALIKSIZ DEVAM EDECEĞİZ"

Sanayi odası olarak 2016 yılında Konya sanayisinin üretim gücünün ve ihraca-

DÜNYAYA, KONYA İMZASI

Konya sanayisi büyümeye ve dünya çapında tanınmaya devam ediyor. İhracat ivmesi hızla büyüyen Konya, 2016 yılında pek çok insanın haritada dahi yerini bulmakta zorlanacağı ilginç ülkelere ihracat yaptı. Konya Sanayi Odası Başkanı Memiş Kütükcü, aralarında Cape Verde, Gine Bissau ve Sierra Leone gibi Afrika ülkelerinin de bulunduğu 165 ülkesine ihracat yaptıklarını belirterek, Konya sanayisinin imzasının tüm dünyaya yayıldığını vurguladı.

tının artması için çalışmalar yaptıklarını, 2017 yılında da bu çalışmalara aralıksız devam edeceklerini aktaran Kütükcü, "2016 yılı hepimiz için son derece kritik bir yıl olmuştur. Böyle kritik bir yılda dahi sanayicilerimiz, çalışanlarıyla birlikte alın teri dökerek Türkiye için üretmeye, ihracat yapmaya devam etmiştir. Konya Sanayi Odası olarak biz de, gerek şehrimizin gerekse ülkemizin sanayideki rekabet gücünü artırmak için yaptığımız çalışmalara 2017 yılında da aralıksız devam edeceğiz" diye konuştu. 2016 yılında Konya'nın en fazla ihracat yaptığı ilk 10 ülkeyi; Irak, Almanya, Cezayir, İran, Birleşik Devletler, Suudi Arabistan, İtalya, Mısır, Birleşik Krallık, Polonya şeklinde sıralayan Kütükcü, bu dönemde sırasıyla en fazla Ortadoğu-Asya, Avrupa, Afrika ve Amerika'ya ihracat yapıldığını sözlerine ekledi.

Otokar, KSO'da Konyalı sanayicilerle buluştu

KONYA SANAYİ ODASI'NI ZİYARET EDEN OTOKAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ALİ RIZA ALPTEKİN, "KONYA'DA ÇALIŞTIĞIMIZ YAN SANAYİCİLERİMİZİN SAYISINI ARTIRMAK İSTİYORUZ" DEDİ. OTOKAR YETKİLİLERİ, İKİ GÜN SÜREN KONYA PROGRAMINDA KONYA SANAYİ ODASI TARAFINDAN ORGANİZE EDİLEN İKİLİ İŞ GÖRÜŞMELERİNE DE KATILDI.

Türkiye'nin önde gelen şirketlerinden Otokar Genel Müdür Yardımcısı Ali Rıza Alptekin ve beraberindeki heyet, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Ziya Altunyaldız'ın girişimleriyle Konya Sanayi Odası'nı ziyaret etti.

Konya Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Ömer Şen ile görüşen Otokar heyeti, daha sonra Konyalı sanayicilerle bir bilgilendirme toplantısı gerçekleştirdi. Programın açılışında konuşan Konya Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Ömer Şen, Otokar'ın Konya için önemli bir OEM firması olduğunu söyledi. Şen, kentte Otokar ile çalışan firmalar olduğunu, ancak Konya Sanayi Odası olarak Otokar gibi ana sanayi ile çalışan Konyalı firma sayısını artırmak istediklerini vurguladı. Ana sanayi ile çalışmanın sürdürülebilir bir imalat için önemli olduğuna dikkat çeken Şen, Otokar ile yapılan ikili iş görüşmelerinin de önemine dikkat çekti.

"TÜRKİYE'DE ÜRETİLEN PARÇALARI ALMAK İSTERİZ"

Konyalı sanayiciler ve Konya Sanayi Odası Meclis Üyeleri'yle bir araya gelen Otokar Genel Müdür Yardımcısı Ali Rıza Alptekin, "Konya Sanayi Odamızın, ne kadar faal ve ne kadar çalışkan olduğunu, başarılı faaliyetler gerçekleştirdiğini gördük. Oda olarak güzel işler yapıyorsunuz. Böyle faaliyetlerin olduğu yerde çok çalışkan, iyi işler yapılabilir sanayiciler olduğuna da eminim. Bizim Konya'da

çalıştığımız yan sanayicilerimiz var. Ama bunu geliştirmek artırmak istiyoruz" şeklinde konuştu. Ticari ve askeri araç üreten Otokar ile ilgili bilgi de veren Alptekin, şirket olarak tedarikçileriyle nasıl iş birlikleri yaptıklarını anlattı.

Tedarikçilerinin çoğunun yerli firmalardan oluştuğunu ifade eden Alptekin, Türkiye'de üretilen parçaları Türkiye'den almak istediklerinin altını çizerek, "Otokar olarak, teknolojik gelişime, insan kaynaklarına yatırım yapan, çevre ve insan sağlığına saygılı tedarikçileri daha çok tercih edip, mevcut tedarikçilerin bu konulardaki gelişimini destekliyoruz. Kaliteli ürünü, zamanında, rekabetçi şartlarda sağlayan tedarikçilerle çalışıyoruz. Kendi konusunda uzmanlaşmak için araştırmaya ve geliştirmeye önem veren, çevre ve iş güvenliği konusunda ulusal ve uluslararası standartlara uygun, çağdaş yönetim anlayışına sahip firmalarla ilişki kuruyoruz" şeklinde konuştu.

1963 yılında kurulan Otokar'ın Türkiye'nin en büyük özel sektör sermayeli savunma şirketi olduğunu aktaran Alptekin, konuşmasının ardından katılımcıların sorularını yanıtladı.

Otokar yetkilileri, iki gün süren Konya programında Konya Sanayi Odası tarafından organize edilen ikili iş görüşmelerine de katıldı. 27 Konyalı firma ile ikili iş görüşmesi yapan Otokar yetkilileri, Konya Organize Sanayi Bölgesi'ndeki bazı fabrikalarda da inceleme gezisinde bulundu.

Kütükcü: “OSB’lerimizin her metrekaresi mutlaka üretime kazandırılmalı”

HEDEFLERİNİN TÜRKİYE’DE 900 MİLYON METREKAREYE YAKLAŞAN OSB’LERİN SAYISINI VE NİTELİĞİNİ ARTIRMAK OLDUĞUNU SÖYLEYEN ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ ÜST KURULUŞU (OSBÜK) BAŞKANI MEMİŞ KÜTÜKCÜ, “BİZ ARTIK ÜLKEMİZDE ÜRETİME GEÇMEYEN OSB İSTEMİYORUZ. OSB’LERİMİZDEKİ HER METREKARE MUTLAKA ÜRETİME KAZANDIRILMALI, ÜLKEMİZİN İHRACATINA VE İSTİHDAMINA KATKIDA BULUNMALI” DEDİ.

Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu (OSBÜK) Başkanı Memiş Kütükcü, AK Parti Konya milletvekilleri Ziya Altunyaldız ve Ahmet Sorgun’u ziyaret etti. İlk olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı, AK Parti Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız’la görüşen Kütükcü, ardından AK Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Konya Milletvekili Ahmet Sorgun’la bir araya geldi. Ziyaretlerde OSBÜK ve OSB’ler hakkında bilgi vererek, OSB’lerin sorunlarının çözümü için destek isteyen Kütükcü, Türkiye’deki OSB sayısının 306’ya ulaştığını, bu OSB’lerde 1 milyon 727 bin 525 kişiye istihdam sağlandığını ifade etti. Kütükcü, “OSB’lerimiz Türkiye’nin üreten gücü haline geldi. Bugün OSB’lerimizde 50 binin üzerinde fabrika üretim yapıyor. Bundan sonraki hedefimiz OSB’lerimizin sayılarını artırırken, niteliklerini de artıracak çalışmalar yapmak. Biz artık Türkiye’de üretime geçmeyen OSB istemiyoruz” diye konuştu.

AK Parti Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız’ın başkanlığını yaptığı Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu’na önümüzdeki günlerde gelecek Üretim Reform Paketi’ne de değişen Kütükcü, bu paketin OSB’ler ve Türk sanayisi için çok önemli olduğuna dikkat çekti. Yapılan çalışmalar için Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na ve komisyona teşekkür eden Kütükcü, OSBÜK olarak Üretim Reform Paketi ile ilgili önerilerini bakanlığa ilettiklerini sözlerine ekledi.

“KOMİSYON OLARAK OSBÜK’LE BİRLİKTE ÇALIŞMAK İSTERİZ”

OSBÜK’ün ziyaretinden memnuniyet duyduğunu dile getiren AK Parti Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ise, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu’nun en fazla iş üreten komisyonlardan biri olduğunu söyledi. Komisyon olarak Türkiye’deki OSB’leri temsil eden OSBÜK’le birlikte çalışmak istediklerini kaydeden Altunyaldız, OSBÜK’le birlikte Türkiye’deki bazı OSB’lere inceleme gezisi yapacaklarını, ilk ziyaretin de kasım ayı içinde Konya’da olacağını belirtti. Altunyaldız, “OSBÜK’le birlikte çalışma arzumuz var. Birlikte ne kadar çok çalışır, ne kadar çok istişare edersek o kadar sonuç odaklı ve etkin oluruz. Ziyaretiniz bu anlamda çok önemli” dedi.

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Konya Milletvekili Ahmet Sorgun da, OSBÜK’e ziyaretlerinden dolayı teşekkür ederek şunları söyledi: “İyi ki OSB’lerimiz, sanayicilerimiz var. İyi ki üretiyorlar. Bu ülkede üreten herkese, tüm OSB’lerimize ülkem adına teşekkür ediyorum.” “Sanayimizi ve ülkemizi ortak aklı kullanarak hep beraber büyüteceğiz” diyen Sorgun, yürütülen FETÖ operasyonlarına da değindi.

Ziyaretlere OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Yağlı, Denetim Kurulu Üyesi Nihat Tunalı, OSBÜK Genel Sekreter Vekili Serkan Ata ve Konya Organize Sanayi Bölge Müdürü Vahit Türkyılmaz da katıldı.

OSBÜK Başkanı Kütükcü, Hatay ve bölge OSB'lerin sorunlarını dinledi

KONYA SANAYİ ODASI VE OSBÜK BAŞKANI MEMİŞ KÜTÜKCÜ, HATAY VE ÇEVRESİNDEKİ 24 ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN BİR ARAYA GETİRİLEREK, SORUNLARININ DİNLENDİĞİ TOPLANTIDA, OSB CAMİASI OLARAK ÜLKENİN İÇİNDEN GEÇTİĞİ BU ZOR GÜNLERDE DAHA FAZLA ÜRETECEKLERİNİN ALTINI ÇİZDİ. KÜTÜKCÜ, 1.5 MİLYON NÜFUSUYLA 500 BİNİN ÜZERİNDE MÜLTECİYE EV SAHİPLİĞİ YAPAN HATAYLILARA TEŞEKKÜR ETTİ.

KONYA
SANAYİ ODASI

OSB'lerin sorunlarını, beklentilerini yerinde görmek ve çözüm üretmek amacıyla bölge toplantıları düzenleyen Organize Sanayi Bölgesi Üst Kuruluşu (OSBÜK), son olarak Hatay, Kilis, Adana, Osmaniye, Gaziantep, Mersin ve Kahramanmaraş'taki 24 organize sanayi bölgesini bir araya getirdi. Bölge OSB'lerle ilgili istişarelerin yapıldığı toplantının açılışında konuşan Konya Sanayi Odası ve OSBÜK Başkanı Memiş Kütükcü, OSB'lerin Türkiye ekonomisindeki önemine dikkat çekti.

Türkiye'de 306 OSB bulunduğunu ve bu OSB'lerde bir milyon 700 binin üzerinde istihdam oluşturulduğunu ifade eden Kütükcü, OSB camiası olarak ülkenin içinden geçtiği bu zor günlerde daha fazla üreteceklerinin altını çizdi. Hatay'ın Türkiye için önemli bir şehir olduğunu aktaran Kütükcü, 1.5 milyon nüfusuyla 500 binin üzerinde mülteciye ev sahipliği yaparak tarihi bir sorumluluğu yerine getiren Hataylılara teşekkür etti.

"GÜNEYİMİZDEKİ İNSANLIK DRAMI HEPİMİZİ ÜZÜYOR"

Konuşmasında Türkiye sınırında yaşanan gelişmelere ilgisiz kalınmasının mümkün olmadığını ifade eden Kütükcü, "Hatay ile ilgili izlediğimiz sunumdaki veriler Türkiye'nin ne kadar önemli bir yerinde olduğumuzu gösteriyor. Özellikle demir çelik sektörü açısından. Ayrıca Hatay, Gaziantep, Kilis gibi güney sınır illerimizin yaşadığı bir mülteci yoğunluğu ve bu coğrafyalarda yaşanan çatışmalar, dökülen kanlar hepimizi birinci dereceden ilgilendiriyor. Hemen güneyimizde yaşanan bu insanlık dramına artık tanım getirmiyoruz. Çoluk çocuk demeden, kadın ihtiyar demeden bombalar insanların üzerine yağdırılıyor. Bu arada hemen sınırimızda olan bu gelişmelere de tabi ki ilgisiz kalmamız mümkün değil. Devletimiz, hükümetimiz elinden geleni yapmaya çalışıyor" dedi.

Türkiye'nin ekonomik anlamda saldırılara maruz kaldığını da söyleyen Kütükcü, artçı saldırıların

devam ettiğini vurgulayarak şöyle devam etti: “Bizler de iş dünyası olarak bu mülteci kardeşlerimize destek olmaya, insani ihtiyaçlarını karşılamaya gayret ediyoruz. Devletimize destek olmaya çalışıyoruz. Ancak bu coğrafyada yaşananları bir taraftan izlerken bir taraftan ekonomik faaliyetlerimizi sürdürmek zorundayız. Bu faaliyetlerimizi sürdürürken dünyadaki ve ülkemizdeki ekonomik gelişmeler bizleri birinci derecede ilgilendiriyor. Şu anda ekonomik saldırılarla muhatabız. Artçı saldırılar devam ediyor. Bir süreden beridir ülkemiz üzerinde bir takım ekonomik algı operasyonları maalesef yoğun olarak sürdürülüyor.”

HEDEF NİTELİKLİ YATIRIM

Toplantıda söz alan Antakya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Hikmet Çiğin, bölgenin kent ekonomisi için önemine değinirken, toplantıya katılan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Bölgeleri Genel Müdürü Yaşar Öztürk ise, nitelikli OSB vurgusu yaptı. Öztürk, OSB’lerdeki nitelikli yatırımların artırılması gerektiğine dikkat çekerek, ülkenin yedi bölgesinde yedi büyük yatırım alanı oluşturmak istediklerini belirtti. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı 295 OSB bulunduğunu bu OSB’lerin 220’sinin faal durumda, doluluk oranının ise yüzde 70’in

üzerinde olduğunu söyleyen Öztürk, “2023 yılı hedefimiz 350’nin üzerinde OSB sayısını yakalamak” dedi.

VALİ ATA’DAN OSB’LERE ÖVGÜ

Hatay Valisi Erdal Ata ise sanayicilerin OSB’ler dışında yatırım yapmak istediğinde büyük sıkıntılara maruz kaldığını kaydetti. OSB’lerin sanayiciler için biçilmez kaftan olduğunu vurgulayan Vali Ata, “Sanayicilerimiz eğer organize sanayi bölgeleri dışında yatırım yapmaya kalkarsa büyük güçlüklerle karşılaşır. Biz önceden maratona sanayicilerimize engelli koşturuyorduk. Onların yatırım yapabilmesi için çok bürokratik işlemlerle özellikle mahalli idarelerde uğraşmak zorunda kalıyorlardı. OSB’ler bunun

önüne geçti. Her türlü alt yapısı bitmiş, hazır parselleri sanayicilerimize teslim ediyorlar. Yollar, elektrikler, doğalgazlar, ulaşım, telekom gibi kuruluşlarla uğraşmak zorunda kalmıyorlar” diye konuştu.

Programa katılan Dünya Gazetesi Yazarı Dr. Rüştü Bozkurt ise organize sanayi bölgelerinin yeni gündemini değerlendirdi. OSBÜK’ün Antakya’da yaptığı değerlendirme toplantısında ülkemizdeki organize sanayi bölgelerinin gündemine ilişkin değerlendirmelerde bulunun Bozkurt, OSB’lerin geleceğini inşa etmek için beş alanda organize olmaları gerektiğini anlattı. Bozkurt, bu alanların; mevcut yapıların dönüştürülmesi, Endüstri 4.0 bağlamında uyum yatırımları, çoğunluğun zihninde meşrulaştırılan OSB stratejilerinin kurgulanması, öngörme ve önlem alma disiplini bağlamında organize olma sorumluluğu ile geri bildirim, sapmaların düzeltilmesi ve entegre olarak ilerleme sorumluluğu olduğunu aktardı. Konuşmaların ardından bölge OSB’lerin sorunları masaya yatırıldı. Hatay, Kilis, Adana, Osmaniye, Gaziantep, Mersin ve Kahramanmaraş’taki 24 OSB’den katılan temsilcilerin söz aldığı toplantının ardından plaket töreni gerçekleştirildi.

Hatay’da yapılan toplantıya Hatay Valisi Erdal Ata, Sanayi Bölgeleri Genel Müdürü Yaşar Öztürk, OSBÜK Başkanı Memiş Kütükcü, Antakya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Hikmet Çiğin, Antakya OSB Başkanı Tahsin Kabaali ile bölge OSB’lerinin temsilcileri ve çok sayıda sanayici katıldı.

özdöken[®]
Tarım Makinaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.

*daha rahat ekim,
daha yüksek verim...*

HBM-N

Kombine Hububat ve Bakliyat Ekim Mibzeri

HBM-BABA

Kombine Hububat ve Bakliyat Ekim Mibzeri
(Büyük Sandıklı)

HBM-K

Çok Amaçlı Üç Sandıklı Tahıl, Bakliyat ve Yem
Bitkisi Ekim Mibzeri [Yonca, Kanola vb.]

VPHE-G

Baltalı Tip Vakumlu
Pnömatik Hassas Ekim Makinesi

VPHE-GD

Diskli Tip Vakumlu
Pnömatik Hassas Ekim Makinesi

VPTT

Teleskopik Şase Baltalı Tip
Pnömatik Ekim Makinesi

MİLENYUM

Anıza Direkt Ekim Mibzeri

PGD

Çekilir Tip Ofset Golde Diskarow

TDG-M

Bağımsız Diskli Goble Diskarow

ÇHD

Hem Çekilir Hem Hidrolikli V Tipi Ofset
Goble Diskarow

FDG

Fransız Tipi Dippatlatan

ÇPM

Döküm Bacaklı Çizel

ÇPY

Döküm Bacaklı Yaylı Çizel

AÇD

Hem Çekilir Hem Hidrolikli V Tipi Ofset
Diskarow

AÇM

Sıra Arası Çapa Makinası

VYV

Üç Askılı Çift Denge Tekerli Vanvey

AYN

S Bacaklı Hafif Tip Kültivatör

RC-T

Tekerli Tip Döküm Mordane

Komple Fabrika Kurulumunu Profesyonel Ellere Bırakın

Libya, Un Fabrikası, 700 ton/24 h

UNORMAK

% 100
Müşteri Memnuniyeti

www.unormak.com.tr

UNORMAK DEĞİRMEN MAKİNALARI İMALAT SANAYİ ve TİCARET LTD. ŞTİ.

Konya O.S.B. 7. Sokak No:3 Konya / TÜRKİYE

T: +90 332 239 10 16 (Pbx) F: +90 332 239 13 48

unormak@unormak.com.tr

Hayatı Kolaylaştıran Detayların Birlikteliği.

SARAYLI-M
Российская Федерация
302025 Россия г. Орел
Московское шоссе д 137 корп. 1
тел : +7 4862 365259
факс: +7 4862 365258
www.sarayli.ru

Fabrika ve Genel Müdürlük
Factory & Head Office
Konya Organize Sanayi Bölgesi
T. Ziyaeddin Akbulut Caddesi No:19
42300 Selçuklu / KONYA / TURKEY
T : +90 332 239 08 78 (Pbx)
F : +90 332 239 02 36

İstanbul Ofis / İstanbul Office
İstoc Ticaret Merkezi
35. Ada No:61-63
Bağcılar / İSTANBUL / TURKEY
T : +90 212 659 10 01
F : +90 212 659 10 02